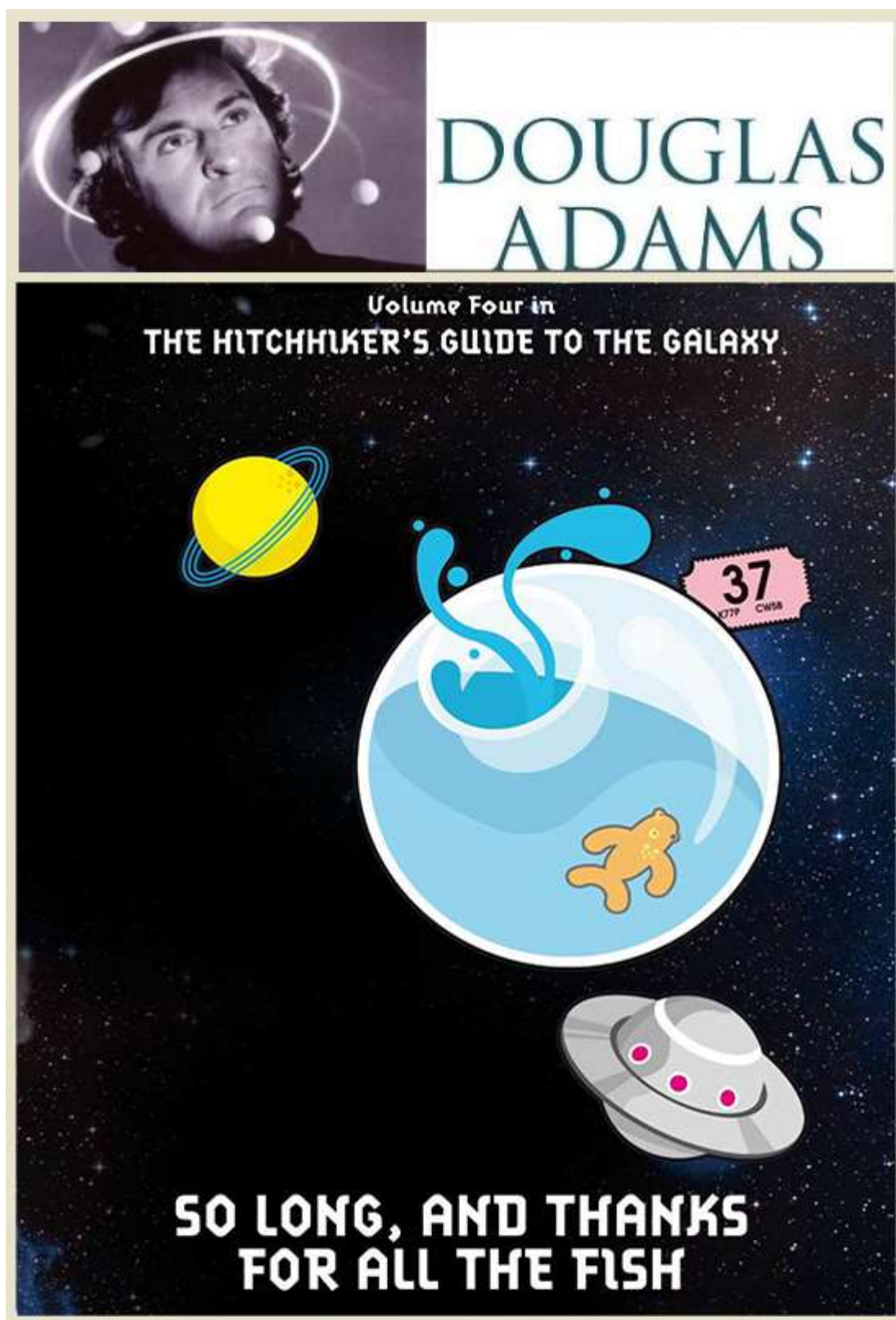


Douglas Adams
So Long, And Thanks For All The Fish

Путівник по Галактиці для космотуристів – 4

Переклав з англійської Васьківський Василь



Бувайте, і дякуємо за рибу

Джейн

з вдячністю

Ріку та Хейді за те, що позичили трохи своїх постійних пригод,

Могенс та Енді та всім жителям Ханшем Корт за цілий ряд непостійних пригод,

і особливо Сонні Мета, яка постійно залишалася собою за будь-яких пригод

Далеко від центральних магістралей, на західній околиці Галактики, у глушині, є непримітне жовте світило.

А за дев'яносто два мільйони, з невеликим лишком, миль від нього по геліоцентричній орбіті обертається нічим непоказна блакитна планета. Вершини еволюції на ній сягнула біологічна форма, що походила від приматів. Яскравим свідченням примітивності цієї біоформи може бути хоча б той факт, що її представники й досі вважають найбільшим досягненням технічного прогресу електронні годинники.

Єдине, що по-справжньому хвилювало людство (саме так називали себе представники біоформи блакитної планети), так це чому більшість людей більшість часу були нещасними. Для вирішення цієї проблеми пропонували багато різних способів, проте майже всі вони були пов'язані з рухом маленьких зелених шматочків паперу, що не може не здивувати, адже це не шматочки були нещасними.

А проблема так і залишалась не вирішеною: багато людей почувались нещасними, більшість з яких, вважали себе жалюгідними, навіть ті з них, які мали електронні годинники.

Все більше і більше людей приходили до висновку, що даремно їх предки колись спустились з дерев на землю. А деякі вважали навіть дерева невдалим кроком, і взагалі не варто було покидати воду.

І ось, одного четверга, приблизно дві тисячі років після того як одного чоловіка прибили до хреста за те, що він намагався всіх переконати, що було б чудово, якби всі ставилися добре один до одного; самотня дівчина, що сиділа в маленькому кафе у Рікмансворт, раптом усвідомила чому все йшло шкереберть весь цей час. Вона була впевнена як зробити світ гарним і щасливим місцем. Цього разу все буде правильно, все спрацює, і більше нікого не доведеться ні до чого прибавати.

Шкода, однак, перед тим як вона добігла до телефону, щоб повідомити комусь своє рішення, відбулася неймовірно дурна катастрофа, і цю ідею було втрачено назавжди.

Це її історія.

Розділ 1

Того вечора сутінки опустилися рано, що було нормально для цієї пори року.

Було прохолодно і вітряно, що також було нормально.

Задощило. Це було особливо нормально.

На землю почав опускатися космічний корабель. Це було ненормально.

Навколо було ані душі, тому ніхто не міг побачити його. Лише нерозумні чотириногі стали свідками посадки корабля. Проте вони не мали і найменшої ідеї, що з ним робити, чи що будуть робити з ними. Тому вони й зробили те, що робили зазвичай: почали розбігатися на всі боки і ховатися один під одного, хоча це ніколи не спрацьовувало.

Корабель ковзнув через хмари, легко балансуючи за допомогою світлового променя.

Непомітний здалеку через блискавку і грозові хмари, зблизька він був напрочуд

гарним: доволі невеликий за розміром і мав сірий корпус елегантної форми.

Звичайно, ніхто і гадки не мав якого розміру чи форми бувають різні види інопланетян. Проте, якщо ви візьмете до уваги останній звіт Міжгалактичного Цензусу, як найбільш точний показник статистичних середніх значень, то зробите припущення, що в кораблі знаходиться близько шести осіб, і будете праві.

Хоча ви напевно здогадалися би про це в будь-якому випадку. Звіт Цензусу, як і більшість подібних опитувань, коштував страшенної купи грошей, але так і не сказав нікому нічого такого, чого вони вже не знали. Крім, хіба що, того, що в середньому кожна особа в Галактиці має 2,4 ноги і тримає домашню гієну. Оскільки це було чистою неправдою, результати опитування, зрештою, визнали ідіотськими.

Космічний корабель легенько ковзнув через пелену дощу. Його приглушені операційні вогні зі смаком огортали корпус веселками. Він ледь чутно гудів. З наближенням корабля гул поступово ставав голоснішим і глибшим, а на висоті шести дюймів від землі перетворився у важкі пульсуючі хвилі.

Нарешті він сів і затих.

Відчинився люк. Спустилися східці.

Через прохід у чорну і мокру ніч виривалось світло. Промайнули дві тіні.

Серед світла з'явилася висока постать, озирнулася навколо, здригнулася і поспішила вниз сходами. Під рукою в неї був великий пакет для покупок.

Вона повернулася назад і різким хвилястим рухом помахала у бік корабля. Дощ струменів крізь її волосся.

— Дякую, — крикнула постать, — Велика спа...

Слова заглушив несподіваний удар грому. Фігура з острахом подивилась вгору, а потім раптово почала ритися в пакеті, який, як виявилось, мав дірку на дні.

На пакеті великим літерами було написано (зрозумілими для будь-кого хто знав Центуріанську мову) БЕЗМИТНИЙ МЕГАМАРКЕТ, ПОРТ БРАСТА, АЛЬФА ЦЕНТАВРА. ОТРИМАЙТЕ ОДНОГО З ДВАДЦЯТИ ДВОХ СЛОНІВ З ПІДГРІВОМ У КОСМІЧНОМУ ЧОВНІ.

— Зачекайте! — крикнула постать, інтенсивно махаючи руками.

І східці, які вже було почали складатися, зупинилися, знову розклалися і дозволили фігурі увійти.

Через кілька секунд постать знову з'явилася, але тепер в руках в неї був пошарпаний і заяложений рушник, який вона кинула до пакету. Вона знову помахала рукою, притисла пакет ближче до тіла і побігла шукати прихисток серед дерев. А в цей час корабель за нею вже почав злітати.

Через небо промайнула блискавка і змусила постать на мить застигнути, а потім бігти, шукаючи найкоротшого шляху, до дерев. Фігура хутко бігла по вологій землі, ковзаючи то тут, то там, зіщулившись від холодного дощу, який сипав все з більшою і більшою силою, ніби його жбурляли прямо з неба.

Її ноги хлюпали по грязюці. Десь за пагорбами прогрімало. Вона зробила безуспішну спробу витерти з лица воду і зупинилася.

Знову спалахи світла.

Але цього разу це не блискавки, а більш приглушене світло, яке помалу мелькало за горизонтом.

Постать знову застигла, а потім подвоїла швидкість в напрямку світла.

Місцевість почала підніматися, ставати крутішою і через двісті чи триста ярдів привела до перешкоди. Постать зупинилася, оглянула бар'єр, перекинула пакет, який досі тягнули із собою, і перелізла сама.

Тільки-но її ноги торкнулися землі на іншому боці, як звідти, роздираючи пелену дощу, з'явилася машина освітлюючи все навколо. Авто рухалось прямо на постать, і від страху вона вжалася в паркан. Машина мала вигнуту, китоподібну обтічну форму, гладенький сірий корпус і рухалася зі страхітливої швидкістю.

Постать випростала руки вперед, щоб захистити себе від зіткнення, але вдарило її лише хвилею води з калюжі, через яку промайнула машина.

На якусь мить все навколо освітив спалах блискавки. Цього часу було достатньо, щоб самотня і змекла постать змогла прочитати маленький напис на задньому склі, перед тим як машина зникла в темряві.

На її превеликий подив той напис вказував: «Інше моє авто теж Порше».

Розділ 2

Роб МакКіна був жалюгідним покидьком і прекрасно знав це. На своєму життєвому шляху він зустрів чимало людей, які прямо так йому і казали. Тому Роб не бачив жодних вагомих причин з ними не погоджуватись, крім однієї, зовсім очевидної: він не погоджувався з людьми, особливо з тими, які йому не подобалися, а до них, за останніми підрахунками, входили абсолютно всі.

Він зітхнув і перемкнув передачу.

Місцевість почала підійматись, а його вантажівка була сильно навантажена датськими регуляторами термостатів.

За своєю природою Роб не був таким похмурим. Принаймні він на це сподівався. Все це через дощ, який його пригнічував. Постійний дощ.

Зараз також дощило, просто так, для різноманітності.

Це був особливий тип дощу, який він особливо ненавидів, особливо коли їхав за кермом. Він навіть мав номер для нього. Це був дощ номер 17.

Колись давно він прочитав, що ескімоси мають більш ніж двісті різних слів для опису снігу, без яких їхні розмови, мабуть, були б досить монотонними. Ось чому вони вирізняють тонкий сніг і товстий сніг, легкий сніг і важкий сніг, брудний сніг, крихкий сніг, шквальний сніг, сніг, який віє, сніг, який нападав з підшов чо勃іт твого сусіда на щойно вимиту підлогу твого іглу, зимовий сніг, весняний сніг, сніг, який ти пам'ятаєш з дитинства, і який набагато кращий за, будь-який, сучасний сніг, гарний сніг, пухнастий сніг, сніг з горбів, сніг з долин, сніг, що йде зранку, сніг, що йде ввечері, сніг, що раптово почався як тільки-но ти зібрався на рибалку, сніг, на який, незважаючи на всі зусилля тренувати їх, надзюрили твої собаки.

Роб МакКіна вирізняв двісті тридцять один тип дощу, що увійшли до його маленької книжечки, і кожен з яких він ненавидів.

Він знову перемкнув передачу і вантажівка збільшила оберти. Вона комфортно гуділа під вагою всіх тих датських регуляторів термостатів.

Відтоді як Роб залишив Данію минулого ранку, він проїхав через номер 33 (легенький невеличкий дощ, що лише робив дорогу мокрою), 39 (великі важкі краплі), від 47 до 51 (вертикальна легенька мжичка, яка переходить через похилий гострий легенький дощик до середньої проливної грози), 87 і 88 (два остаточно відокремлені різновиди вертикальної проливної зливи), 100 (післягрозовий пронизливий шквал), всі типи шторму між 192 і 213 за раз, 123, 124, 126, 127 (м'який і середньої сили, холодний, поривчастий, постійний і перемінний стукіт по кабіні), 11 (легенькі краплини), а якраз зараз йшов його найбільш неулюблений з усіх — номер 17.

Дощ номер 17, який без кінця стукав по лобовому склу, настільки сильно, що не було різниці між увімкненими і вимкнутими двірниками.

Він спробував перевірити цю теорію і на короткий час вимкнув їх. Стало набагато гірше. Більше того, після того як він знову увімкнув двірники краще не стало.

Насправді один з них почав відриватись.

Двірники почали грати симфонію із шурхоту, скрипіння і хлюпання. Шу-шух-шух, хлюп-шух, хлюп-шух, шух-хлюп, шух-хлюп, шух-хлюп-хлюп-хлюп-кххх.

Він штурхнув руль, вдарив ногою в підлогу, стукнув касетний програвач аж той почав грати Баррі Манілоу, знов його бив доки той не перестав, і все це під добірну лайку і прокльони.

В той самий момент коли його лють досягла вершини, в світлі фар пропливла ледь помітна, через пелену дощу, постать на узбіччі.

Бідолашна фігура була вся забризкана, дивно одягнена, мокріша за видру в пральній машині, стояла і махала рукою аби її підвезли.

— Бідолашний хлопець, — подумав Роб МакКіна, розуміючи, що існує хтось з більшим правом почуватися кепсько ніж він сам, — він, мабуть, промерз до кісток. Дурниця з його боку, намагатися піймати машину в таку паскудну ніч як ця. Весь холодний, мокрий, а вантажівки, які проїжджають повз, оббризкують з калюж.

Він струснув головою, знову зітхнув, повернув кермо і в'їхав у величезну калюжу.

— Бачите, що я маю на увазі? — сказав він сам до себе, швидко долаючи водну перешкоду, — інколи вам трапляються покидьки на дорозі.

Через кілька секунд у дзеркалі заднього виду з'явилося розмите зображення подорожнього, який стояв весь промоклий на узбіччі.

На якусь мить йому сподобалось те, що він зробив. Ще через мить або дві йому не сподобалось те, що йому сподобалось те, що він зробив. Пізніше йому сподобалось те, що йому не сподобалось, те що йому сподобалось те, що він зробив, і задоволений собою він поїхав далі.

Принаймні він компенсував те, що його обігнало Порше, яке він старанно блокував останні двадцять хвилин.

Водій і далі продовжував їхати, а за його вантажівкою тяглися дощові хмари. Хоча Роб МакКіна і не знав цього, та насправді він був Богом Дощу. Все, що він знав, це те, що його життя складали жалюгідні будні, які плавно переходили у паршиві вихідні. В той же час, всі відомі в світі хмари любили його і хотіли бути ближчими до нього, плекати і поливати його.

Розділ 3

Наступні дві вантажівки вели не Боги Дощу, але вони повторили те ж саме.

Самотня постать пленталась, чи скоріше хлюпала, далі доки не з'явився пагорб, за яким і залишилася підступна калюжа.

Через якийсь час дощ почав втихати і навіть місяць на мить показався з-за хмар.

Рено проїхало повз, а його водій несамовитими і складними сигналами намагався показати самотній постаті, що він був би радий її підвезти, але саме зараз в нього не виходить, тому що він прямує в протилежному напрямку від того, в якому йшла фігура, і не важливо який це напрямок, і він сподівається, що його зрозуміють. Водій завершив свої сигнали підбадьорливо піднявши великого пальця, що означало, що він сподівається, що постать почувається добре, незважаючи на те, що їй холодно і вона трішки більше ніж повністю мокра, і він постарается підвезти її якимось іншим разом.

Самотня фігура попленталась далі. Проїхав Фіат і точно повторив дії Рено.

Максі проїхала іншою стороною дороги і блимнула фарами, хоча, що це означало: «Привіт» або «Вибач, але нам в іншу сторону», або «Гей, дивіться, он хтось іде під дощем, оце невдаха» — було не зовсім зрозуміло. Зелена стрічка на лобовому склі вказувала на те, що яким би не було послання, воно йшло від Стіва і Кєроли.

Дощ вже зовсім припинився, лише грім вчувався десь за пагорбами, наче хтось казав: «А, і ще одне...» через двадцять хвилин після того як суперечка вже закінчилась.

Повітря наповнилось нічною прохолодою і звук дуже добре поширювався. Самотня постать, безнадійно трусячись від холоду, досягла перехрестя, на якому бічна дорога

повертала кудись наліво. На протилежній стороні стояв дорожній вказівник, до якого фігура поквапилась підійти і почала вивчати з гарячковою цікавістю, відвертаючись від нього хіба тоді, коли якась машина проїздила повз.

І за нею наступна.

Перша прошмигнула повз, повністю проігнорувавши, інша — безцільно блимнула фарами. Форд Кортіна проїхав повз і зупинився.

З подивом відхилившись від знаку, постать закинула свій пакет на плече і поспішила до машини. Проте в останній момент Кортіна вдарила по газам, і буксуючи в мокрій землі та виринаючи цілі траншеї, зникла десь на дорозі.

Постать сповільнилася і зупинилася, самотня і пригнічена.

Випадково сталося так, що наступного дня водій Форду Кортіна поїхав до лікарні, аби йому вирізали апендикс. Правда, за дивним збігом обставин, хірурги припустились помилки і видалили йому ногу, та до того як операцію на апендиксі встигли перенести, апендицит переріс у захоплююче серйозний випадок перитоніту¹ і справедливість таким чином відновилась.

А постать тим часом пленталась далі.

Сааб підїхав до зупинки.

Його вікно опустилось і дружній голос запитав:

— Далеко зібрався?

Постать повернулась до нього. Вона зупинилась і схопилась за дверну ручку.

Постать, авто і його ручка знаходились на планеті, яку називали Земля, світі, опис якого в *Путівнику по Галактиці для космотуристів*, складався всього з двох слів «Майже безпечна».

Чоловіка, який написав цей опис, звали Форд Префект, і він, в цей самий момент, був далеко не в безпечному світі, сидів далеко не в безпечному барі і необачно спричиняв проблеми.

Розділ 4

Чи він був п'яним, хворим, чи самогубцем, випадковому спостерігачу зрозуміло не було. І справді, ви не зустрінете випадкового відвідувача в барі Старий Рожевий Пес, що в південній частині міста Хен Долд, тому що це було одне з тих місць, де ви не можете дозволити собі робити щось випадково чи ненавмисне, якщо хочете залишатись живим. Будь-які спостерігачі в цьому місці були схожими на яструбів, добре озброєні, з болючою пульсацією в голові, що часто змушувала їх робити божевільні речі коли вони бачили щось, що їм не подобалось.

Одна з тих нестерпних мовчанок опустилася на це місце. Вона була схожа на ракетну кризу, коли всі боеголовки були направлені в одну ціль.

Навіть огидна пташка, яка сиділа на сідалі в барі, перестала викрикувати імена і адреси місцевих найманих кіллерів. А це, між іншим, послуга, яка надавалася безкоштовно.

Всі погляди були спрямовані на Форда Префекта. У деяких навіть очі повилазили з орбіт.

Особливий спосіб, в який Форд сьогодні вирішив зіграти зі смертю, полягав у тому, що він намагався оплатити рахунок за випивку (який складав оборонний бюджет невеликої держави) за допомогою карти Американ Експрес (яку не приймали в жодному куточку

¹ Перитоніт — запалення очеревини; часто виникає як ускладнення запальних захворювань органів черевної порожнини та при травмі живота.

розвіданого всесвіту).

— Що вас турбує? — запитав він бадьорим голосом, — Термін дії карти? Ви, хлопці, що ніколи не чули про неорелятивістику? Це ціла галузь фізики, яка займається подібними питаннями. Ефекти розширення часу, темпоральна реластатика...

— Нас не хвилює термін дії, — сказав чоловік, до якого звертався Форд.

Цей чоловік був небезпечним барменом в небезпечному місті. Його голос скидався на низьке м'яке мурчання. Точно таке саме низьке м'яке мурчання можна почути під час відкриття бункера міжконтинентальної балістичної ракети. А його рука, розміром зі свинячу тушу, лягла на стіл і залишила в ньому невелику вм'ятину.

— Ну от і добре, — сказав Форд, пакуючи свою сумку.

Він вже був збирався йти, але раптом вказівний палець легенько ліг на його плече. Цей палець надійно утримував Форда Префекта.

Хоча палець кріпився до схожої на цеглину руки, а рука кріпилась, до схожого на дубину передпліччя, в свою чергу передпліччя ні до чого не кріпилось. Ну хіба що в метафоричному сенсі воно кріпилось шаленою собачою вірністю до барної стійки. Раніше кінцівка більш зручно трималась початкового власника бару, який на смертному одрі несподівано вирішив заповісти її медицині. Медицині не дуже сподобався вигляд руки, і вона вирішила заповісти її назад, в бар Старий Рожевий Пес.

Новий бармен не вірив у надприродне чи полтергейст, чи будь-які інші вигадки. Він точно знав, що знайшов собі нового помічника. І рука посіла своє нове місце на барі. Вона приймала замовлення, подавала напої і розправлялася з тими, хто поведився так, ніби хотів, щоб з ним розправилися. Форд Префект сидів непорушно.

— Нас не хвилює термін дії. — повторив бармен, задоволений тим, що повністю оволодів увагою Форда. — Нас хвилює цей шматок пластику.

— Що? — запитав Форд. Він здавався приголомшеним.

— Ось це, — сказав бармен, тримаючи карту так, ніби то була маленька рибка, чия душа відлетіла у кращий світ тижні три тому, — ми не приймаємо.

Форд запитав себе чи слід повідомляти їм той факт, що він не має інших способів оплати. За мить він вирішив, що, мабуть, краще не треба. А безтілесна рука тим часом стисла його плече більш надійно, між вказівним і великим пальцями.

— Але ви не розумієте, — продовжував Форд, його слова потроху переростали від слабого приголомшення до шаленої недовіри. — Це карта Американ Експрес. Найліпший спосіб оплати рахунків відомий людям. Хіба ви не читали їх рекламних листівок?

Бадьорий голос Форда уже почав набридати вухам бармена. Він звучав наче хтось безперестанку грав на казу² протягом найбільш похмурих частин «Реквієм за Війною»³.

Одна з кісток Фордового плеча почала зміщуватись відносно інших таким чином, ніби його руці пропонував вивчити основні принципи болю висококваліфікований хіропрактик. Він сподівався, що зможе вирішити всі питання до того як його кістка почне зміщувати відносно інших частин його тіла. На щастя, це було не те плече, на якому висіла його сумка.

Бармен сунув карту Фордові.

— Ми ніколи, — сказав він з приглушеною жорстокістю, — не чули про цю річ.

І не дивно.

Форд отримав її через серйозну комп'ютерну помилку наприкінці п'ятнадцятого року тимчасового перебування на Землі. Компанія Американ Експрес дуже швидко стала відомою, а домагання її відділу збору боргів стали настільки сильними, що їх зміг заглушити лише вибух цілої планети, який влаштували вогони, щоб прокласти гіперкосмічну магістраль.

З тих пір він носить її як зручний засіб оплати, який ніхто ніде не приймає.

² Казу — американський народний музичний інструмент з неприємним звучанням.

³ «The War Requiem» — широкомасштабний, не літургійний твір, який виконали для освячення нового собору Ковентрі, який побудували після того, як оригінальну будівлю чотирнадцятого століття було зруйнований в бомбардуванні під час Другої світової війни.

— Кредит? — запитав бармен, — Ааааагрх...

Ці два слова зазвичай сполучалися в барі Старий Рожевий Пес.

— Я думав, — ахнув Форд, — що це заклад високого гатунку...

Він озирнувся навколо на строкату колекцію вбивць, негідників і вповноважених компаній зі звукозапису, які ховались по краях плям приглушеного світла, якими була продірявлена внутрішня темрява бару. Їх всіх було добре видно з будь-якої сторони, крім тієї, з якої сидів Форд. Вони знали, що зараз має статися і не хотіли спостерігати це видовище, бо воно відволіче їх від напоїв.

— Хлопче, ти зараз помреш, — тихо пробурмотів бармен, і все свідчило на його користь.

Раніше на барі висіла вивіска «Будь ласка, не просіть у нас кредит, тому що удар в лице часто ображає людей», але її акуратно переписали: «Будь ласка, не просіть у нас кредит, тому що горло розірване дикою пташкою і безтілесна рука, яка розбиває вашу голову об барну стійку часто ображають людей». Однак, хоч як акуратно вона не була переписана, повідомлення на вивісці з часом перетворилося у нерозбірливу кашу, та й в будь-якому випадку, воно втратило своє звучання. Тому табличку зняли знову.

Здавалося, що історія зараз піде на інший лад. Так воно і було.

— Дай-но я погляну на рахунок ще раз. — сказав Форд.

Він взяв рахунок і почав його уважно вивчати під злісним поглядом бармена і таким же злісним поглядом пташки, яка саме довбала борозни в барній стійці своїми пазурами.

Це був досить довгий шматок паперу.

На його кінці був номер схожий на серійний номер, який можна знайти на нижній частині стерео систем. Тільки згадати, скільки ж часу займає переписування його в реєстраційну форму. Форд, зрештою, був у барі цілий день і випив багато різного пійла з бульбашками, а ще страшенну кількість разів пригощав усіх тих негідників, вбивць, і вповноважених компаній звукозапису, які раптом не змогли згадати хто він.

Він дуже тихо прочистив горло і поплескав себе по кишнях. Нічого не змінилося, в них як і раніше було порожньо. Він легенько, але впевнено поклав ліву руку на напіввідкриту сумку. В той же час безтілесна рука поновила свій тиск на праве плече.

— Розумієш, — сказав бармен і його лице злісно погойдувалось перед лицем Форда, — в мене є репутація, яку я ціную. Розумієш, чи не так?

Ну ось і все, подумав Форд. Нічого більше не залишалось. Він підкорявся всім правилам і зробив чесну спробу заплатити за рахунок, і цю спробу відхилили. Зараз його життя було в небезпеці.

— Ну що ж, — сказав він тихенько, — якщо це ваша репутація...

Зі швидкістю блискавки він відкрив рюкзак і кинув на барну стійку копію *Путівника по Галактиці для космотуристів* і офіційну картку, яка підтверджувала, що він польовий дослідник для *Путівника*, і що йому геть зовсім не дозволяється робити те, що він зараз робить.

— Хочете, я вас запишу?

Лице бармена застигло посередині погойдування. Пазурі пташки застигли посередині борозни. Рука поволі відпустила його плече.

— Це, — сказав бармен ледь чутно, пошепки, сухими губами, — було б чудово, сер.

Розділ 5

Путівник по Галактиці для космотуристів могутня річ. Насправді, його вплив настільки величезний, що довелося навіть написати суворі правила, аби не допустити зловживання ним. Тому жодному з польових дослідників не дозволялось приймати будь-які

послуги, знижки чи пільгове обслуговування в обмін на прихильність редактора хіба що:

- а) вони зробили чесну спробу заплатити за рахунок в нормальний спосіб;
- б) інакше їх життя опиниться в небезпеці;
- в) їм дійсно цього хочеться.

Оскільки третє правило завжди включало в себе звільнення з посади редактора, Форд надавав перевагу першим двом пунктам.

Він вийшов на вулицю і швидко пішов.

Повітря було душним, але йому воно подобалось. Це було задушливе міське повітря, повне збуджуючих, неприємних запахів, небезпечної музики і звуків поліцейської сирени.

Він легенько накинув сумку на плече так, щоб зручно відбити будь-кого, хто спробує забрати її. В ній знаходилось все його майно, а на даний момент його було не так уже й багато.

Дорогою, оминаючи палаючі купи сміття, промчав лімузин. Автомобіль злякав стару в'ючну тварину, яка з криком угинаючись від нього налетіла на вікно крамниці лікувальних трав і ввімкнула сигналізацію, а потім спотикаючись погнала вниз вулицею. Пізніше вона зробила вигляд, що впала на східцях маленького італійського ресторану, де, вона знала напевне, її спочатку сфотографують, а потім і нагодують.

Форд йшов на північ. Він думав, що потрапить таким чином до космодрому. Але він так думав і раніше. Форд знав, що прямує тією частиною міста, де людські плани часто досить несподівано змінюються.

— Хочеш приємно провести час? — запитав голос крізь прочинені двері.

— Поки що я і так добре проводжу час, — сказав Форд. — Дякую.

— В тебе багато грошей? — запитав інший голос.

Форд засміявся.

Він повернувся і розвів руками у широкому жесті.

— Хіба я *схожий* на багатого? — запитав він.

— Я не знаю, — відповіла дівчина. — Може й так, а може й ні. Може ти станеш багатим. Я маю особливі послуги для багатих людей...

— О, справді? — запитав Форд зацікавлено. — І що ж це?

— Я кажу їм, що це добре бути багатими.

Високо над ними пролунали постріли і розбилось вікно, але то всього-на-всього був басист якого застрелили за те, що він от уже тричі поспіль грав не той риф⁴. А басистів в цьому місті, як відомо, було достобіса.

Форд зупинився і поглянув у прочинені двері.

— Що? — запитав він.

Дівчина засміялась і вийшла на крок з тіні. Вона була високою і мала таку витриману сором'язливість, що грає на руку, якщо ви вмієте нею користуватись.

— Це мій улюблений номер, — посміхнулась вона. — Я маю ступінь магістра із соціальної економіки і можу бути дуже переконливою. Людям подобається. Особливо в цьому місті.

— Гуснарх, — промовив Форд Префект.

Це було особливе слово на мові бетельгейзе. Він використовував його тоді, коли потрібно було щось сказати, але не знав що.

Форд сів на сходинку, дістав із сумки пляшку Джанкс Спіріт і рушник. Він відкрив її верхівку рушником, що мало протилежний від очікуваного ефект. Джанкс Спіріт миттю вбив мільйони мікроорганізмів, які вже почали будувати доволі таки складну і розвинуту цивілізацію, особливо в найбільш смердючих ділянках рушника.

— Хочеш? — запропонував Форд після того як хильнув сам.

Вона низала плечима і взяла пляшку.

⁴ Риф — спосіб мелодійної техніки року і джазу, багаторазово повторювана коротка мелодійна фраза.

Вони якийсь час сиділи і мирно слухали шум сигналізацій в сусідньому кварталі.

— Трапилось так, що я заборгував багато грошей, — сказав Форд. — Коли я їх віддам, мені можна прийти і побачитися з тобою?

— Звісно, я буду тут, — відповіла дівчина. — А багато це скільки?

— Заробітня плата за п'ятнадцять років.

— За що?

— За написання двох слів.

— О Заркуон, — сказала дівчина. — І яке ж з них забрало стільки часу?

— Перше. Друге прийшло якось саме одного разу після ланчу.

Велика електронна ударна установка вилетіла через вікно, впала прямо перед ними і розбилась на шматочки.

Скоро стало зрозуміло, що деякі із сигналізацій увімкнув поліцейський патруль спеціально, щоб засісти в засідку і чекати на інший патруль.

Здавалося, що машини з найбридкішими сигналізаціями з'їхались з усього міста, аби їх запустив гелікоптер, який пролітав через гірські хребти багатоповерхівок.

— Насправді, — сказав Форд, який намагався перекричати шум, — це було не зовсім так. Я написав неймовірно багато, але вони взяли і обрізали.

Він дістав свою копію *Путівника* із сумки.

— А потім взагалі планету зруйнували, — продовжив кричати він. — Справді корисна робота, чи не так? Хоча вони ще мають мені заплатити.

— Ти працював над цією штукою? — прокричала вона у відповідь.

— Так.

— Хороший номер.

— Хочеш побачити, що я написав? — прокричав він. — Перед тим як його зітруть? Сьогодні вночі вийде оновлення. Хтось, мабуть, дізнався, що планету, на яку я витратив п'ятнадцять років, скоро зруйнують. Вони пропустили цей факт кілька останніх оновлень, але так не може тривати вічно.

— Стає дуже важко говорити, чи не так?

— Що?

Вона знизала плечима і вказала наверх.

Над ними завис гелікоптер, який, здається, брав участь у сутичці з рок гуртом на верху. Над будинком здіймався дим. Звукоінженер висів у вікні на кінчиках пальців, збожеволівший гітарист бив його по тих же пальцях палаючою гітарою, а гелікоптер стріляв по них.

— Може ми підемо кудись?

Вони помандрували вниз вулицею, подалі від шуму і натрапили на вуличний театр. Його трупа намагалась поставити коротку п'єсу про внутрішні проблеми міста, але потім здалась і зникла у маленькому італійському ресторанчику, який недавно опікувався в'ючною твариною. Весь цей час Форд тицав у панель інтерфейсу *Путівника*.

Вони пірнули у провулок. Форд присів на сміттєвий бак і почекав доки інформація не заповнила екран *Путівника*.

Він знайшов свій запис.

«Земля: Майже безпечна.»

Щойно він це прочитав, екран став скупченням системних повідомлень.

— Ось і воно, — промовив Форд.

«Будь ласка, зачекайте», — йшлося в повідомленні. — «Всі записи оновлюються через Суб-Ета Нет. Цей опис було переглянуто. Систему буде вимкнено на десять секунд.»

В кінці алеї проповз сірий лімузин.

— Слухай, — сказала дівчина, — коли отримаєш платню знайди мене. Я працюю там дівчина, а там люди, які чекають на мене. Я мушу йти.

Вона відмахнулася від напіввимовленого протесту Форда і залишила його сидіти самого на сміттєвому баку пригнічено спостерігати як великий проміжок його робочого

життя змивається в електронне небуття.

А на вулиці тим часом стало спокійніше. Поліцейські битви перемістились в інший район міста, кілька учасників рок гурту, які вижили погодились визнати розбіжність у музичних смаках і вирішили займатися сольною кар'єрою, трупа вуличного театру знову з'явилася з італійського ресторанчику разом з в'ючною твариною, вони сказали їй, що візьмуть до бару де її будуть обслуговувати хоча б з найменшою повагою. Трохи далі, сирій лімузин припаркувався біля кербсайду⁵.

Дівчина поквапилась до авто.

За нею, в темряві алеї, зелене світло грало на Фордовому обличчі, а його очі потроху розширювалися від здивування.

Там де він збирався знайти нічого, стертий, закритий запис, натомість був безперервний потік тексту, діаграм, рисунків і картинок, рухомих зображень серферів на австралійських пляжах, Йогурту на грецьких островах, ресторанів, яких слід уникати в Лос-Анджелесі, валютних угод, яких слід уникати в Стамбулі, погоди, якої слід уникати в Лондоні, барів, в які слід ходити будь-де. Сторінка за сторінкою. Все було там. Все, що він записав.

З наростаючим нерозумінням він листав запис вперед і назад, зупиняючись то тут, то там на різних пунктах.

«Поради для іншопланетян у Нью-Йорку:

Приземляйтеся будь-де, можете в Центральному парку, а можете і в будь-якому іншому місці. Всім все одно, ніхто навіть не помітить.

Виживання: одразу дістаньте роботу водія таксі. Ваша робота буде полягати у тому, що вам потрібно відвозити людей туди, куди вони скажуть, у жовтій машині яку називають таксі. Не хвилюйтесь, якщо ви не знаєте як працює автомобіль, не знаєте мови чи не розумієте географію або місцеві закони, чи маєте на голові величезну зелену антену. Повірте, це найкращий спосіб залишитися непоміченими.

Якщо ваше тіло має дивну форму, спробуйте показувати його на вулиці за гроші.

Амфібіям з будь-яких планет системи Пухлінія, Погибель чи Нудотія, особливо сподобається Іст Рівер, яка багата на всі ті чарівні поживні речовини, які тільки-но зміг досягти найменший і найзаразніший лабораторний слиз.

Розваги: Це великий розділ. Неможливо отримати більше веселоців не убивши перед цим електричним струмом своїх центрів задоволення...»

Форд перемкнув вимикач, який називався «Готовий до використання», який був замість тепер вже застарілого «В режимі очікування», яке замінило древнє «Вимкнути».

Це була та планета, яку повністю знищили і він це бачив на власні очі, чи скоріше відчував як пекельний вибух простору. Він відчував як земля гупала наче барабан, дрижала, ревла схоплена хвилями енергії, які лилися з огидного жовтого корабля вогонів. А потім, нарешті, через п'ять секунд після того як останній, на його думку, момент життя промайнув, він відчув легку нудоту, яка виникає після дематеріалізації, у той час як його разом з Артуром Дентом жбурнули через атмосферу, наче спортивну трансляцію.

Помилки не було. Не мало бути. Землю точно знищили. Точно, точно. Випарували у відкритий космос.

І все ж — він увімкнув *Путівник* знову — ось він мій запис, і ось де порада як добре провести час в Борнмуті, графство Дорсет, Англія, яке він представив як найбільш барокове місто. Форд перечитав знову і струснув головою у повному здивуванні.

Раптом він зрозумів причину таких змін, а вона була в тому, що десь коїлось щось дуже дивне; а якщо щось дуже дивне і справді коїлось, подумав він, тоді він не проти того, щоб з ним коїлось щось дуже дивне такого роду.

⁵ Кербсайд — баки для сортування сміття.

Форд запахав *Путівник* назад до сумки і повернувся на вулицю.

Йдучи на північ він минув сірий лімузин припаркований біля кербсайду. З його дверей він почув м'який голос, який запевняв:

— Все добре любий, все справді добре, тобі слід навчитися ставитися до цього простіше. Подивися на те як прекрасно організована і структурована економіка...

Форд посміхнувся, обійшов навколо сусіднього кварталу, який наразі палав, знайшов поліцейський гелікоптер, який стояв на вулиці без нагляду, увірвався до нього, пристебнувся, перехрестив пальці і недоладно помчав через небо.

Він страхітливо виляв між гірськими масивами будинків, і звільнившись від них, пролетів через завісу чорного з червоним диму від пожеж, які постійно відбувались у місті.

Десять хвилин потому, увімкнувши всі сирени на гелікоптері і наважання стріляючи по хмарам, Форд Префект промчав серед воріт і посадкових вогнів космодрому Хан Долд, там він сів наче величезний, бридкий і дуже шумний комар.

Оскільки гелікоптер був не дуже пошкоджений, він обміняв його на квиток першого класу на найближчий рейс, який покидав цю систему. А діставшись салону, розвалився на великому, розкішному кріслі, яке обіймало його з усіх сторін.

Буде весело, подумав Форд, тоді як корабель мчав через глибокий космос, а персонал, вже працював на повну.

— Так, будь ласка, — казав він до кожної стюардеси, яка підлітала до нього і щось пропонувала.

Форд посміхався з витонченою маніакальною радістю кожного разу, коли проглядав незбагненим чином відновлений запис про Землю. В нього залишався величезний шмат невиконаних справ, яким він тепер міг приділити увагу. А ще він був дуже задоволений тим, що життя нагородило його важливою метою.

Йому раптом стало цікаво де зараз Артур Дент і чи він знає.

Артур Дент був на відстані ста тридцяти семи світлових років, у Саабі і клопотах.

За ним, на задньому сидінні сиділа дівчина, яка розбила йому голову об двері коли він намагався увійти. Артур не знав напевне чи це через те, що вона була першою за багато років самкою його виду, на яку впав його погляд, чи це щось інше... Це абсурд, подумав він. Заспокойся, сказав він сам собі. Ти не, продовжив Артур таким твердим внутрішнім голосом, який тільки міг видобути, в формі і все сприймаєш нераціонально. Ти щойно проїхав автостопом через галактику більше ста тисяч світлових років, ти дуже стомився, трохи збентежений і надзвичайно вразливий. Розслабся, не панікуй, сконцентруйся і дихай глибоко.

Він повернувся на сидінні.

— Ти *впевнений*, що вона в порядку? — запитав Артур.

Крім того факту, що від неї в нього калатало серце, він не знав про неї зовсім нічого. Ані її зросту, ані віку, ані кольору волосся. І навіть спитати її не міг, тому що вона була повністю непритомна.

— Вона зараз під препаратами, — відповів її брат, не відводячи погляду від дороги.

— Це нормально, чи не так? — запитав Артур з тривогою.

— Мене влаштовує, — сказав він.

— Ааа, — промови Артур.

— Ага, — додав її брат після секунди роздумів.

Розмова поки йшла напрочуд погано.

Після початкового шквалу привітань, він і Рассел – брата прекрасної дівчини звали Рассел, ім'я, яке на думку Артура, більше підходило кремезному чоловіку зі світлими вусами і сухим волоссям, який на найменшу провокацію почне носити вельветовий смокінг і квітчасту манишку, а потім буде примусово відсторонений від коментування футбольних матчів – швидко зрозуміли, що вони один одному не подобаються.

Рассел був кремезним чоловіком. Він мав світлі вуса. В нього було гарне сухе волосся.

Якщо чесно — хоча Артур не бачив жодної необхідності для цього окрім просто ментального тренування — він, Артур, виглядав дуже похмурим. Та це й не дивно, людина не може перетнути сто тисяч світлових років, здебільшого у відсіках з багажем, анітрохи не зносившись. А він досить сильно зносився.

— Вона не наркоман, — сказав Рассел так, ніби думав, що хтось інший в машині міг би ним бути. — Просто під заспокійливим.

— Але це жахливо, — здавалось Артур був вражений.

Він повернувся, щоб поглянути на неї. Здається вона трохи поворухнулась і її голова з'їхала на плече, а волосся закрило обличчя.

— Що з нею, вона хвора?

— Ні, — відповів Рассел, — просто гавкає.

— Що? — запитав Артур, шокований.

— Божевільна, повний банан. Я відвожу її назад в лікарню і попрошу повторити курс. Вони випустили її хоча вона все ще думала, що вона їжак.

— Їжак?

Рассел люто вгатив по гудку так, що машина, яка виїхала з-за рогу на їх бік дороги, різко звернула. Здавалось, що лють допомагає йому почуватись краще.

— Ну може не їжак, — сказав він коли заспокоївся. — Хоча так було б простіше. Якщо хтось думає, що він їжак, ти, мабуть, даєш йому дзеркало і кілька фотографій їжаків, кажеш йому, аби він розібрався де хто, а потім повертаєшся коли йому стане краще. Ну хоча б медицина може з цим справитись. Але здається цього недостатньо для Фенні.

— Фенні...?

— Ти знаєш, що я отримав на Різдво?

— Мабуть ні.

— Медичний Словник Блека.

— Непоганий подарунок.

— Я теж так думав. У ньому тисячі хвороб і всі в алфавітному порядку.

— То ти кажеш її звуть Фенні?

— Так. Я сказав їй, вибери щось собі. Будь-що в цій книзі можна вилікувати, лише призначивши потрібні ліки. Але ні, в неї щось інше. Просто для того, щоб ускладнити життя. Вона була однією з тих в школі, ну ти знаєш.

— Ким?

— Вона впала під час гри в хокей і зламала кістку, пр яку ніхто раніше не чув.

— Я не розумію як це може дратувати, — сказав Артур із сумнівом.

Вона, мабуть, була більш розчарована дізнавшись, що її назвали Фенні. Це дуже незрозуміле і гнітюче ім'я, таке, наче неодружена тітка, яку ніхто не любить, побилась об заклад сама з собою, що не зможе скласти до купи ім'я Фенелла.

— Не те, щоб я не співчував, — продовжив Рассел, — але я трохи роздратувався. Вона кульгала місяцями.

Він пригальмував.

— Це твій поворот, чи не так?

— Та ні, — сказав Артур, — мій через п'ять миль. Якщо все в порядку.

— Окей, — сказав Рассел після маленької паузи, щоб підтвердити, що це не той поворот, і знову збільшив швидкість.

Насправді це був потрібний поворот, але він не міг піти не дізнавшись більше про цю дівчину, яка заповонила його думки навіть не приходячи до тями. Артур також не міг вийти на наступних двох поворотах.

Врешті-решт, вони доїхали до містечка, в якому він жив, хоча те, що йому там трапиться він боявся уявити. Знайомі місцини промайнули повз, наче примари в темряві, і змусили здригнутись. Такий вплив мають тільки дуже нормальні речі, коли їх бачить непідготовлений розум у незнайомому світі.

За своєю власною шкалою часу, наскільки він міг оцінити за обертаннями навколо

незнайомих сонць, пройшло приблизно вісім років відто, як він втік із Землі. Але скільки часу пройшло тут, йому було важко визначити. І справді, речі, які тут відбувались були поза його виснаженим розумінням, тому що його рідної планети не мало тут бути.

Вісім років тому, під час ланчу, всю планету знесли, геть зовсім зруйнували величезні жовті кораблі вогонів, які зависли в обідньому небі так, ніби закон гравітації був не більш ніж місцевим правилом і порушити його не важче ніж неправильно припаркуватись.

— Галюцинації, — сказав Рассел.

— Що? — запитав Артур, вийшовши зі свого потягу думок.

— Вона каже, що страждає від дивних галюцинацій, ніби вона справді живе у реальному світі. Немає сенсу запевняти її, що вона живе в реальному світі, тому що вона просто відповість, що саме через це галюцинації такі дивні. Не знаю як ти, а для мене така розмова дуже виснажлива. Дати їй таблетки і звалити кудись на пиво — ось мій варіант. Я маю на увазі тинятися десь, скільки можливо, а ти як гадаєш?

Артур нахмурився вже не перший раз.

— Ну що ж...

— І всі ці сни і кошмари. І лікарі, які розповідають про стрибки в її мозкових хвилях.

— Стрибки?

— Це, — сказала Фенні.

Артур крутнувся назад і витріщився на її зненацька відкриті, але повністю пусті очі. Не важливо на що вона дивилась, це було десь поза машиною. Її очі затріпотіли, голова сіпнулась і вона знову спокійно заснула.

— Що вона сказала? — запитав він з тривогою.

— Вона сказала «це».

— Що «це»?

— Що «це»? Звідки, в біса, я можу знати? Це їжак, це димохід, це інша пара пінцетів Дона Альфонсо. Вона навіжена і гавкає, хіба я не згадував цього?

— Здається ти не дуже хвилюєшся за неї. — Артур спробував сказати цю фразу якомога невимушено, але здається не спрацювало.

— Слухай сюди, покиньку...

— Добре, вибач. Це не мої справи. Я не хотів, щоб це так прозвучало, — сказав Артур. — Я знаю, ти дуже піклуєшся про неї, це ж очевидно, — збрехав він. — Я знаю, що тобі доводиться якось справлятися з цим. Вибач мені, будь ласка. Я щойно прилетів автостопом з іншого кінця туманності Кінська Голова.

Артур нестямно втупився у вікно.

Він був вражений тим, що серед усіх сенсацій, які боролись за місце в його голові сьогодні, коли він повернувся до дому, який, як він думав, зник у забуття навіки, одна думка його приваблювала найбільше — одержимість дивною дівчиною, про яку він нічого не знав, крім того, що вона сказала йому «це», і того, що її брата слід відправити на планету вогонів.

— То, що це за стрибки, ну ті стрибки, про які ти згадував? — сказав він як міг швидко.

— Слухай, це моя сестра, я навіть не знаю навіщо я розповів тобі все це...

— Добре, вибач. Мабуть, тобі краще дати мені вийти. Ось це...

Коли він це сказав, то вийти він вже не міг через те, що буря, яка оминула їх, раптом повернулась назад. Блискавки розсікли небо і, здавалося, що хтось розлив щось дуже схоже на Атлантичний океан прямо на них.

Рассел зосереджено лаявся і крутив кермо протягом кількох секунд доки небо виливалось на них. Він вилив свою лють різко натиснувши на педаль газу аби обігнати вантажівку з написом «МакКіна перевезення в будь-яку погоду».

Напруга спала разом із дощем.

— Все почалось с того, коли агента ЦРУ знайшли в резервуарі, і ще у всіх тоді почались ті галюцинації і таке інше, ну ти пам'ятаєш?

Артур запитав себе чи варто згадувати ще раз, що він щойно проїхав автостопом з іншого кінця туманності Кінська Голова і був дещо не в курсі цих і великої купи інших

пов'язаних і дивних речей, які стались останнім часом, але він вирішив, що це лише погіршить обставини.

— Ні, — сказав він.

— Це саме той момент коли вона зламалася. Вона була в якомусь кафе. Рікмансворт. Не знаю, що вона там робила, але саме через це вона зламалася. Мабуть, встала і спокійно оголосила, що пізнала дивовижне одкровення чи щось подібне, трохи погойдалася, здивовано озирнулася і нарешті зламалася, почавши кричати на сендвіч з яйцем.

Артур здригнувся.

— Дуже прикро це чути, — сказав Артур трохи сухо.

Рассел щось пробурчав під ніс.

— То що, — запитав Артур у спробі зібрати все до купи, — робив агент ЦРУ у резервуарі?

— Пірнав і виринав звісно. Він був мертвим.

— Але що...

— Ну давай, ти ж пам'ятаєш всі ті речі. Галюцинації. Всі казали, що то ЦРУ випадково викрило себе, коли випробовувало нові наркотики чи щось подібне. Якесь божевільна теорія, що замість того, щоб захоплювати країну буде набагато дешевше і ефективніше змусити всіх думати що їх захопили.

— А які саме були ті галюцинації..? — запитав Артур тихо.

— Що значить, які галюцинації? Я говорю про ті величезні кораблі, людей, які збожеволіли і кричали, що ми всі померемо, а потім лясь — кораблі зникли разом з ефектом наркотиків. ЦРУ заперечувало свою причетність, отже це правда.

У Артура трохи запаморочилось у голові. Його руки, шукаючи опори, вхопились в щось і щільно притислись. Його рот то відкривався, то закривався наче він щось хотів сказати, але в голову нічого не приходило.

— В будь-якому разі, — продовжив Рассел, — яким би той наркотик не був, здається він не повністю вийшов із Фенні. Я позивався на ЦРУ, але мій друг адвокат сказав, що це все одно, що напасти на божевільню з бананом, тому... — він знизав плечима.

— Вогони... — пропищав Артур. — Жовті кораблі... *зникли*?

— Ну звичайно, вони ж галюцинації, — сказав Рассел і дивно поглянув на Артура. — Тобто ти хочеш сказати, що нічого з цього не пам'ятаєш? Заради всього святого, де ти був?

Це було на диво влучне питання, настільки, що Артур аж напівпідстрибнув із сидіння.

— Господи!!! — крикнув Рассел, намагаючись зберегти керування автомобілем, який раптом занесло.

Він ледве ухилився від вантажівки, яка їхала їм на зустріч і звернув на узбіччя. Коли авто зупинилось, виявилось, що дівчину кинуло на сидіння Рассела і вона незграбно звалилась на підлогу.

Артур із жахом обернувся.

— З нею все гаразд? — випалив він.

Рассел сердито пропустив рукою через сухе світле волосся. Розгладив свої вуса. І повернувся до Артура.

— Чи не міг би ти, будь ласка, — промовив Рассел, — відпустити ручне гальмо?

Розділ 6

Звідси до його дому було чотири милі: одну милю до повороту, до якого негідник Рассел з люттю відмовився довести його, а звідти три милі звивистою сільською стежкою.

Сааб проїхав повз і зник у темряві ночі. Артур спостерігав за ним, приголомшений наче чоловік, який вважав себе сліпим протягом п'яти років, а потім раптом дізнався, що носив

занадто великий капелюх.

Він труснув головою сподіваючись, що це розблокує якийсь важливий факт, який стане на місце і одразу додасть сенсу в, наразі повністю незрозумілий, Всесвіт. Проте оскільки важливий факт, якщо такий все ж таки існував, зовсім не зміг зробити свою справу, Артур знову вирушив в дорогу з надією, що хороша енергійна прогулянка і, можливо, навіть хороші болючі мозолі допоможуть йому хоча б запевнити себе у своєму власному існуванні, якщо не в психічному здоров'ї.

Коли він прибув була 10.30. Цю інформацію він дізнався через запітніле і засалене вікно пабу «Кобила і грум», у якому багато років поспіль висів пошарпаний годинник Гіннес, на якому був зображений страус ему з пінтовим бокалом, що досить кумедно застряг в його горлі.

Це був саме той паб, в якому він провів фатальний ланч, протягом якого його дім, а потім і всю планету Земля зруйнували, чи швидше, напевно, що зруйнували. Ні, чорт забирай, її *було* зруйновано, а якщо ні, то де ж він у біса *був* останні вісім років, і як же він дістався туди як не на одному з тих жовтих вогонських кораблів, які, як розповідав той огидний Рассел, були результатом дії наркотиків. І все ж, якщо її *було* зруйновано, на чому ж він тоді зараз стоїть...?

Він уповільнив свої роздуми через те, що вони не просунуть його далі, як і не просунули останні двадцять разів.

Артур почав знову.

Це був саме той паб, в якому протягом фатального ланчу, щось таке, не важливо що саме, з цим він збирався розібратись пізніше, трапилось і...

Воно і надалі не мало сенсу.

Артур почав знову.

Це був саме той паб, в якому...

Це був *паб*.

В пабах подають випивку.

Йому слід трохи випити.

Задоволений тим, що його розумовий процес нарешті досягнув якогось висновку, і висновку, яким він був задоволений, навіть, якщо це був не той висновок, якого він збирався досягти, він зробив крок до дверей.

І зупинився.

Маленький чорний тер'єр вибіг з-за низенької огорожі, побачив Артура і почав гарчати.

Артур знав цього пса і навіть дуже добре. Він належав його другу по роботі в рекламній компанії. Собаку звали Чувак-Незнайка тому, що шерсть, яка стояла в нього на голові нагадувала людям президента США. Пес знав Артура чи хоча б повинен був знати. Це була не дуже розумна собака, вона навіть не могла читати з телесуфлера, через це деякі люди були проти її клички. Але вона повинна була хоча б впізнати його, а не стояти тут здибивши шерсть, наче Артур був найбільш зловісною примарою, яка вторглась в його примітивне життя.

Це спонукало Артура зазирнути у вікно знову, але цього разу не для того, щоб поглянути на ему, який задихався, а щоб подивитись на себе.

Побачивши себе вперше в знайомому контексті він мусив визнати, що собака мала рацію.

Він мав вигляд того чим фермери зазвичай відлякують пташок, і не було сумніву, що якби він пішов до пабу у теперішньому стані, то вислухав би цілу низку грубих коментарів, і гірше того, там безсумнівно буде кілька людей, яких він знає і які засиплять його питаннями, на які він не зміг би відповісти в своєму теперішньому хворобливому стані.

Наприклад, Вілл Смізерс, власник Чувака-Незнайки. Тварини настільки придуркуваті, що її прогнали з власної реклами Вілла, за те, що вона була нездатна віддати перевагу якомусь певному собачому корму, не зважаючи на той факт, що у всіх крім однієї миски їжа була полита машинним маслом.

Вілл безумовно був тут. Тут був його пес, тут було його авто, сірий Порше 928S із написом на задньому склі «Інше мож авто також Порше». А в дупу його.

Він витріщився на нього і усвідомив, що щойно довідався щось нове, чого не знав раніше.

Вілл Смізерс, як і більшість переплачених і не зовсім чесних покидьків у рекламному бізнесі, прагнув міняти машину кожного серпня і робити вигляд ніби це його бухгалтер змушує його робити так, хоча правда була в тому, що бухгалтер старався як міг, щоб зупинити його, нагадуючи про ті аліменти, які йому ще слід заплатити, і так далі. Здається це було те саме авто, яке Артур бачив раніше. На номерному знаку було вказано рік.

Згідно з ним зараз була зима, а та подія, яка завдала Артуру стільки проблем вісім років тому, відбулась на початку вересня, менш ніж шість чи сім місяців назад.

На якусь мить він застиг і дав можливість Чуваку-Незнайці стрибати і гавкати на нього. Артур був раптово приголомшений усвідомленням: він був інопланетянином на своїй власній планеті. І тут як не старайся, ніхто навіть не буде в змозі повірити в його історію. Не тільки через те, що вона звучала повністю божевільно, але й через те, що вона суперечила найпростішим видимим фактам.

Чи це *справді* Земля? Можливо існувала якась крихітна можливість, що він припустився якоїсь незвичайної помилки?

Паб перед ним був нестерпно знайомим кожною деталлю, кожною цеглиною, кожним шматочком обдертої фарби; і всередині він міг відчутти його дружній, душевний, шумний і теплий інтер'єр, з відкритими балками і несправжніми чавунними арматурами, з його барною стійкою, липкою від пива, на яку його знайомі клали лікті; з картонними дівчатами, які тримали пакетики горішків між грудьми. Всі ці речі були з його дому, з його світу.

Він навіть знав цю дурнувату собаку.

— Гей, Незнайка!

Голос Вілла Смізерса означав, що йому потрібно швидко вирішувати, що робити далі. Якщо він залишиться на своєму місці і його помітять, то почнеться такий цирк. Якщо він сховається, то це тільки відстрочить небажаний момент, а на додачу зараз ще й неймовірно холодно.

Той факт, що це Вілл трохи полегшив вибір. Не те, щоб Артур так сильно його не любив — Вілл був доволі веселим. Просто він був веселим у дуже виснажливий спосіб, працюючи в рекламному бізнесі він завжди хотів, щоб ви знали скільки в нього розваг і де він дістав цей жакет.

Пам'ятаючи про це Артур сховався за фургоном.

— Гей, Незнайка, як справи?

Двері відчинились і Вілл вийшов одягнений в шкіряний бомбер. Він попросив свого знайомого в Науково-дослідній Лабораторії Дорожнього Руху, аби той розбив машину разом з його курткою спеціально, щоб вона отримала такий пошарпаний вигляд. Незнайка гавкав і скиглив із задоволенням, отримавши увагу, і з радістю забув про Артура.

Вілл був разом з друзями, які придумали спеціальну гру, щоб пограти з собакою.

— Комуністи! — закричали вони до собаки гуртом. — Комуністи, комуністи, комуністи!!!

Собака шаленіла від люті, гавкала, скакала, лементувала з насолодою від усього свого маленького серця, переносячись у екстатичний сказ. Всі сміялись і тішились, а потім поступово порозходились по своїх машинах і розчинились в ночі.

Ну що ж, це пояснює хоча б щось, подумав Артур за фургоном, це точно та планета, яку я пам'ятаю.

Розділ 7

Його дім і досі був на своєму місці.

Як чи навіщо, він не мав жодного уявлення. Він вирішив поглянути на свій будинок поки чекав, щоб в пабі спорожніло, аби потім попросити власника залишитися на ніч.

І ось він тут.

Артур поспішно увійшов, знайшовши ключ під кам'яною жабкою в саду. Дивно, дзвонив телефон.

Він ледь вчував цей звук всю дорогу до дому і почав бігти як тільки-но зрозумів звідки той надходить

Відчинити двері було важко, через надзвичайну купу непотрібної пошти на килимку. Серед листів, які притисли двері було: чотирнадцять однакових, особисто адресованих запрошень подати заявку на кредитну картку, яка вже в нього є, сімнадцять однакових загрозливих повідомлень про несплату рахунків за кредитну карту, якої в нього немає, тридцять три однакових листа, в яких йшлося, що його було спеціально обрано як людину «зі смаком, яка знала, чого хотіла у сучасному складному швидкоплинному світі» і тому вона б із радістю купила б якийсь потворний гаманець, крім всього іншого там також було мертве смугасте кошеня.

Він протиснувся крізь доволі вузький прохід, який надала йому купа непотребу, спіткнувся об стосик пропозицій для справжніх поціновувачів вина, підсковзнувся на рекламних листівках з пропозицією відпочити на узбережжі, незграбно піднявся сходами до спальні і підійшов до телефону якраз в той момент, коли він перестав дзвонити.

Він впав задиханий на своє холодне, затхле ліжко і кілька хвилин намагався перешкоджати світу крутитися навколо нього.

Коли йому вже почало подобатись це невелике обертання, Артур трохи заспокоївся. Він потягнувся до світильника біля ліжка, навіть не сподіваючись, що світло працює. На превеликий його подив воно працювало. Ця подія апелювала до відчуття логіки Артура. Відтоді як постачальник електроенергії неодмінно відключав його кожного разу, коли він оплачував рахунок, здається розумним, що вони залишили його підключеним тоді, коли він не платив. Очевидно, що сплата рахунку привертала лише непотрібну увагу.

Кімната була майже в точності такою, якою він її залишив, тобто схожою на перегнивші звалище, хоча ефект був приглушений товстим шаром пилу. Напівпрочитані книги і журнали звили гніздо серед напіввикористаних рушників. Розпаровані шкарпетки напіврозклались у напіввипитих чашках з кавою. Те чим раніше був сендвіч, тепер напівперетворилось у щось таке, про що Артур геть зовсім не хотів знати. Постав його під промінь світла, подумав він, і почнеш еволюцію життєвих форм знову.

У кімнаті лише одна річ була іншою

На якусь мить він не міг зрозуміти, що ж то за річ була, тому що вона також вкрита товстою плівкою огидного пилу. Але потім його погляд натрапив на неї і зупинився.

Вона стояла біля старого пошарпаного телевізора, на якому можна було дивитися хіба що навчальні курси Відкритого університету, а якщо він спробує показати щось більш захоплююче, то обов'язково розвалиться.

Це була коробка.

Артур підповз на ліктях і придивився до неї.

Це була сіра коробка, з матовим блиском. Вона виглядала як куб зі стороною трохи більше фута. Її оперізувала стрічка зав'язана у акуратний бантик на верху.

Він встав, підійшов і торкнувся до неї здивовано. Що б там не було, а це подарунок. Загорнутий акуратно і гарно він чекав поки його відкриють.

Артур обережно підняв його і заніс назад до ліжка. Він зчистив пил і розпустив стрічку. На верхівці була кришка з клапаном в бічній стінці.

Він відкрив його і заглянув в коробку. В середині виявилась скляна куля, загорнута у гарний сірий папір. Він обережно витяг її. Це була правильна куля, незамкнена знизу чи, як виявилось, коли Артур перевернув її, зверху, з товстим обідком.

Це чаша?
Це ваза?
Це акваріум.

Він був зроблений з чудового скла, ідеально прозорого, проте із незвичним сріблясто-сірим відтінком, наче для його виготовлення використали кришталь і сланець.

Артур повільно крутив його в руках. Це був один з найкрасивіших об'єктів, який він коли-небудь бачив, і який повністю його спантеличив. Артур заглянув до коробки, але крім обгортки там більше нічого не було. Із зовнішнього боку також нічого.

Він знову почав крутити його в руках. Акваріум був чудовим. Акваріум був вишуканим. Але це був акваріум.

Артур легенько стукнув по ньому пальцем і він задзвенів з глибоким чудовим дзвоном, який тривав довше ніж здавалося можливим, а коли нарешті почав згасати, то повністю не затих, а перемістився десь в інші світи.

Зачарований, Артур крутив його знову і знову, але цього разу світло лампи спіймало його під іншим кутом і відбилося від шліфованих частин на поверхні. Він затримав акваріум в цьому положенні, налаштував кут падіння світла і раптом побачив ясно окреслені обриси слів на склі.

«Бувайте, і дякуємо...»

І це все. Він блимнув і нічого не зрозумів.

Наступних п'ять хвилин він повертав і повертав акваріум, скеровував світло під різними кутами, стукав пальцем, щоб почути його гіпнотизуючий дзвін, і роздумував про значення його незрозумілих слів. Нарешті Артур встав, наповнив його водою і поставив на стіл біля телевізора. Витрусив з вуха рибку-транслятор і вкинув її у акваріум. Йому вона більше не знадобиться, хіба що подивитись іноземні фільми.

Артур повернувся назад, ліг на ліжко і вимкнув світло.

Він лежав спокійно і непорушно. Втягуючи темряву, яка огортала його з усіх сторін, потрохи розслабив свої кінцівки, послабив і вирівняв дихання, поступово звільнив розум від думок, закрив очі і був повністю не в змозі заснути.

Ніч зовсім зіпсувалася дощем. Дощові хмари наразі перемістились і збиралися біля маленького кафе на узбіччі, якраз за межами Борнмуту. Проте небо, яким вони пройшли, все ще бурлило, а повітря було насичене вологою і не знало, що з нею робити, якщо його далі будуть провокувати.

На небі з'явився розмитий місяць. Він виглядав так, наче паперовий м'ячик із задньої кишені джинсів, які щойно випали, і тільки час і праска скажуть чи то був старий список покупок, чи п'ятифунтова купюра.

Легенький вітерець дмухав то туди, то сюди, наче кінський хвіст, який обирав собі настрої на сьогодні. Десь далеко продзвеніло північ.

Поскрипуючи відкрилось вікно на даху.

Воно було туге, злегка похитувалось і викривилось, тому що рамка трохи згнила, а завіси фарбувались лише злегка одного разу.

Зрештою вікно відчинили.

Його підперли розпіркою, і постать вирвалася на вузький водостік між протилежними схилами даху.

Вона стояла і мовчки вдивлялась в небо.

Постать була повністю невпізнанною, наче дика тварина, яка шалено увірвалася до будинку трохи більше години тому. Пройшов час потертого, заяложеного одягу, вимащеного брудом сотень світів, покритого плямами від спецій фаст-фудів із сотень брудних космопортів, пройшов час заплутаної гриви волосся, довгої і кошлатої бороди, в якій процвітала своя екосистема.

Тепер це був Артур Дент, звичний і недбалий, у вельветових штанах і товстому светрі. Його волосся було пострижене і вимите, щоки чисті і поголені. Лише очі залишили той

самий вираз: вони благали Всесвіт, хай що той робить, аби він перестав.

Це були не ті самі очі, з якими він в останнє дивився на цю сцену, і мозок, який отримував і перекладав зображення з очей, був не той самий. Ніхто не використовував хірургію, достатньо було лише безперервного потоку пригод, які його рвали, сіпали і викручували.

В цю мить йому здавалося, що ніч ожила. Ця темрява, яка оповила Землю, і в якій він застряг.

Він відчував наче дрижання на віддаленому нерві те, як наповнюється річка, котяться невидимі пагорби, мотки важких грозових хмар, які зупинилися десь далеко на південь.

Також він міг відчувати трепет від життя дерева, що було неочікувано. Він знав, що вп'ятись пальцями в землю приємне відчуття, але не міг уявити, що аж настільки. Він міг відчувати майже непристойну хвилю задоволення, яка долинала до нього з Нового Лісу. Йому слід спробувати відчувати влітку, подумав Артур, як почувуються листки.

З іншого напрямку до нього проникали відчуття вівці, яку налякала літаюча тарілка, але ці відчуття фактично не відрізнити від інших відчуттів вівці, яку налякало будь що інше. Це були істоти, які за свою коротку подорож життям вивчають дуже мало, а тому лякаються сонця, яке сходить зранку, і вражені зеленню полів.

Він був здивований тим, що міг відчувати, як вівця злякалась світанку сонця сьогодні і попереднього ранку, а також групи дерев позавчора. Він міг йти далі і далі у минуле, але це швидко набридало, тому що вівці лякались того самого, що й за день до цього.

Він покинув овець і дав своїй свідомості пливати далі пускаючи брижі. Він відчував присутність інших свідомостей, їх були тисячі, застигли в тенетах життя: сонні, сплячі, жажливо збуджені, знайшлась і одна розбита.

Одна розбита.

Він минув її швидкоплинно, а потім знову намагався відчувати, проте вона вислизнула зі свідомості наче неправильна карта в грі Пелманізм⁶. Артур раптом відчув напад збудження, тому що інстинктивно знав хто це був чи принаймні ким йому хотілося, щоб був. А раз ти вже хочеш, щоб це було правдою, інстинкт доволі корисна річ, яка підтвердить, що так воно і є.

Він інстинктивно знав, що то була Фенні і він хотів знайти її, але не міг. Надто сильно напружившись, Артур зрозумів, що втрачає свою нову здібність, тому він розслабився і дав свідомості вільно блукати

І от знову він відчув розбиту свідомість.

І от знову її загубив. Правда цього разу неважливо, що інстинкт казав йому, що все нормально і можна вірити, він не був впевнений, що це Фенні чи можливо цього разу це була інша розбита свідомість. Вона була такого самого сорту, але відчувалась як більш загальне відчуття розлому, глибше, наче не одна свідомість, а може навіть і не свідомість взагалі. Це щось інше.

Він дозволив своїй свідомості повільно тонути і розтікатися по Землі, поширюватися, просочуватися, занурюватися.

Він слідував за Землею по її днях, дрейфував з ритмами міріадів її пульсацій, проникав через тенета її життя, рухався разом з її припливами, обертався разом з її вагою. І завжди розлом повертався, як притуплений роз'єднаний біль.

Зараз він летів через землі світла, а світло було часом, хвили, якого – минаючі дні. Він відчув розлом, той другий розлом, він знаходився на відстані, відчувався наче волосинка на безкраїх просторах Землі.

І раптом він став вище всього цього.

Він запаморочливо танцював на краю запаморочливої безодні, яка закінчувалася нічим,

⁶ Пелманізм (англ. Pelmanism) — карткова гра, в якій 52(36) карт розкладаються сорочкою догори, а потім гравці по черзі перевертають по 2 карти. Якщо значення карт співпадають, гравець забирає їх собі, якщо ні — перевертає назад і передає спробу наступному.

в яку звалилася країна мрій і він, дико крутився, чіпляючись за порожнечу, розмахуючи руками у страхотливому просторі, кружляв і падав.

Через зубчасту прірву були інші землі, інший час, старіший світ, не розбиті, а ледве з'єднані дві Землі. Він прокинувся.

Холодний вітерець здмухнув гарячковий піт з його чола. Кошмар пройшов, і ось він відчуває себе собою. Він опустив плечі і м'яко потер очі кінчиками пальців. Нарешті прокинулося бажання заснути пропорційне його втомі. А щодо того, що це означало, якщо це хоч щось означало, він подумає про це зранку, а зараз він краще дістанеться до ліжка і ляже спати.

В його власному ліжку, його власний сон.

Він міг побачити свій будинок здалеку, і йому стало цікаво чому так виходить. Виявилось, що це силует, вималюваний місячним світлом, і розпізнав він його скоріше за тьмяною квадратною формою. Артур поглянув на силует і виявилось, що він стоїть приблизно на вісімнадцять дюймів над кущами троянд його сусіда Джона Ейнсворта. Його троянди були акуратно доглянуті, підрізані на зиму, підв'язані і марковані. Артуру стало цікаво, що його тримає над кущами, а коли він зрозумів, що нічого, то незграбно впав на землю.

Він піднявся, обтрусився і пошкунтильгав додому.

Артур роздягнувся і повалився на ліжку.

І поки він спав телефон знову дзвонив. Він деренчав цілих п'ятнадцять хвилин і змусив Артура перевернутись в ліжку двічі, однак не мав шансів змусити його прокинутись.

Розділ 8

Артур прокинувся і почувався чудово, абсолютно казково, оновлено, нестямно від радості бути вдома, він стрибав від надлишку енергії, навіть ледве розчарувався тим, що зараз середина лютого.

Він протанцював до морозильника, дістав звідти якісь три найменш волохаті штуки, поклав на тарілку і спостерігав за ними зосереджено принаймні зо дві хвилини. Оскільки за відведений час вони не зробили спроби поворухнутись, він назвав їх сніданком і з'їв. Разом з тим, ці штуківини вбили заразну космічну хворобу, яку Артур підчепив, сам не знаючи того, на Фларгатонських Газових Болотах кілька днів тому, і яка інакше вбила б половину населення Західного Півкулі, осліпила б другу половину, а всіх інших зробила б стерильними психами. Тому населенню Землі неабияк пощастило.

Артур почувався сильним і здоровим. Спочатку енергійно вигріб лопатою всі непотрібні листи, а потім поховав ката.

Як тільки-но він закінчив свою роботу, задзвонив телефон. Артур дозволив йому дзвонити далі, поки вшановував хвилиною мовчання свого улюбленця. Хто б це не був він передзвонить, якщо це важливо.

Артур обчистив бруд з черевиків і повернувся всередину.

Серед куп непотрібних листів знайшлася невелика кількість важливих: документи з міської ради датовані трьома роками тому, з пропозицією знести його дім, кілька листів про оформлення офіційного розслідування щодо всієї схеми будівництва проїзду, а також трохи листів з Грінпісу, інформаційно-пропагандистської групи, до якої він одного разу випадково зробив пожертвування, вони просили допомоги з їхнім планом випустити на волю дельфінів і косаток; ще кілька листівок від друзів, які невпевнено скаржились на те, що він не виходив на зв'язок останнім часом.

Він все це зібрав і поклав у коробку з написом «Потрібно Зробити». Оскільки він почувався таким рішучим і енергійним цього ранку, то навіть додав слово «Негайно!»

Пізніше Артур дістав нового рушника і ще кілька дивних дрібничок з пластикового пакета, якого він отримав в Мегамаркеті Порту Браста. Слоган на його боці був розумним і ретельно спланованим каламбуром на centauryській мові, однак він був повністю незрозумілий на будь-якій іншій мові і тому зовсім безглуздий для безмитного магазину в космопорті. Також в пакеті була дірка, тому він викинув його геть.

Артур раптом зрозумів, що там мало бути щось ще, але воно випало через дірку у маленький космічний корабель, який привіз його до Землі, люб'язно з'їхавши з основного маршруту, щоб висадити його прямо за А303. І справді, він загубив свою копію пошарпаної і побитої речі, яка допомогла йому знайти шлях через неймовірні звалища космосу, які він перетнув. Він загубив *Путівник по Галактиці для космотуристів*.

Ну, що ж, подумав Артур, цього разу він мені вже точно не знадобиться.

Йому треба було зробити кілька дзвінків.

Артур вже знав, як справитися з масою протиріч, які могли проявитися в його історії повернення. Він просто буде нахабним.

З цими думками Артур подзвонив в БіБіСі і попросив, аби його з'єднали з головою його відділу.

— О, привіт, це Артур Дент. Слухайте, вибачте, мене не було на роботі шість місяців, а ще я збожеволів.

— О, та не турбуйтеся. Я так і думав, що з вами щось таке. В нас це трапляється часто. Коли нам вас чекати?

— Коли їжаки виходять зі сплячки?

— Приблизно на весні.

— Я прийду одразу після цього.

— Чудовенько.

Він переглянув Жовті Сторінки і виписав список номерів, аби дещо спробувати.

— Здрастуйте, це госпіталь Старого Ельма? Так, я телефоную вам, щоб дізнатись чи можу поговорити з Фенеллою, еє... Фенелла — святий боже, от я дурний, та я скоро забуду своє ім'я, хм, Фенела — хіба це не сміховинно? Ваша пацієнтка, темноволоса дівчина, прибула вчора...

— Боюсь в нас немає жодних пацієнтів з ім'ям Фенелла.

— Справді? Я мав на увазі Фіона, звісно Фіона, ми просто часто називаємо її Фен...

— Вибачте, на все добре.

Клік.

Шість розмов поспіль залишили слід на його рішучому, енергійному, оптимістичному настрою, тому перед тим, як він його остаточно покине, Артур вирішив піти в паб і трохи скористатися цим.

Його осяйнула ідеальна ідея, яка пояснювала всі його непояснювані дивацтва разом, тому він більше нічим не переймався і, посвистуючи під ніс, штовхнув двері, які так бентежили його минулого вечора.

— Артур!!!

Він бадьоро усміхнувся у здивовані очі, які витріщились на нього з усіх кутків пабу, і повідомив, що чудово провів час у Південній Каліфорнії.

Розділ 9

Він погодився на ще одну пінту, підсунув келих ближче і трохи відпив з нього.

— Звичайно, я також мав свого особистого алхіміка.

— Ти що?

Він робив дурість і знав про це. Купа людей, які пригощають та «Холл і Вудхаус бест

біттер» — суміш, з якою слід бути обережним. Хоча найперший її ефект змушував забути про обережність. Тому точка, в якій Артурові слід було зупинитись і більше не пояснювати зайвого, стала точкою, в якій він натомість почав вигадувати.

— О, так. — продовжував він із сіяючою посмішкою. — Саме тому я втратив стільки ваги.

— Що? — запитала аудиторія.

— О, так. — повторив він. — Каліфорнійці перевідкрили алхімію. О, так.

І знову посміхнувся.

— Однак, — повідомив він, — вона набагато корисніша за ту, ту яка ...

Він замислено зупинився, аби дати граматиці зібратись до купи в його голові.

— Якою займалися стародавні люди. Чи хоча б, — додав Артур, — намагались займатись. Знаєте, в них ніяк не виходило змусити її працювати. Нострадамус і ще інші. Не могли ніяк допетрати.

— Нострадамус? — здивувався хтось із слухачів.

— Я не думаю, що він був алхіміком, — додав інший.

— Я думав, — сказав третій, — він був пророком.

— Він став пророком, — запевнив Артур свою аудиторію, окремі частини, якої вже почали потроху розбрідатись, — тому що був паршивим алхіміком. Вам слід було знати таке.

Він ще раз відпив зі свого келиха. Це було саме те, чого Артур не куштував протягом восьми років. Він смакував його знову і знову.

— Ну і як же алхімія допомогла тобі, — запитала маленька частина аудиторії, — із втратою ваги?

— Я дуже радий, що ви запитали, — сказав Артур. — Дуже радий. І зараз я вам розповім, який зв'язок між... — Він зупинився. — Між цими двома справами. Тими, які ви згадали. Я вам розповім.

Артур замовк і почав маневрувати своїми думками. В його голові це виглядало так, наче нафтові танкери намагались зробити розворот за три спроби, в найвужчій частині Ла-Маншу.

— Вони відкрили як перетворити надлишок жиру в золото, — сказав він, керуючись затуманеним розумом.

— Ти жартуєш.

— О, так, — сказав Артур. — Тобто ні, — виправив він себе. — Тобто вони справді відкрили.

Він накинувся на ту частину слухачів, що сумнівалась більше всього, яку, за малим, складала повністю вся аудиторія. Тому це зайняло трохи більше часу ніж очікувалось.

— А Ви коли-небудь були в Каліфорнії? — домагався Артур. — Ви *знаєте*, що вони там виробляють?

Троє з аудиторію зізнались, що були, і що він плете нісенітницю.

— Та ви нічого не бачили, — наполягав Артур.

— О, так. — додав він, бо хтось запропонував розлити ще по порції.

— Доказ, — вказав він на себе і промахнувся лише на кілька дюймів, — перед вашими очима. Чотирнадцять годин в трансі, — сказав Артур, — у резервуарі. В трансі. Я був в резервуарі.

— Думаю, — додав він після вдумливої паузи, — я вже це казав.

Артур терпляче почекав поки наступну порцію належним чином розіллють. А в цей час збирав до купи наступну частину своєї історії, яка мала бути про те, що резервуар потрібно орієнтувати за перпендикуляром, який опущений від Полярної зірки, до лінії, яка з'єднує Марс і Венеру, і вже збирався розповісти її, а ж раптом він вирішив імпровізувати далі.

— Колись давно, — сказав він замість цього, — у резервуарі. У трансі.

Артур строго озирнувся навколо, щоб впевнитись, що всі уважно слідкують.

А потім продовжив.

— На чому я зупинився? — запитав він.

— В трансі, — підказав хтось.
— В резервуарі, — додав інший.
— О, так. — сказав Артур. — Дякую. І потроху — продовжував він протискуючись думками вперед, — потроху, потроху, весь ваш зайвий жир... перетворюється... в... — він зробив паузу для кращого ефекту — в підщ... підк... підкш... — він зупинився, щоб перевести подих — підшкірне золото, яке ви можете видалити хірургічним способом. А вилазити з резервуару пекельно важко. Що ви сказали?
— Я просто кашлянула.
— Я думаю ви сумніваєтесь в мої історії.
— Я лише прочистила горло.
— Вона справді просто кашлянула, — підтвердила значна кількість аудиторії низьким гулом.
— О, так? — запитав Артур, — Тоді все добре. А потім ви ділите прибуток порівну...— він зробив паузу для математичних обрахунків, — п'ятдесят на п'ятдесят з алхіміком. І можна заробити купу грошей!
Артур хитаючи головою озирнувся навколо, і не міг не помітити атмосферу скептицизму, яка запанувала над аудиторією.
І був цим глибоко ображений.
— Як інакше, — поцікавився він, — я зміг би так схуднути?
Доброзичливі руки вже почали допомагати йому дістатися додому.
— Слухайте, — протестував він, коли холодний лютневий вітерець обдув його лице, — зараз це в Каліфорнії останній писк моди. Вам слід побачити на власні очі, якщо ви вже стомились від Галактики. Життя, я маю на увазі. Вам слід поглянути, якщо ви вже стомились від життя. Ось, що я отримав. Схуднення. Поверніть мені вісім років, я сказав. Сподіваюсь тридцять уже більше не буде в моді, бо я в такому разі змарнував силу-силенну грошей дарма.
Він поринув у забуття на деякий час поки приятельські руки допомагали йому пройти стежкою до дому.
— Повернувся вчора, — промимрив він. — Я дуже радий бути вдома. Чи в чомусь дуже схожому на нього...
— Десинхроноз⁷, — пробурмотів один з його друзів. — Довга подорож з Каліфорнії. Від неї справді розвалюєшся ще кілька днів.
— Я думаю, що він туди взагалі не їздив, — пробурчав інший. — Цікаво де ж він був. І що з ним трапилось.

Після короткого сну Артур прокинувся і трохи попрацював по дому. Він почувався п'яним, трохи приниженим і все ще дезорієнтованим після подорожі. Його непокоїла думка про те як знайти Фенні.

Артур сів і подивився на акваріум. Він знову стукнув по ньому і, незважаючи на воду і маленьку жовту рибку-транслятор, яка плямкала ротом дещо пригнічено, він продзвенів таким самим глибоким і гіпнотизуючим дзвоном як і раніше.

Хтось хоче висловити вдячність мені, подумав він сам до себе. Але хто і за що?

Розділ 10

⁷ Десинхроноз (англ. jet lag) — стан людини, що виникає в результаті пересікання декількох, і таким чином, утворення десинхронізації біологічних ритмів

— Після третього сигналу буде одна... тридцять дві... і двадцять секунд.

— Біп... біп... біп.

Форд Префект здушив смішок злого вдоволення. Зрозумівши, що немає жодних підстав себе стримувати він розреготався зловісним реготом.

Він перемкнув вхідний сигнал з Суб-Ета Нету на хай-фай систему корабля і дивний, певною мірою пишномовний, монотонний, з дивовижною чистотою голос заповнив салон.

— Після третього сигналу буде одна... тридцять дві... і тридцять секунд.

— Біп... біп... біп.

Він трішки налаштував гучність поки ретельно слідкував на екрані комп'ютера за таблицею з цифрами, що швидко мінялися. Для відрізка часу, про який він думав, питання використання енергії не можна було переоцінити. Йому зовсім не хотілось мати на совісті вбивство.

— Після третього сигналу буде одна... тридцять дві... і сорок секунд.

— Біп... біп... біп.

Він перевірів маленький корабель. Спустився вниз коротким коридором.

— Після третього сигналу...

Він засунув голову у маленьку, повністю функціональну блискучу залізну ванну кімнату.

— буде...

Прозвучало чудово.

Він заглянув до крихітних спалень.

— ... одна... тридцять дві...

Прозвучало дещо приглушено. На одному з динаміків висів рушник. Він зняв рушника.

— ... і сорок секунд.

Чудово.

Форд перевірів запакований вантажний відсік і був не зовсім задоволений звучанням. Там було в цілому занадто багато запакованого брухту. Він відійшов назад і зачекав поки двері запечатаються. Потім розламав щиток замкненої контрольної панелі і натис на кнопку скидання. Він не знав, чому не здогадався зробити це раніше. Свистячий гуркіт швидко потону в тиші. Через секунду можна знову було чути легке шипіння.

Яке вже затихло.

Він зачекав поки не з'явиться зелене світло і відкрив двері у вже тепер порожній, вантажний відсік.

— ... одна... тридцять три... і п'ятдесят секунд.

Дуже добре.

— Біп... біп... біп.

Нарешті він пішов і ретельно перевірів аварійно призупинену камеру для підтримки життя, де він особливо хотів, щоб все було добре чути.

— Після третього сигналу буде одна... тридцять... чотири... рівно.

Він зазирнув через замерзлу кришку камери і здригнувся. Одного дня, хто його знає коли, він прокинеться і буде знати точний час. Не місцевий час, правда, але грець з ним.

Форд двічі перевірів дані з комп'ютерного екрану над камерою анабіозу, приглушив світло і знову все перевірів.

— Після третього сигналу буде ...

Він навшпиньки вийшов і повернувся до кімнати управління.

— ... одна... тридцять чотири і двадцять секунд.

Голос був чистим, наче він чув його по телефону неподалік, в Лондоні, де він зараз волів би бути.

Форд стояв і вдивлявся в чорнильну ніч. Здалека було видно зірку схожу на блискучу крихту від печива, то була Зондостіна чи краще відома в світі, з якого надходив певною мірою пишномовний, монотонний голос, Плеяда Зета.

Яскраво-помаранчева крива, яка закривала половину видимого простору була планетою

Сезефраз Магна, на якій знаходились Заксізіанські бойові кораблі. В цей час на обрії якраз з'явився холодний синій супутник планети — Іпан.

— Після третього сигналу буде...

Наступні двадцять хвилин він сидів і спостерігав за тим як простір між кораблем та Іпаном зменшується. В цей час комп'ютер докучав Фордові, вивергаючи потоки чисел, за якими встановлювалась траєкторія навколо маленького супутника. По ній він буде обертатись у вічній темряві.

— Одна... п'ятдесят дев'ять...

Його початковим планом було вимкнути всі зовнішні сигнали і випромінювання від корабля, щоб він був настільки непомітним, що лише впритул можна було його розгледіти. Але у Форда з'явилась ідея, яка йому більше сподобалась. Його корабель тепер буде випромінювати один вузький безперервний промінь, який буде передавати вхідний часовий сигнал на планету, з якої цей сигнал і походить. До неї він надійде аж через чотириста світлових років, але коли надійде, то точно спричинить багато метушні.

— Біп... біп... біп.

Він хихикнув.

Форд не вважав себе людиною, яка полюбляє посміюватись і хихотіти, але мусив визнати, що посміювався і хихотів майже безперервно ось уже більш ніж пів години.

— Після третього сигналу...

Корабель уже майже ідеально увійшов на свої орбіту навколо маленького, відомого, але ніколи не відвідуваного супутника. Майже ідеально.

Залишалось лише одне. Він знову запустив комп'ютерну симуляцію запуску маленької рятувальної шлюпки: налаштування дій, реакцій, дотичних сил, всю математичну поезію руху. І, на його думку, все було чудово.

Перед тим як піти він вимкнув світло.

Перед тим як його маленька, схожа на сигару, рятувальна шлюпка відстикувалась і почала свою триденну мандрівку до орбітальної космічної станції Порт Сезефрон, корабель за кілька секунд випустив вузький довгий промінь, який почав свою, ще довшу мандрівку.

— Після третього сигналу буде дві... тридцять... і п'ятдесят секунд.

Він посміювався і хихотів. Хоча міг би реготати на все горло, якби мав достатньо простору для цього.

— Біп... біп... біп.

Розділ 11

— Квітневі зливи я особливо ненавиджу.

Артур крадькома пирхнув, чоловік, здавалось, твердо вирішив поговорити з ним. Він поцікавився чи йому слід пересісти за інший столик, але, здається, жодного вільного в кафе вже не залишилося.

Чоловік шалено розмішував каву.

— Прокляті квітневі дощі. Ненавиджу, ненавиджу, ненавиджу.

Артур втупився у вікно насупившись. Легенький, сонячний дощик накрапав над автомагістраллю. Ось вже два місяці як він повернувся додому. Сповзти назад до старого життя насправді було сміхотворно легко. У людей, як виявляється, надзвичайно коротка пам'ять. І він не був виключенням. Вісім років божевільних мандрівок по Галактиці тепер здавалися не більш ніж поганим сном чи швидше схожими на фільм, який він записав на касету, поклав за шафу і більш ніколи не дивився.

Лише один ефект затримався: він був радий, що повернувся додому. Тепер, коли земна атмосфера щільно зімкнулась над його головою, він думав, звісно помилково, що всі звичні

речі дають йому незвичну насолоду. Споглядаючи сріблясте мерехтіння краплин дощу, він відчув, що повинен заперечити.

— Якщо чесно, то мені вони подобаються, — раптово сказав Артур, — і з доволі очевидних причин. Краплини легенькі і освіжаючі. Вони мерехтять і допомагають почуватися краще.

Чоловік глузливо пирхнув.

— Всі так кажуть, — сказав він із сердитим поглядом зі свого кутка.

Він був водієм вантажівки. Артур знав це, тому що чоловік сам зауважив:

— Я водій вантажівки. І я ненавиджу їздити в дощ. Оце так іронія, га? Проклята іронія.

Якщо в його зауваженні і було щось нелогічне, Артур все одно не зміг визначити, що саме, тому просто пробурчав щось дружнє, але не підбадьорююче.

Хоча водій, як був нестриманий так і залишився.

— Всі вони так кажуть про ці прокляті квітневі дощі, сказав той знову. — Такі триклято чудові, такі триклято освіжаючі, така триклята чарівна погода.

Він нахилився вперед, і скривив лице так, наче збирався сказати щось про уряд.

— Що я хочу дізнатися, так це, — не вгавав він, — якщо на вулиці збирається чудова погода, *чому*, — він ледве не плювався, — вона не може бути без триклятого дощу?

Артур здався. Він вирішив покинути свою каву, яка була надто гарячою, щоб пити її зараз, і надто кепською, щоб пити холодною

— Ну, що ж, — сказав він, і піднявся з-за столу. — Бувай.

Артур зайшов до магазину на станції техобслуговування, пройшов через автопарк до машини, зазначивши, що він в цей час насолоджується легкою грою дощу на лиці. Над пагорбами Девона, він помітив, навіть з'явилась ледь помітна веселка. Він насолоджувався цим також.

Артур заліз до свого потертого, але обожнюваного старого чорного Гольфа GTi, вдарив по газам, промчав повз острівці заправних колонок і виїхав на слизьку дорогу до автомагістралі.

Він і надалі думав, що атмосфера Землі замкнулась над його головою остаточно. А дарма.

Він і надалі думав, що зможе залишити позаду складну павутину нерішучості і невпевненості, в яку його затягнули галактичні подорожі. А дарма.

Він і надалі думав, що зможе забути що ця велика, важка, жирна, брудна, оповита веселками Земля, — всього-на-всього мікроскопічна крапка на мікроскопічній крапці, загублений в неувяжних нескінченних просторах Всесвіту. А дарма.

Він їхав далі, щось мугикав під ніс і дарма думав, що минулі пригоди не повернуться.

Причина, через яку все було дарма, стояла біля слизької дороги з парасолькою.

В Артура відвисла щелепа. Він вивихнув ногу об педаль газу, його занесло, а машина ледве не перекинулась.

— Фенні! — закричав він.

Ледве уникнувши зіткнення всією машиною, він натомість влучно поцілів в неї дверима, коли потягнувся, щоб відчинити їх.

Удар змусив її випустити парасольку, яка наче дика, полетіла вздовж дороги.

— От лайно! — крикнув Артур, коли бажаючи допомогти, він вистрибнув зі своїх дверей, його ледве не перечавив «МакКіна перевезення в будь-яку погоду», і він з жахом спостерігав, як парасольку Фенні роздавили натомість.

Вантажівка потроху зникала з поля зору.

А парасолька валялась на дорозі наче роздавлений хатній павук. Легенькі пориви вітру змушували її ще трохи сіпатись.

Артур підняв парасольку.

— Ех, — сказав він.

Це не сильно допомогло повернути річ назад власниці.

— Звідки ти знаєш моє ім'я? — запитала вона.

— Ем, ну..., — сказав він. — Слухай, я дістану тобі нову...

Він поглянув на неї і замовк.

Вона була досить високою, з темним волоссям, яке спадало хвилями на серйозне лице. Стоячи отак, дівчина здавалась майже похмурою, наче статуя в англійському садку, яку поставили в честь відомої, але не дуже популярної події. Вона мала ефект, ніби дивилась на щось інше, ніж те, на що здавалося, що вона дивиться.

Але коли вона посміхнулася, ось як зараз, це було так, наче вона раптом прибула з якогось далекого і приємного місця. Тепло і життя заповнювали її обличчя і неймовірно витончений рух тіла. Ефект був вражаюче збентежуючий, і він збентежив Артура як ніколи в житті.

Вона посміхнулася, закинула свою сумку на заднє сидіння, а сама застрибнула на переднє.

— Не хвилюйся за парасольку, — сказала дівчина сівши до машини. — Це братова, вона йому все одно не подобалась і він все одно її мені не дав би. — Вона засміялась і затигла ремінь безпеки. — Ти не друг мого брата, чи не так?

— Ні.

Її голос був єдиною її частиною, яка не сказала: «чудово».

Її присутність тут, в авто, його авто, було дуже незвичним для Артура. Він почувався так, наче дозволив авто поволі вислизати, наче йому було важко думати чи дихати, і він сподівався, що жодна з цих функцій не була життєво важливою для керування авто, бо в іншому випадку вони були в халепі.

Те що він відчув в іншому авто, авто її брата, тоді коли він якраз повернувся виснажений і спантеличений від тих кошмарних років, які провів серед зірок і космічних подорожей, було не відчуття невірноваженості, або якщо то все таки було воно, то тепер він був вдвічі невірноваженіший і міг, майже впевнено, повністю відкинути, не важливо що саме, те на чому балансують врівноважені люди.

— То... — сказав він, сподіваючись на захоплюючий початок розмови.

— Він мав мене підвезти — мій брат — але подзвонив і сказав, що не зможе. Я запитала про автобуси, але він почав шукати інформацію в календарі, а не в розкладі. Тому, я вирішила, що поїду автостопом. То...

— То...

— То так, я тут і опинилась. І що я хотіла б дізнатись, то це звідки ти знаєш як мене звати.

— Думаю, нам слід спершу розібратися, — сказав Артур, оглянувшись через плече і виїхав на автомагістраль, — куди тебе підвезти.

Дуже близько чи, на що він дуже сподівався, далеко. Близько — означало б, що вона живе десь поруч від нього, а далеко — що він може підвезти її туди.

— Я б хотіла поїхати до Таунтона, — сказала вона, — будь ласка. Якщо ти не проти. Це недалеко. Ти можеш висадити мене біля...

— Ти живеш в *Таунтоні*? — запитав він, сподіваючись, що це прозвучить, як проста цікавість, а не шалена радість.

Таунтон був неймовірно близько до нього. Він міг...

— Ні, в Лондоні, — відповіла вона. — В мене потяг менш ніж за годину.

Це було найгірше, що могло трапитись. Таунтон був лише в кількох хвилинах їзди звідси. Він запитав себе, що ж йому робити, і поки він цікавився, то раптом відчув, що каже:

— О, я можу підвезти тебе до Лондона. Давай я підвезу тебе до Лондона...

Бездарний ідіот. Чому на Землі йому доводиться казати «давай», в такий дурний спосіб? Він вів себе наче дванадцятирічний.

— Ти їдеш до Лондона? — запитала вона.

— Я власне ні, — відповів він, — але...

Бездарний ідіот.

— Це дуже люб'язно з твого боку, — сказала вона, — але ні. Мені більше подобається

подорожувати потягом.

І раптом вона зникла. Чи швидше її життєрадісна частина. Вона відсторонено дивилась у вікно і щось мугикала.

Він не міг в це повірити.

Тридцятисекундна розмова і все, він її втратив.

Я дорослий чоловік, подумав він, який поводить ся прямо протилежно до тих століттями накопичених правил про те як потрібно себе вести дорослому чоловіку.

Таунтон – 5 миль повідомляв вказівник.

Артур вчепився в кермо настільки сильно, що машину почало похитувати. Він збирався зробити щось хвилююче.

— Фенні, — сказав він.

Вона повернула голову прямо на нього.

— Ти так мені і не сказав...

— Слухай, — сказав Артур, — я розповім тобі історію, яка буде звучати певною мірою дивно. Дуже дивно.

Вона все ще дивилась на нього, але нічого не казала.

— Слухай...

— Ти сам сказав.

— Справді? Ну. Є щось, про що я мушу з тобою поговорити, і щось, про що я мушу тобі розповісти... історія, яку я маю тобі розповісти ...

Він молів нісенітницю.

— ... вона займе більш ніж п'ять миль,— він трохи притишив голос під кінець фрази і сказав їй дещо нескладно, від страху.

— Ну що ж...

— Я припускаю, — сказав він, — просто припускаю, — він не знав, що трапиться далі, тому на його думку краще просто відкинутись назад і слухати, — що з однієї незвичної сторони ти дуже важлива для мене, і це, хоча ти про це навіть не здогадуєшся, дуже важливо для тебе, але все це не має значення, через те, що в нас є лише п'ять миль і я просто тупий ідіот, який не знає як сказати щось важливе тому, кого я щойно зустрів, при цьому не врізаючись у вантажівки. То що ти думаєш... — він замовк безпомічно, і подивився на неї, — Я... маю зробити?

— Слідкуй за дорогою! — скрикнула вона.

— От лайно!

Він ледве не врізався в бік вантажівки із сотнею італійських пральних машин.

— Я думаю, — сказала вона, зітхнувши з полегшенням, — мені слід пригостити тебе випивкою перед тим як від'їде мій потяг.

Розділ 12

В станційних пабах, з невідомих причин, є щось таке похмуре, щось по-особливому неохайне. А ще особлива блідість пирогів зі свининою.

Гіршими за пироги зі свининою були лише сендвічі.

В Англії вкоренилась думка, що робити сендвічі цікавими, привабливими чи хоч якимось чином смачними це щось гріховне, чим займаються лише іноземці.

«Зроби їх сухими», — інструкція, яка закопана десь глибоко у національній свідомості, — «зроби їх гумовими. Якщо хочеш зберегти бутерброди свіжими, то просто промий їх раз в тиждень.»

Споживаючи під час ланчу сендвічі в пабі, в суботу британці шукають як спокутувати національні гріхи. Вони не всі знають, які ж саме ці гріхи та навіть і не горять бажанням

взнати. Гріхи це не те, про що кожен воліє дізнатись. Але якими б їхні гріхи не були, вони більш ніж достатньо спокуті спожитими сендвічами.

Якщо є щось ще гірше за сендвічі, то це сосиски, які стоять відразу за ними. Безрадісні трубки повні хрящів, які плавають у морі з чогось гарячого і сумного, притиснуті шпилькою у вигляді кухарського капелюха, який являє собою пам'ятку, про якогось шеф-кухаря, який ненавидів весь світ, і помер забутий усіма серед своїх котів на задвірках Стіпні.

Сосиски існували спеціально для тих, хто точно знав свої гріхи і хотів спокутувати щось конкретне.

— Десять має бути краще місце, — сказав Артур.

— Часу майже не залишилося, — сказала Фенні, поглянувши на годинник. — Мій потяг відправляється за пів години.

Вони сіли за маленький хиткий столик. На ньому залишилися кілька брудних кухлів і вологих підставок із надрукованими жартами. Артур взяв Фенні томатного соку, а собі пінту жовтої води з бульбашками. І пару сосисок. Він не знав навіщо. Він купив їх, щоб було чим займатись поки газ вийде з рідини.

Бармен вмочив здачу в озерце пива на барній стійці, за що Артур був особливо вдячний.

— Добре, — сказала Фенні, поглянувши на свій годинник, — розкажуй, що ти там мусив розповісти.

Це прозвучало, наскільки можливо надзвичайно скептично і Артурове серце впало. Навряд чи найкращим рішенням буде спробувати пояснити їй, такий раптово холодний і закритий, що одного разу, під час чогось, схожого на позатілесний сон, він отримав здатність до телепатії і відчув її душевний розлад, який був пов'язаний з тим фактом, незважаючи на всю його суперечливість, що Землю було знищено, щоб побудувати нову гіперкосмічну магістраль, і про який знав на Землі лише він сам, фактично спостерігаючи цю подію із вогонського корабля, і крім того його тіло і розум нестерпно боліли за неї, і йому слід лягти спати з нею, наскільки в людських силах можливо, швидко.

— Фенні, — почав було він.

— А чи не бажаєте придбати кілька квитків нашої лотереї? Чи хоча б однієнького.

Він різко поглянув вгору.

— Щоб зібрати гроші для Анджі, яка виходить на пенсію.

— Що?

— А також потребує апарат для діалізу.

До нього нахилилась доволі худенька жінка середнього віку, в манірному в'язаному вбранні і з манірною невеликою завивкою, з манірною невеликою посмішкою, яку напевне не раз облизували невеликі манірні песики.

Вона тримала маленьку книжечку з гардеробними квитками.

— Лише десять пенсів за один, — сказала вона, — тому ви можете придбати навіть два. Не залазячи до заначки!

Вона коротко і дзвінко засміялась, а потім незвично довго зітхнула. Слова «Не залазячи до заначки» очевидно дали їй більше задоволення ніж будь-що, з тих часів, як кілька солдатів було розквартировано до неї під час війни.

— Еє, так, звісно, — сказав Артур, похапцем риючись у кишені.

Результатом цих дій стали кілька монет.

З повільністю, яка може довести до сказу будь-кого і манірною театральністю, якщо таке визначення існувало, жінка відірвала два квитки і подала їх Артуру.

— Я сподіваюсь, що ви переможете, — сказала вона з посмішкою, яка раптом склалася наче складне орігамі, — призи такі чудові.

— Так, дякую, — сказав Артур, доволі грубо ховаючи квитки до кишені і поглядаючи на годинник.

Він повернувся до Фенні.

Це саме зробила і жінка з лотерейними білетами.

— А як щодо вас, молода леді? — сказала вона. — Це на апарат діалізу для Анджі. Розумієте, вона виходить на пенсію. Так?

Вона розтягнула свою маленьку посмішку ще далі по лиці. Їй варто було б зупинись, такими зусиллями в неї скоро трісне шкіра.

— Еє, ось, тримайте, — сказав Артур, і тицьнув п'ятдесятицентову монету жінці, з надією, що це її віджене.

— О, та *ми* тут при грошах, чи не так? — з посмішкою сказала жінка. — Чи ви не з Лондона бува?

— Та ні, все нормально, справді, — сказав він помахавши рукою. А жінка тим часом, почала із жакливою неквапливістю відривати п'ять квитків, один за одним.

— Тільки ви *повинні* забрати свої квитки, — наполягла вона, — інакше ви не зможете отримати призи. А це дуже гарні призи, розумієте? Вони вам дуже *пасуватимуть*.

Артур вхопив білети і подякував настільки різко, наскільки міг.

Жінка знову повернулася до Фенні.

— А як щодо...

— Ні! — Артур ледве не кричав. — Це для неї, — пояснив він, розмахуючи п'ятьма новими квитками.

— О, *зрозуміло*! Як мило!

Вона огидно посміхнулася їм обом.

— Ну що ж, я *сподіваюсь*, що ви...

— Звісно, — відрізав Артур, — дякую.

Жінка нарешті відправилася до наступного столика. Артур розпачливо повернувся до Фенні, і з полегшенням побачив, що вона заливалася безшумним сміхом.

Він зітхнув і посміхнувся.

— Так на чому ми зупинились?

— Ти саме називав мене Фенні, а я хотіла попросити тебе так не робити.

— Що ти маєш на увазі?

Вона помішала маленькою дерев'яною паличкою в томатному соці?

— Ось чому я запитувала тебе чи ти друг мого брата. Чи напівбрата, якщо по справжньому. Він єдиний, хто називає мене Фенні і я не в захваті від цього.

— То яке...?

— Фенч'орч.

— Як?

— Фенч'орч.

— *Фенч'орч?*

Вона грізно глянула на нього.

— Так, — сказала вона, — і якщо ти продовжиш задавати те саме дурнувате питання, яке задають всі інші поки не доведуть мене до сказу, то я дуже розлючусь, розчаруюсь в тобі і плюс до всього, закричу. Тому пильнуй.

Вона посміхнулася, трохи труснула головою вперед, так що закрила лице волоссям і визирала з-за нього на Артура.

— О, — сказав він, — це трохи несправедливо, чи не так?

— Так.

— Чудово.

— Ну добре, — сказала вона, — можеш запитати якщо хочеш. І може тоді ми нарешті покінчимо з цим. Це все одно краще, ніж називати мене Фенні.

— Ймовірно... — сказав Артур.

— Залишилось лише *два* квиточки, тому я вирішила, якщо ви були такі щедрі минулого разу...

— Що? — перервав Артур.

Жінка із завивкою і посмішкою, і вже тепер майже порожньою книгою гардеробних квитків, наразі розмахувала двома останніми квитками перед його носом.

— Я подумала, що дам вам можливість перемогти, тому що призи справді такі чудові. Вона зробила вираз обличчя ніби розповіла щось конфіденційне.

— Дуже *смачні*. Я точно знаю, що вони вам сподобаються. А ще ми також хочемо зібрати...

— На апарат діалізу для Аджі, — закінчив Артур. — Ось.

Він простягнув їй ще дві десятипенсові монети і забрав квитки.

Здавалося жінку осяйнула думка. Осявала вона їй дуже повільно. Можна було навіть побачити як вона надходить, наче хвиля на піщаний пляж.

— Ой лишенько, — сказала вона, — я вам не завадила?

Вона стурбовано поглянула на них обох.

— Та ні, все в порядку, — запевнив Артур. — Все, що могло б бути в порядку, — наполягав він, — уже в порядку.

— Дякую, — додав він.

— А хіба ви, — сказала вона, із тривожним екстазом занепокоєння, — не ці... не *закохані*?

— Важко сказати, — промовив Артур. — У нас ще не випадало можливості поговорити.

Він поглянув на Фенчѐрч. Вона посміхалась.

Жінка з розумінням кивнула.

— Я покажу вам призи за хвилику, — сказала вона і кудись зникла.

Артур, зітхаючи, повернувся до дівчини, про яку йому було важко сказати чи він закоханий в неї, чи ні.

— Ти збирався мене про щось запитати, — сказала вона.

— Так, — сказав Артур.

— Ми можемо зробити це разом, якщо ти хочеш, — сказала Фенчѐрч. — Ти хочеш спитати, чи мене знайшли...

— ... у сумці... — продовжив Артур.

— ... у відділенні для багажу... — промовили вони разом.

— ... на станції Фенчѐрч, — закінчили вони.

— І відповідь, — промовила Фенчѐрч, — ні.

— Чудово, — сказав Артур.

— Мене зачали там.

— *Що?*

— Мене за...

— У відділенні для багажу? — засміявся Артур.

— Ні, звичайно ні. Не будь дурнем. Що моїм батькам у відділенні для багажу? — запитала вона, наче захоплена зненацька.

— Ну, я не знаю, — нерозбірливо промовив Артур, — чи швидше...

— Це відбулось у черзі за квитком.

— Черзі...

— Так черзі за квитком. Так вони це назвали. Батьки не дуже хотіли розповідати. Лише сказали, що я собі навіть не можу уявити наскільки нудно стояти в черзі за квитком на станції Фенчѐрч.

Вона скромно відпила томатного соку і поглянула на годинник.

Артур ще якусь мить продовжував щось булькотіти.

— Я від'їжджаю через кілька хвилин, — сказала Фенчѐрч, — а ти так і не розповів мені свою жахливо незвичайну історію, яку так палко хотів розказати.

— Чому ти не хочеш, щоб я підвіз тебе до Лондона? — запитав Артур. — Сьогодні субота, мені немає чим особливо зайнятися.

— Ні, — відповіла Фенчѐрч, — дякую, дуже мило з твого боку, але ні. Мені треба побути самій кілька днів.

Вона посміхнулась і знизала плечима.

— Але...

— Ти можеш розповісти мені іншим разом. Я дам тобі свій номер.

Артурове серце виривалося з грудей поки вона записувала свій номер на шматочку паперу, і передала йому.

— Тепер ми можемо розслабитися, — сказала вона посміхаючись.

Ця посмішка поволі заповняла все всередині Артура. Він піймав себе на думці, що зараз лусне.

— Фенчорч, — сказав він, вимовивши ім'я з насолодою. — Я...

— Коробка, — повідомив голос десь ззаду, — цукерок з вишневим лікером, і також, я знаю, що вам обов'язково сподобається, грамофонна платівка з традиційною шотландською грою на волінці...

— Так, дякую, справді чудові призи, — погодився Артур.

— Я подумала, вам слід поглянути на них, — сказала манірна жінка із завивкою, — раз ви прямісінько з Лондона...

Вона гордо простягла їх Артуру, щоб той побачив. Він побачив, що це справді були коробка цукерок з лікером і платівка із записом гри на волінці. Вони були тим, чим і мали бути.

— А тепер я залишу вас наодинці, — сказала вона, легенько поплескавши по плечу, киплячого від люті Артура, — але я точно знаю, що ви хотіли їх побачити.

Артур повернувся до Фенчорч знову, але раптом він відчув, що йому нічого сказати. Пройшла лише мить, але весь ритм спілкування і розуміння був розбитий тією дурнуватою навіженою жінкою.

— Не переживай, — заспокоїла Фенчорч, споглядаючи Артура з-за верхівка своєї склянки, — ми ще поговоримо.

Вона зробила ковток.

— Можливо, — додала вона, — все пішло б не так добре, якби не ця жінка.

Вона видавила з себе посмішку і знову повторила трюк з волоссям.

Це була чистісінька правда.

Йому слід було визнати, що це була чистісінька правда.

Розділ 13

Того вечора, вже вдома, він скакав по будинку симулюючи біг через кукурудзяне поле у сповільненій зйомці, час від часу вибухаючи нестримним сміхом. Артур навіть роздумував чи ризикнути йому послухати альбом з грою на волінці. Була восьма година і він вирішив, що змусить себе, силоміць заставить послухати весь запис перед тим як подзвонити їй. Можливо навіть краще відкласти це до завтра. Це було б непогано. А ще краще на наступний тиждень.

Ні. Ніяких ігор. Вона була йому потрібна і неважливо навіщо. Він абсолютно точно потребував її, обожнював, жадав і хотів зробити з нею ще купу речей, для яких не було назви.

Взагалі, Артур піймав себе на тому, що постійно повторяв щось на зразок «Іпіїі» поки кумедно стрибав по дому. Її очі, її волосся, її голос, її все...

Він зупинився.

Треба поставити платівку з грою на волінці. А потім подзвонити їй.

А можливо вона подзвонить першою?

Ні. Він зробить те, що планував. Він поставить платівку з грою на волінці. Послухає її до останнього писку волінки. А потім подзвонить їй. Так, це був правильний порядок. Так він все і зробить.

Артур навіть не хотів торкатися зайвих речей, бо боявся, що вони вибухнуть.

Він дістав запис. Той не розірвався. Лише вислизнув з обкладинки. Він відчинив

програвач і увімкнув підсилювач. Вони обоє вижили. Він дурнувато хихотів поки опускав зчитувач на платівку.

Артур сів і почав урочисто слухати «Бравий шотландський солдат».

А потім «Велика благодать».

Він слухав щось про якусь долину чи щось таке.

І думав про той чудовий ланч, який провів з Фенчорч.

Вони якраз збиралися йти, коли раптом їх відволікло неочікуване «зачекайте». Жінка зі страхітливою завивкою махала їм з протилежного кутка кімнати, схожа на пташку зі зламаним крилом. Всі в пабі озирнулись на них і здавалося очікували якихось дій.

Нікого не змушували слухати ту частину, де Анжі була дуже вдячна, що їй допомогли зібрати 4,30 фунта на її апарат для діалізу, те як вона невпевнено повідомляла, що хтось за цим столиком виграв коробку цукерок з вишневим лікером, і скористатися моментом, щоб перевірити той факт, що ця дама намагалася дізнатись чи вони часом не мають квиток з номером 37.

Пізніше Артур зрозумів, що йому доведеться. Він сердито поглянув на годинник.

Фенчорч штовхнула його.

— Давай, — сказала вона, — іди заberi призи. Не показуй, що ти погано вихований. Можеш навіть виступити з промовою, про те який ти задоволений виграшем. Потім подзвониш мені і розповіси як все пройшло. Я б не проти послухати ту платівку. Давай вже.

Вона помахала рукою і пішла.

Постійні відвідувачі пабу сприйняли промову як дещо нестриману. Це всього на всього просто альбом з музикою.

Артур думав про це, слухав музику і продовжував сміятися.

Розділ 14

Дзень-дзелень.

Дзень-дзелень.

Дзень-дзелень.

— Алло, так? Так, правильно. Так. Говоріть чіткіше, у вас там жахливий шум. Що?

— Ні, я працюю в барі лише вечорами. Івон займається ланчами, а Джим домовласник. Ні, я не була. Що?

— Вам треба говорити чіткіше.

— Що? Ні, я нічого не чула ні про яку лотерею. Що?

— Ні, нічого про неї не знаю. Зачекай-но, я запитаю Джима.

Барменша закрила трубку рукою і окрикнула його, перебиваючи шумну аудиторію пабу.

— Ось, Джим, якийсь хлопець по телефону каже, що виграв в лотерею. Він постійно повторяє, що виграв. Що то був квиток номер 37.

— Ні, там в барі був хлопець, який виграв, — кричав у відповідь бармен.

— Він каже, що це він виграв.

— То як же він міг виграти, якщо навіть не дістав квитка?

— Джим, запитує, як ви могли виграти, якщо навіть не дістали квитка. Що?

Вона знову затулила трубку.

— Джим, він лається на мене. Каже, що на квитку був номер.

— Звичайно на квитку був номер, це ж триклятий лотерейний квиток.

— Він каже, що там був телефонний номер.

— Чи не могла б ти покласти ту клятву слухавку і обслужити клієнтів.

Розділ 15

Західніше на 120 градусів, на пляжі сидів самотній чоловік і переживав свою несподівану втрату. Оскільки все горе разом було надто велике, щоб витримати його зразу, він думав про свою втрату невеличкими шматочками за раз.

Чоловік спостерігав як неквапливі хвилі Тихого океану набігають на пісок і чекав, і чекав на те, щоб нічого, з того на що він чекав не трапилось. І коли прийшов час, щоб воно не трапилось, воно належним чином і не трапилось. Пообідня пора тим часом повільно переходила у вечір і сонце потроху ховалося за горизонтом.

Пляж був пляжем, який не слід називати, тому що там знаходився його приватний будинок, але він, напевне, простягнувся десь по піщаній береговій лінії, яка біжить ген далеко на захід від Лос-Анджелеса, який описаний в одній із статей нового видання *Путівника по Галактиці для космотуристів*, як: «бруднющий, смердючий, гидючий і просто відстійний світ, в якому до тебе чіпляється ще купа різної мерзоти», а в іншій статті, яку опублікували кілька годин тому, як: «схожий на кілька тисяч квадратних кілометрів, завалених рекламними листівками Американ Експрес, але без знайомих моральних принципів. Плюс до всього, повітря, з якихось причин, жовте.»

Узбережжя простяглося десь далеко на захід, а потім несподівано повернуло на північ до туманної затоки Сан-Франциско. В *Путівнику* вона описана, як «чудове місце. Дуже легко повірити, що кожен кого ви там зустрінете, насправді космічний турист. Спілкування з місцевими краще всього почати з прийняття однієї з місцевих релігій. Доки ви не осіли і не влилися в місцевий колорит, найкраще, що можна зробити — це відповідати «ні» на три з чотирьох питань, які вам можуть поставити, тому що там кояться настільки дивні речі, що не підозрюючи того, інопланетянин може від них померти.» Сотні миль скель, пісків, пальм, пінистих хвиль і заходів сонця описані в *Путівнику*, як «Доволі популярні. Хороші.»

І десь на цьому хорошому і доволі популярному узбережжі стоїть будинок сумного і нещасного чоловіка, того самого чоловіка, якого більшість вважають божевільним. Але всі так думали, тому що з власних слів він і справді був душевнохворим.

Однією з багатьох причин чому його вважали божевільним, була специфічність його будинку, який, хоча в цих краях більшість будинків були один специфічніший за інший, був вже аж занадто специфічним.

Його домівку називали Вивернута на виворіт Божевільня.

Його справжнє ім'я було Джон Вотсон, хоча він надавав перевагу коли його називали — і деякі з його друзів все ж таки неохоче з цим погодились — Вонко Адекватний.

В його домі можна було знайти багато різних речей, включаючи сіруватий скляний акваріум, на якому вигравіювані п'ять слів.

Про цього чоловіка ми поговоримо трохи згодом, а поки це всього лише інтерлюдія, щоб нагадати, що зараз саме захід сонця і він за ним спостерігає.

Він втратив все, про що дбав і зараз просто чекав кінця світу, потрохи усвідомлюючи, що той уже відбувся.

Розділ 16

Після неймовірно огидної неділі, яку він провів порпаючись у сміттєвих баках за пабом, що у Таунтоні, і не знайшовши нічого: ні лотерейного квитка, ні телефонного номера — Артур перепробував все що тільки міг, щоб знайти Фенчорч, і чим більше він пробував,

тим більше тижнів проходило.

Артур гнівався і лаявся на себе, на свою долю, світ і погоду. Він навіть у своїй журбі і люті пішов до кафе біля автомагістралі, де був якраз перед тим як зустрів її.

— Ця мряка робить мене особливо пригніченим.

— Будь ласка, заткнися зі своєю мрякою.

— Я припиню тоді коли припиниться дощ.

— Слухай...

— А знаєш, що трапиться коли припиниться ця мряка. Знаєш?

— Замовкни.

— Знову задощить.

— Ну звісно.

Артур недовірили вдивлявся в неприємний і жахливий зовнішній світ з-за обідка чашки з кавою. Раптом він зрозумів, що це було геть зовсім безглузде місце, і привели його сюди скоріше якісь забобони аніж логіка. Однак, наче спокушаючи його думкою, що така можливість все таки могла трапитись, доля вирішила возз'єднати його з водієм вантажівки, з яким він зустрівся минулого разу.

Чим більше він намагався ігнорувати його, тим ясніше відчував як його затягувало у гравітаційний вир дратівливих розмов водія.

— Здається,— туманно промовив Артур, проклинаючи себе за те, що посмів це сказати, — дощ уже припиняється.

— Ха!

Артур знизав плечима. Йому краще піти. Це те, що йому краще зробити. Йому краще просто піти.

— Дощ ніколи не припиняється!— прокричав в слід водій вантажівки.

Він стукнув по столу, розлив свій чай, і насправді, на секунду, здалося, що з нього пішов пар.

Неможна просто так піти, не відповівши на таку репліку.

— Звісно він припиняється, — відповів Артур.

Це було не надто витончене спростування, але він мусив це сказати.

— *Дощ... йде... весь... час,* — ревів чоловік, стукаючи кулаком в такт словам.

Артур покачав головою.

— Нерозумно казати, що дощ йде весь час... — промовив він.

Брови водія ображено злетіли.

— *Нерозумно?* Чому нерозумно? Чому це нерозумно казати, що дощ йде весь час?

— Вчора не йшов.

— Йшов у Дарлінгтоні.

Артур занепокоєно замовк.

— Не бажаєш поцікавитись, де я був вчора?— запитав чоловік. — Га?

— Ні,— відповів Артур.

— Я сподіваюсь, що ти здогадаєшся.

— Справді?

— Починається на Д.

— Дійсно?

— І там таки непогано дощило.

— Тобі не варто сидіти тут, друже, — весело сказав незнайомець в комбінезоні, проходячи повз. Це Спеціальний Грозовий Куток. Зарезервований спеціально для старого Дощові Краплі Продовжують Падати Мені На Голову Навіть Тут. Таке місце є в кожному придорожньому кафе відси і аж до сонячної Данії. Тримайся від нього подалі — ось моя порада. Всі тут так роблять. Як справи, Роб? Весь час заклопотаний? Ти не забув одягти свої улюблені шини для мокрої погоди? Ха-ха.

Він вдоволено зітхнув і пішов розповідати жарт про Брітт Екланд комусь за сусіднім

столиком.

— Бачиш, жоден з цих покидьків не сприймає мене всерйоз,— сказав Роб МакКіна. — Хоча,— додав він зловісно, нахилився вперед і закотив очі, — вони знають, що все це правда!

Артур знизав плечима.

— Наприклад моя дружина, — прошипів єдиний власник і водій вантажівки з написом «МакКіна перевезення в будь-яку погоду». — Вона каже, що це нісенітниця і свариться на мене ні за що, *але*, — він зробив драматичну паузу і кинув небезпечний погляд,— вона завжди знімає і вносить додому випрану білизну, коли я їй дзвоню і попереджаю, що скоро приїду. Він розколотив каву в чашці. — Що ти скажеш на це?

— Ну...

— В мене є книга,— продовжував він,— книга. Щоденник. Який я веду протягом п'ятнадцяти років. В ньому записане кожне місце, в якому я побував. Кожен день. А також, погода яка була в той день. А вона була незмінно,— прогарчав водій,— огидною. По всій Англії, Шотландії, Уельсі. Вздовж всього континенту і в Італії, і в Німеччині, на шляху туди і назад до Данії, і в Югославії. Все позначено і описано. Навіть коли я їздив до свого брата,— додав він,— у Сіетл.

— Ну,— сказав Артур, встаючи, щоб нарешті покинути це прокляте місце,— можливо тобі слід показати її комусь.

— Я покажу,— сказав Роб МакКіна.

Це він і зробив.

Розділ 17

Зневіра, страждання. Ще більше зневіри і страждань. Йому була потрібна якась ціль і він знайшов собі таку.

Він відшукає де знаходиться його печера.

На доісторичній Землі в нього була печера, не дуже гарна, брудна, але... Вона безсумнівно була. Це була невимовно брудна печера, яку не можна було не ненавидіти. Але він прожив в ній протягом п'яти років, що зробило її певною мірою домом, а людям властиво слідкувати за своїми домівками. Артур Дент був саме такою людиною, ось чому він вирушив до Ексетера, щоб придбати комп'ютер.

Це було, звісно, саме те, чого він потребував — комп'ютер. Але Артур відчував, що йому потрібна якась серйозна мета, перед тим як він піде і витратить купу грошей на те, що більшість людей помилково вважають просто забавкою. Отже це була його мета. Визначити точне розташування печери на доісторичній Землі. Він все пояснив продавцю в магазині.

— Навіщо? — запитав продавець.

Це був хитрий тип.

— Добре, це пропустимо,— продовжив продавець. — Як?

— Тут, я якраз сподівався, що ви мені допоможете.

Чоловік зітхнув і його плечі опустились.

— У вас є хоч якийсь досвід роботи з комп'ютером?

Артур запитав себечи варто згадувати Едді, борткомп'ютер *Золотого Серця*, який виконував будь-які завдання за секунду, чи Глибоку Думку, чи... але він вирішив, що краще не варто.

— Ні, — відповів він.

— Схоже день буде веселий, — сказав продавець, але тихенько і до себе.

Артур придбав Еппл. Через кілька днів він також придбав кілька астрономічних програм, розрахував рух зірок, намалював кілька грубих діаграм зоряного неба, такого яким

він бачив його зі своєї печери вночі. Тижнями працюючи над своєю справою, він бадьоро прийшов до висновку, до якого, він знав напевне, що має прийти — весь проект був повним безглуздом.

Грубі малюнки зірок, які він видобув з пам'яті були нікчемними. Артур навіть не знав як давно все це було, окрім не зовсім точного здогаду Форда Префекта, що вони потрапили на «кілька мільйонів років» назад у минуле. В нього взагалі ніяких даних не було.

Однак, врешті-решт він розробив метод, який дасть хоч якийсь результат. Артур вирішив не зважати на той факт, що з цією незвичайно заплутаною сумішшю прихованих здогадок, несамовитих наближень і потраплянь пальцем в небо, які він використовував, то буде щасливцем, якщо потрапить хоча б у потрібну галактику. Він просто зробить це і отримає результат.

Він буде вважати його правильним. А там, хто його знає?

І як це буває, серед міріад незбагнених шансів долі, він отримав якраз правильний, хоча про це він, звісно, ніколи не дізнається.

Артур поїхав до Лондона, і постукав у потрібні двері.

— Оу. Я думала ти спочатку подзвониш.

Артура мало не розірвало від здивування.

— Можеш увійти на кілька хвилин,— сказала Фенчорч. — Я саме збиралася виходити.

Розділ 18

Погожий літній день в Іслінгтоні, повний загробних криків машинерії з майстерень, де відновлювали антикваріат.

По обіді Фенчорч була геть зовсім заклопотана, тому Артур вирішив поблукати у блаженному серпанку, який окутав містечко і всі магазини, які у Іслінгтоні пропонували цілу купу корисних речей з чим будь-хто, кому частенько не вистачає старих столярних інструментів, шоломів з англо-бурської війни⁸, гальм, офісних меблів чи риби відразу погодиться.

Сонце вигравало на садках, що на дахах будинків. На водопровідниках і архітекторах. На адвокатах і грабіжниках. На шматках піци. На звітах агентств нерухомості.

На Артурові, який прямував до магазину реставрованих меблів.

— Це дуже цікавий будинок,— бадьоро повідомив власник. — Всередині є підвал із таємним переходом, який з'єднується із сусіднім пабом. Його спеціально побудували для Георга IV, щоб він міг легко втекти за потреби.

— Ви маєте на увазі, якщо хтось спробує його піймати на купівлі жаклих соснових меблів.

— Ні,— відповів власник,— не для того.

— Вибачте, будь ласка,— сказав Артур. — Просто я страшенно щасливий.

— Я бачу.

Артур брів кудись у напівзабутті, аж поки не опинився біля офісу Грінпісу. Він згадав вміст коробки «Потрібно Зробити — Негайно», яку він вже давно не відкривав. Артур, з бадьорою посмішкою і урочистим маршем, увійшов всередину і сказав, що прийшов пожертвувати їм грошей на звільнення дельфінів.

— Дуже смішно, — сказали йому, — йдіть геть.

Це було не зовсім те, що він очікував почути. Цього разу вони доволі сильно

⁸ Англо-бурська війна — колоніальна війна Великої Британії проти бурської республіки Трансвааль (ПАР), яка тривала з 1880 по 1881 рік.

розізлились на нього, тому він просто залишив їм трохи грошей і повернувся назад на вулицю.

Щойно вибило шосту і Артур повертався до будинку Фенчорч, затиснувши в руках пляшку шампанського.

— Потримай-но, — сказала вона, штовхнувши йому товстий канат і зникла всередині через великі білі двері, на яких звисав великий жирний замок на залізному засові.

Будинок був невеликою переробленою стайнею. Він знаходився на світлому індустріальному провулку за Іслігтонським Королівським Аграрним Холом. В будинку були не тільки величезні стайневі двері, а й нормального вигляду парадні двері, заklenі, з дверним молоточком у вигляді чорного дельфіна. Лише одна дивна річ була в цих дверях — їх поріг, який знаходився на висоті дев'яти футів. Так трапилось тому, що вони були встановлені на другому поверсі і раніше використовувалися, щоб затягувати сіно для голодних коней.

З цегляної стіни, якраз над дверима, виступав старий шків, через який була перекинута мотузка, яку тримав Артур. На іншому кінці знаходилась підвішена віолончель.

Двері над його головою відчинилися.

— Добре, — крикнула Фенчорч, — тепер тягни мотузку і притримуй віолончель.

Він потягнув мотузку і як міг притримував віолончель.

— Я не можу далі тягнути, — крикнув він, — не відпустивши віолончель.

Фенчорч нахилилася вниз.

— Я буду вирівнювати віолончель, — сказала вона. — А ти тягни мотузок.

Віолончель, похитуючись, досягла потрібного рівня і Фенчорч скерувала її всередину.

— Гей, Артуре, підіймайся, — покликала вона.

Він підібрав свою сумку з покупками і, відчуваючи незрозумілу дрож, увійшов через стайневі двері.

Нижня кімната, яку він бачив мельком раніше, була доволі неохайною і майже повністю заваленою непотребом. Там навіть знайшлося місце для великого чавунного віджимного валка і несподівано великої кількості кухонних раковин звалених у купу в куточку. Також там була, і Артур з тривогою її помітив, дитяча коляска, але вона була дуже стара і завалена книжками.

За підлогу слугував старий, потрісканий бетон, який залишився ще з тих часів, коли цей будинок слугував стайнею. Артур звів погляд на розхитані дерев'яні сходи в дальньому кутку, які ніби відображали його теперішній настрій. Навіть потріскана бетонна підлога здавалася нестерпно чуттєвою річчю.

— Мій друг, архітектор, раз за разом повторює мені, яка чудова річ цей будинок, і яку купу дивовижних речей можна з ним зробити, — невимушено сказала Фенчорч, коли Артур з'явився в дверях. — І кожного разу, він то приходить до тьми, то завмирає в приголомшеному здивуванні, щось бурмочучи про простір і об'єкти, і події, і дивовижні властивості світла, а потім каже, що йому потрібний олівець і зникає на кілька тижнів. Ось чому ніяких дивовижних речей з ним поки що не трапилось.

Насправді, подумав Артур озирнувшись навколо, верхня кімната була все ще в міру дивовижною. Просто оздоблена, омебльована речами зробленими з подушок, а стерео система вразила б навіть хлопців, які звели Стоунхендж.

Там стояли бляклі квіти і яскраві картини.

А під стелею висіла, схожа на балкон, конструкція, в якій знаходились ліжка і ванна, в якій, як пояснила Фенчорч, справді можна було втопитися.

— Ну, ось ми і на місці.

— Так.

Вони поглянули одне на одного на якусь мить.

Потім та мить стала довшою і потім раптом стала неймовірно довгою, настільки довго, що ніхто вже не міг сказати скільки часу пройшло.

Для Артура, який відчувається ніяково, навіть на самотині з монстерою, ця мить була

наче одкровення. Він раптом відчув себе поневоленою, народженою в зоопарку твариною, яка одного ранку прокинулась біля відчинених дверей своєї клітки і побачила савану, яка в сіро-рожевих тонах простяглась до далекого сонця, в той час як навколо пробуджуються нові звуки.

Йому стало цікаво, що то за нові звуки були, коли він дивився на її повне подиву лице і очі, які, здавалося, теж поділяли подив.

Він навіть не розумів, що у життя є голос, який дає відповіді на запитання, які ти постійно ставиш, і ніколи свідомо не звертав уваги на нього або навіть не вловлював його коливань аж до цього моменту, коли воно сказало те, що ніколи не говорило раніше: «Так».

Фенч'орч нарешті опустила очі, легко хитнувши головою.

— Я знаю,— сказала вона. — Мені варто пам'ятати,— додала вона,— що ти з такого типу людей, які не можуть навіть потримати дві хвилини клаптик паперу в руках не вигравши при цьому в лотерею.

Вона розвернулася.

— Давай прогуляємося, — швидко сказала вона. — Гайд Парк. Тільки спочатку переодягнусь у щось менш підходяще.

Вона була одягнена у сувору чорну сукню, не дуже струнку, та вона й не дуже її пасувала.

— Я одягаю її спеціально для мого вчителя гри на віолончелі,— пояснила вона. — Він непоганий хлопець, але інколи гра смичком робить його трохи надміру збудженим. Я повернусь за хвилину.

Вона легко вибігла східцями на балкон і звідти крикнула Артуру:

— Поклади пляшку в холодильник, на потім.

Він помітив, ставлячи пляшку в дверці холодильника, що поруч стояло ще дві ідентичних.

Артур пройшовся вздовж вікон і визирнув на вулицю. Потім повернувся і почав переглядати її платівки. Зверху він почув шелест її сукні, яка впала додола. Артур запевняв себе, що він не з тих людей, які так чинять. Він дуже рішуче сказав собі, що буде тримати твердо і стійко очі на корінцях платівок, переглядатиме назви, задоволено киватиме, порухає пошарпані і подерті обкладинки, якщо доведеться. Він триматиме свою голову опущеною.

Все це він цілком і повністю принижено не зміг зробити.

Вона втупилась на нього з такою напруженістю, що здається навряд чи помітила, що він дивиться на неї. Потім раптово похитнула головою, накинута на себе легке літнє плаття і зникла у ванній.

За мить вона з'явилась: вся усміхнена, з капелюшком, ступаючи вниз сходами з незвичайною легкістю. Це був наче характерний тільки їй танцювальний рух. Вона зрозуміла, що він помітив його і легенько схилила голову на бік.

— Подобається? — запитала вона.

— Ти виглядаєш розкішно, — сказав він, бо це було насправді так.

— Хмम्म, — сказала вона, наче він не відповів на питання.

Фенч'орч закрила парадні двері, які залишались відчиненими весь цей час, і озирнулася по кімнаті, перевіряючи чи все на місці і зможе подбати про себе поки її не буде. Артур прослідкував за її поглядом, і поки він дивився в іншу сторону вона дістала щось із шухляди і поклала в полотняну сумку, яку взяла із собою.

Він знову поглянув на неї.

— Готова?

— Ти знав,— сказала вона із загадковою посмішкою, — що зі мною щось не так?

Її прямота спіймала Артура непередбаченим.

— Ну, — почав він, — я чув щось незрозуміле типу...

— Мені цікаво скільки ти знаєш про мене, — сказала вона. — А якщо ти чув звідти, звідки я думаю, то це неправда. Рассел один з тих людей, які вигадують різні нісенітниці, бо не можуть змиритися з реальним станом речей.

Приступ тривоги прокотився Артуром.

— А, що ж тоді правда? — запитав він. — Можеш мені розповісти?

— Не переймайся, — запевнила вона, — нічого поганого. — Просто дещо незвичне. Дуже-дуже незвичне.

Вона торкнулась його руки, а потім нахилилась і легенько поцілувала його.

— Мені дуже цікаво, — сказала вона, — чи ти здогадаєшся, що це цього вечора.

Артур відчував: якщо його зараз стукнути пальцем то він задзвенить глибоким розлитим дзвоном наче сірий акваріум, якого він отримав невідомо від кого.

Розділ 19

Форд Префект був роздратований тим, що його постійно будив звук пістолетних пострілів.

Він зісковзнув на люк, що вийшов з ладу, якого пристосував собі у якості ліжка, відімкнувши ту частину машинерії, яка шуміла найбільше і зробивши підкладку з рушників. Форд сповз по драбині і потайки пішов коридором. Настрій у нього був кепський.

Коридори були кошмаром клаустрофоба: погано освітлені, з ліхтарями, які постійно блимали і гасли. Це все через стрибок напруги який пройшовся цим шляхом через весь корабель, спричинюючи сильні вібрації і скрипучий гул.

Хоча, можливо, це не він.

Він зупинився і виглянув з-за стіни, коли щось схоже на маленький срібний дріль, пропливло повз з несамовитим виском.

Це також не те.

Він мляво проліз через двері і опинився у більшому коридорі, який все одно був погано освітлений.

Корабель хитнуло. Його і раніше постійно похитувало, але цей раз був потужніший. Невеликий загін роботів пронісся повз спричинюючи жахливий стукіт.

Все одно не те.

З одного кінця коридору поповз їдкий дим, тому він пішов у іншому напрямку.

Він минув цілий ряд наглядових моніторів вмонтованих в стіну і закритих ззовні загартованим, проте все одно погано прикріпленим, плексигласом.

На одному з них з'явилась жахлива зелена луската фігура рептилії, яка щось з запалом розповідала про Єдину Передавальну Систему Голосування. Важко було сказати чи він за, чи проти неї. Але одне було зовсім очевидно — він дуже сильно за неї переживав. Форд вимкнув звук.

І це все одно було не те.

Він пройшов повз ще один монітор. Той показував рекламу якоїсь брендової зубної пасти, яка безсумнівно дасть вам змогу почуватися вільно аби лише ви її використали. Її супроводжувала бридка ревуча музика, але це все одно не те.

Він підійшов до іншого, набагато більшого тривимірного екрану, який слідкував за зовнішньою частиною величезного срібного Заксізіанського корабля.

Поки він спостерігав, тисячі страшенно озброєних Зірзлянських роботичних крейсерів зблиснули пролітаючи через тінь супутника. Їх силуети вимальовувалися навпроти осліплюючого диску зірки Заксіс. Раптом Заксізіаський корабель одночасно випустив захмарну кількість жахливо некомпетентних військ з усіх своїх шлюзів.

Це воно.

Форд роздратовано струснув головою і потер очі. Він опустився на розтрощене тіло тьмяно-сріблястого робота, який не так давно яскраво палав, але тепер достатньо охолодився, щоб на ньому можна було сидіти.

Форд, позіхаючи, витяг із сумки свою копію *Путівника по Галактиці для космотуристів*. Він активував екран і ліниво проклацав через кілька записів третього рівня і ще кілька четвертого. Він шукав якісь поради, щодо лікування безсоння. Форд знайшов ВІДПОЧИНОК, він розраховував, що це було саме те чого він потребував. Він саме збирався пропустити розділ ВІДПОЧИНОК І ВИДУЖАННЯ, як раптом в нього з'явилася краща ідея. Він поглянув на екран монітора. Битва проходила з наростаючою люттю і наростаючим шумом. Його корабель вібрував, двигтів і кренився кожного разу, коли хтось відправляв чи отримував приголомшливий заряд енергії.

Він знову повернувся до *Путівника* і проклацав ще кілька подібних місць. Форд раптом засміявся і почав порпатись у своїй сумці знову.

Він дістав маленький модуль пам'яті, скинув з нього обгортки і крихти печива, і вставив у гніздо з тильної сторони *Путівника*.

Коли вся, на його думку, потрібна інформація була закинута в модуль, він від'єднав його, легенько підкинув у руці, поклав *Путівник* назад до сумки, самовдоволено посміхнувся і пішов шукати банк пам'яті корабля.

Розділ 20

— Причина з якої сонце сідає по вечорам, влітку і особливо в парках, — сказав серйозний голос, — це щоб зробити краще видимим те, як жіночі груди підстрибують вгору і вниз. Я переконаний, що в цьому вся справа.

Артур і Фенчорч почувши це захихотіли і пішли далі. На якусь мить вона обійняла його міцніше.

— І я впевнений, — сказав кучерявий рудий молодик, з довгим тонким носом зі свого шезлонга біля озера Серпентайн, — якщо хтось знайшов певну істину, той зрозуміє, що вона витікає з ідеальною натуральністю і логічністю з усього підряд, — він напосідав на свого темноволосого компаньйона, який розлігся на сусідньому шезлонгу і здавалося був пригніченим через власні проблеми, — от що Дарвін мав на увазі. Це точно. Це безсумнівно. І, — додав він, — я це обожаю.

Він різко повернувся і скося поглянув через свої окуляри на Фенчорч. Артур відвів її подалі в той же час відчуючи як вона трусилася ледь стримуючи сміх.

— Наступна спроба, — сказала вона, коли перестала хихотіти, — давай.

— Добре, — відповів він, — твій лікоть. Твій лівий лікоть. З твоїм лівим ліктем щось не так.

— І знову неправильно, — сказала вона, — зовсім неправильно. Ти рухаєшся не в тому напрямку.

Літнє сонце потроху потопало в зелені парку, схоже на... Давайте відверто. Гайд Парк приголомшливий. Все в ньому приголомшливе, хіба що крім сміття по понеділках. Навіть качки приголомшливі. Будь-яка людина, яка може минути Гайд Парк літнього вечора і ніскільки не розчулитись, скоріше всього минає його в машині швидкої допомоги, з покритим простирадлом лицем.

Це саме той парк, де люди витворюють більше незвичних речей ніж зазвичай деінде. Артур і Фенчорч знайшли чоловіка в шортах, який тренувався грати на волинці під деревом. Він зупинився на мить, щоб відігнати пару американців, які ніяково намагались кинути кілька монет у скриню з-під волинок.

— Ні! — крикнув він, — забирайтесь! Я просто тренуюсь.

Він почав рішуче наповнювати мішок волинок, але навіть те, що він оглушив їх страшним шумом, не змогло зіпсувати їм настрої.

Артур обвів руку навколо неї і повільно опустив донизу.

— Я не думаю, що справа у твоїх сідницях, — сказав він через якийсь час, — здається в тобі взагалі нічого неправильного немає.

— Так, — погодилась вона, — в моїх сідницях немає нічого неправильного.

Вони цілувались настільки довго, що зрештою чоловік, який грав на волинці, сів з іншого боку дерева.

— Я розкажу тобі одну історію, — сказав Артур.

— Добре.

Вони знайшли клаптик газону, який був відносно чистий від парочок, які вже буквально налазили одне на одного, сіли і почали спостерігати за приголомшливими качками і присмерковим світлом, яке скакало по хвилям, які відходили від приголомшливих качок.

— Історія, — сказала Фенчорч, пригортаючи його руку до своєї.

— Яка розкаже тобі щось таке, що трапилось зі мною. І це абсолютна правда.

— Знаєш, інколи люди розповідають історії, які мали б трапитись із жінкою кузена його найкращого друга, але насправді ймовірно вони їх власне вигадали під розповіді.

— Ну що ж, ця історія схожа на одну з таких, за винятком того, що вона справді трапилась, і я впевнений, що вона справді відбулась, через те що тією людиною, з якою вона відбулась був я.

— Щось типу того випадку з лотерейним квитком?

Артур засміявся.

— Так. Мені потрібен був потяг, — почав він. — Я прибув на станцію...

— Чи я тобі колись розповідала, — перервала розповідь Фенчорч, — що трапилось з моїми батьками на станції?

— Так, — відповів Артур, — розповідала.

— Просто перевірила.

Артур кинув погляд на годинник.

— Я думаю нам слід подумати про те, щоб повернутися додому, — сказав він.

— Розкажи вже історію, — твердо наполягла Фенчорч. — Ти приїхав на станцію.

— Я приїхав на двадцять хвилин раніше. Я міг неправильно записати час відправлення. Я сподівався, що існує можливість, — додав він після коротких роздумів, — що і Британська Залізниця також мала неправильні дані щодо прибуття потяга. Такого зі мною ще не траплялось.

— Ти мене заінтригував. Фенчорч засміялась.

— І от я купив газету, щоб розгадати кросворд і пішов до буфету, щоб випити кави.

— Ти любила кросворди?

— Так

— Які саме?

— Ті що в *Гардіан*.

— По-моєму вони там надто милі. Я надаю перевагу *Таймс*. Ти його розгадав?

— Що?

— Кросворд в *Гардіан*.

— Я ще навіть на нього не поглянув, — відповів Артур, — я все ще намагаюсь купити каву.

— Тоді добре. Купуй каву.

— Я саме купую каву. А також, — продовжив Артур, — трохи печива.

— Якого сорту?

— Річ Ті.

— Гарний вибір.

— Мені вони також подобаються. Навантажений усіма цими покупками, я відшукав столик і сів. І навіть не думай питати мене, що то за столик був, бо пройшло вже доволі багато часу і я не пам'ятаю. Він ймовірно був круглим.

— Добре.

— А тепер давай я опишу обстановку. Я сиджу за столиком. Зліва від мене газета.

Справа — чашка з кавою. Посередині столу пакетик з печивом.

— Я прекрасно уявила все це.

— Те, чого ти ще не бачиш, — сказав Артур, — бо поки що я не згадав, так це чоловіка, який вже сидів за столиком. Він сидить навпроти мене.

— Який він на вигляд?

— Цілком звичайний. З портфелем. У діловому костюмі. Він не виглядав, — сказав Артур, — так наче збирався зробити щось дивне.

— Ааа, знаю такий тип. Що він зробив?

— Він зробив таке. Нахилився через стіл, взяв пакетик з печивом, розкрив, взяв одне, і...

— Що?

— З'їв.

— *Що?*

— Він з'їв його.

Фенчърч дивилась на нього з подивом.

— І що ж ти, заради всього святого, зробив?

— Ну, за таких умов я зробив те, що будь-який гарячий англієць зробив би. Я був вимушений, — сказав Артур, — проігнорувати його.

— *Що?* Чому?

— Знаєш, це не одна з тих речей, до якої можна підготуватись заранне. Я заглянув собі всередину і не знайшов нічого такого серед свого виховання, досвіду чи навіть первісних інстинктів, що б допомогло мені хоч якось відповісти на те, що хтось дуже просто і спокійно сидячи навпроти мене поцупив моє печиво.

— Але ти міг... — хотіла сказати Фенчърч. — Мушу сказати, я не впевнена, що не знаю як вчинила б на твоєму місці. То що трапилось далі?

— Я нестямно втупився в кросворд, — сказав Артур. — Я не міг розгадати жодного слова, відсorbнуv трохи кави, але вона була надто гаряча, тому з цього нічого не вийшло. Я зібрався з духом. Я взяв печиво, відчайдушно намагаючись не помітити, — додав він, — що упаковка вже загадковим чином відкрита...

— Але ж ти борешся, обираєш важкий шлях.

— Деяким чином так. Я з'їв печиво. Я з'їв його дуже поважно і помітно, так, щоб у нього не залишилось сумнівів у моїх намірах. Коли я їм печиво, — сказав Артур, — то воно залишиться з'їденим.

— А що зробив він?

— Взяв інше. Чесно, — наполягав Артур, — все так насправді і було. Він взяв ще одне печиво і з'їв. Це було ясно наче в день. Це було певно як земля під нами.

Фенчърч засовалась на місці.

— А проблема була в тому, — продовжив Артур, — що не сказавши нічого *першого* разу, було набагато важче заговорити на цю тему на наступному колі. Та й, щоб я сказав? «Вибачте... я не міг не помітити, що е...» — Це не спрацювало б. Ні, я продовжував ігнорувати його з, якщо це можливо, ще більшою рішучістю.

— Боже...

— Я втупився в кросворд, знову, все ще не маючи змоги розгадати хоч крихту, показуючи таким чином силу духу, як у Генрі V в день Св. Криспина⁹...

— Що?

— Я знову пішов на пролом. І взяв, — сказав Артур, — наступне печиво. І на якусь мить наші очі зустрілись.

⁹ Промова в день Св. Криспина (St. Crispin's Day speech) — відома промова в п'єсі Вільяма Шекспіра Генрі V. Короткий виступ перед англійською армією перед битвою під Азенкуртом, в якому він підкреслив справедливість своїх претензій на французький престол і згадує попередні поразки англійських королів, яких завдали французи.

— Ось так?

— Так, хоча, ні, не зовсім так. Але зустрілись. Лише на мить. І ми обоє відвели погляди. Але я хочу сказати, — продовжував Артур, — що в повітрі було трохи напруги. Насправді через стіл виріс цілий будинок з напруги. Приблизно в цей час.

— Я можу уявити.

— Ми перебрали весь пакетик. По-черзі. Він, я, він, я...

— *Весь* пакетик?

— Там було не так вже і багато, лише вісім шматочків печива, але це все відбувалось наче протягом цілого життя побудованого з печива. В гладіаторів навряд чи були важчі часи.

— Гладіаторам, — сказала Фенчорч, — довелося б робити це під сонцем. А це фізично більш виснажливо.

— От що. Коли порожній пакетик лежав мертвим між нами, чоловік нарешті підвівся, зробивши все, що тільки міг найгіршого, і пішов. Я, звичайно, зітхнув з полегшенням. Трапилось так, що через кілька хвилин оголосили мій потяг, тому я допив каву, встав, підняв газету, а під газетою...

— Так?

— Було *моє* печиво.

— Що? — запитала Фенчорч. — *Що?*

— Так.

— Ні! — зойкнула вона і повалилась на траву, сміючись.

Вона знову сіла.

— Ти повний йолоп, — хихотіла Фенчорч, — ти майже повністю і цілком безглузда людина.

Вона штовхнула Артура назад, перекотилась на нього, поцілувала і відкотилась назад. Він був здивований тим наскільки вона легка.

— Тепер твоя черга розповідати історію.

— Я думала, — сказала вона низьким хрипким голосом, — що ти дуже хотів повернутися назад.

— Куди поспішати? — сказав він безтурботно, — я хочу, щоб ти розповіла мені історію.

Вона зловила поглядом дику капусту і замислилась.

— Ну добре, — сказала Фенчорч, — але вона коротка. І не така смішна як твоя, але... Як би там не було.

Вона поглянула вниз. Артур відчув, що це один із тих моментів. Здавалося, що повітря навколо них застигло в очікуванні. Артурові ж хотілось, щоб воно пішло геть і займалося своїми справами.

— Коли я була дитиною, — сказала вона. — Такі історії завжди починаються однаково, хіба ні? «Коли я була дитиною...» Як би там не було. Це та частина, де дівчина раптом каже «Коли я була дитиною» і починає жаліти себе. Ми якраз дійшли до цієї частини. Коли я була дитиною в мене над ліжком, десь на відстані фута, висіла картина... Нормально виходить?

— Мені подобається. Думаю все йде добре.

— Це була одна з тих картин, яка мала б подобатись дітям, — сказала вона, — але це був не той випадок. Купа милих маленьких тваринок, які займаються милими справами. Ти розумієш про що я?

— О, так. Я також страждав ними. Кролики в костюмах.

— Точно. Тільки ці кролики насправді були на плоті разом з різними щурами і совами. Там, здається, був навіть північний олень.

— На плоті?

— На плоті. А ще на ньому сидів хлопчик.

— Серед кроликів у костюмах, сов і оленів.

— Саме там. Щось на кшталт веселого безпритульного циганчати.

— Отакої.

— Мушу сказати, що ця картина мене непокоїла. Перед плотом пливла видра, і я лежала вночі, без сну, переживала за неї, бо їй доводилося тягти цей пліт з усіма тими нещасними тваринами, яких на ньому не повинно бути, а у видри був такий тоненький хвіст, і їй певно було боляче тягти таку ношу. Це мене бентежило. Не дуже сильно, але постійно.

— Потім одного дня — візьми до уваги, що я дивилась на цю картину кожної ночі, роками — я раптом помітила, що у плота є вітрило. Я ніколи раніше не бачила його. І виходить, що з видрою була все гаразд, вона просто пливла поруч.

Вона знизилася плечима.

— Хороша історія? — запитала вона.

— Закінчення якесь дохле, — відповів Артур, — залишає аудиторію з криками: «Так, ну і що?» Не погано до цього моменту, але потрібна якась фінальна деталь, що б пройняла перед титрами.

Фенчборч засміялась і обійняла свої ноги.

— Просто це було таке несподіване одкровення. Роки майже непомітного занепокоєння просто відпали, наче гора спала з плеч, наче чорно-біле знову стало кольоровим, наче сухе деревце, раптом полили. Несподівана зміна перспективи, яка ніби каже: «Відкинь свої переживання, світ чудове і ідеальне місце. Це насправді дуже легко.» Ти, мабуть, думаєш, що я все це розповідаю, бо маю ще сказати, що почувалась так само сьогодні вдень, чи не так?

— Ну, я ... — намагався сказати Артур, чиє самовладання раптом розвіялось.

— Так, це правда, — сказала вона, — Це саме те, що я відчувала. Але знаєш, в мене були такі відчуття і раніше, і навіть сильніші. Неймовірно сильніші. Я боюсь, що я одна з тих, — її погляд блукав десь в далечині, — кому раптом приходять вражаючі одкровення.

Артур здавалося нюхав хмари, міг ледве вимовити слово, і тому вважав за краще поки що не втручатись.

— Це було дуже *дивно*, — сказала вона, майже так само, як один із єгиптян, оцінюючи поведінку Червоного моря, коли Мойсей помахавши своєю палицею, змусив воду поводитися трохи незвично.

— Дуже дивно, — повторила вона, — днями раніше мені не давало спокою незвичне відчуття, що накопичувалося в мені так, наче я збираюсь народити. Ні, насправді, це було більш схоже на те, що я поєднувалася з чимось, частинка за частинкою. Ні, навіть не так; це було наче ціла Земля, через мене збиралася...

— Чи для тебе, — запитав Артур м'яко — значить хоч щось число сорок два?

— Що? Ні, а що ти маєш на увазі? — зойкнула Фенчборч.

— Просто думка, — пробурмотів Артур.

— Артуре, я маю на увазі, що це, це дуже важливо для мене, це серйозно.

— Я просто неймовірно серйозний, — сказав Артур. — Це просто Всесвіт, в якому ніколи не можна бути повністю впевненим.

— Що ти цим хочеш сказати?

— Розкажи мені історію далі, — попросив він. — Не хвилюйся, якщо вона звучатиме дивно. Повір ти зараз розмовляєш з тим, хто бачив багато різних речей, — додав він, — які дійсно дивні. І я не маю на увазі печиво.

Вони кивнула і здається повірила йому. Раптом вона схопила його руку.

— Це було так просто, — сказала вона, — так прекрасно і незвичайно просто, коли воно прийшло.

— Що це було? — тихо запитав Артур.

— Знаєш, Артуре — відповіла вона, — от цього я більше і не знаю. І втрата ця нестерпна. Якщо я намагаюсь відтворити ті почуття, все стає мерехтливим і уривчастим, а коли стараюсь надто сильно, то можу пригадати не більше ніж чашку чаю, а потім відключаюсь.

— Ти про що?

— Так, в цій історії як і в твоїй, — сказала вона, — все цікаве трапилось в кафе. Я сиділа там, пила чай. Це було через кілька днів після того як я відчула себе поєднаною. Я

думаю, що навіть легенько відбрувала тоді. Навпроти кафе тоді саме йшли будівельні роботи і я спостерігала за ними у вікно через обідок моєї чашки. На мою думку, це найкращий спосіб споглядати чужу роботу. І раптом в моєму мозку сплинула думка, наче повідомлення звідкілясь. І воно було таким простим. Надавало всьому значення. Я просто сиділа і думала: «Оу! О, так. Тоді все чудово.» Я була такою зачарованою, що ледве не впустила чашку. Насправді, я думаю, що таки впустила її. Так, — додала вона замислено, — я впевнена, що впустила її. Ти знаходиш хоч якийсь сенс в моїх словах?

— Все було відмінно, аж до тієї частини з чашкою.

Вона потрясла головою, а потім ще раз, ніби намагаючись очистити її, чим вона насправді й займалась.

— Ну що ж, це воно, — сказала вона. — Відмінно, аж до тієї частини з чашкою. Це був саме той момент, коли мені здалося, що світ насправді вибухнув.

— Що...?

— Я знаю, що це звучить божевільно, і всі навколо кажуть, що це всього лиш галюцинації, але якщо то все таки галюцинації, значить в мене вони були на великому екрані, в 3D і з 16-канальним Dolby Stereo звуком і їх, мабуть, слід здавати в оренду людям, яким нудно на фільмах жахів. Здавалося, земля буквально розривається під моїми ногами, і... і...

Вона легенько пригладила траву наче для того, щоб впевнитись в її реальності, і напевно змінила свою думку про те, що мала сказати.

— І я прокинулась в лікарні. І, здається, з тих пір мене то виписували, то знову відправляли туди знову і знову. Ось чому в мене розвилась інстинктивна нервозність, — сказала вона, — ніби зараз знову почнеться несподіване приголомшливе одкровення, що все буде гаразд. Вона поглянула на нього.

Артур просто перестав перейматись щодо дивних аномалій, які супроводжували його повернення в рідний світ чи швидше доручив їх частині свого мозку під назвою «Варто обмірковувати — Терміново.»

— Ось тобі і світ, — промовив він сам до себе. — Ось, незрозуміло з яких причин, світ. І він тут залишається. Зі мною на собі.

Але зараз він, здавалося, поплив перед його очима, наче тієї ночі, в машині, коли брат Фенчорч розказував йому дурнуваті історії про ЦРУ агента в резервуарі. Дерева попливли. Озеро попливло, але це було зовсім природно і немало б хвилювати, тому що сірий гусак щойно сів на нього. Ці гусі непогано розслаблялися на хвилях озера і не мали жодних відповідей, на які Артур і Фенчорч хотіли б знати запитання.

— Якби там не було, — сказала Фенчорч раптово і з широкою усмішкою на устах, — в мені є щось неправильне і тобі треба дізнатись, що це. Пішли додому.

Артур замахав головою.

— В чому справа? — запитала вона.

Артур замахав головою не тому, що не погоджувався з її пропозицією, яка на його думку була справді чудова, одна з найкращих в світі пропозицій, але тому, що він якусь мить намагався звільнити себе від нав'язливої думки, що як тільки-но він буде найменше цього очікувати Всесвіт раптом вистрибне з-за дверей і злякає його.

— Я просто намагаюсь розставити все по своїм місцям в голові, — відповів Артур, — ти сказала, що відчула наче Земля насправді... вибухнула...

— Так. Більш ніж відчула.

— Те, що всі інші називають, — сказав він вагаючись, — галюцинаціями?

— Так, але, Артуре, це сміхотворно. Люди думають, якщо просто сказати «галюцинації», то це пояснить все, що завгодно, і зрештою будь-що з того, що ти не розумієш просто перестане тебе цікавити. Це просто слово, яке не пояснює нічого. Воно не пояснює чому зникли дельфіни.

— Ні, — сказав Артур. — Ні, — додав він замислено. — Ні, — додав він знову, ще більш замислено. — Чекай, що? — сказав він нарешті.

— Не пояснює чому зникли дельфіни.

— Ні, — сказав Артур, — я розумію. Яких дельфінів ти маєш на увазі?

— Що значить, яких дельфінів? Я говорю про те, коли всі дельфіни зникли.

Вона поклала свою руку на його коліно, що змусило Артура усвідомити, що те поколювання, яке бігало вверх і вниз по його спині, було зовсім не її рука, яка легенько погладжувала йому спину, а натомість одне з тих бридких, моторошних відчуттів, які часто трапляються коли люди намагались йому щось пояснити.

— Дельфіни?

— Так.

— Всі дельфіни, — сказав Артур, — зникли?

— Так.

— Дельфіни? Ти кажеш, що всі дельфіни зникли? Це те, — запитав Артур, намагаючись бути абсолютно точним у цьому питанні, — що ти стверджуєш?

— Артуре, заради всього святого, де ти був? Дельфіни зникли в той же день коли я...

Вона пильно подивилась у його здивовані очі.

— Що?

— Ніяких дельфінів. Всі пропали. Зникли.

Вона подивилась на його лице.

— Ти насправді не знав цього?

З його здивованого виразу обличчя чітко було видно, що він не знав.

— І куди ж вони ділись? — запитав він.

— Ніхто не знає. Ось, що мається на увазі під словом зникли. — Вона зупинилась. — Хоча, є один чоловік, який каже, що знає де вони, але кажуть, що він живе в Каліфорнії, — сказала вона, — і ще божевільний. Я навіть думала з'їздити до нього, тому що він, здається, єдиний хто міг би роз'яснити, що зі мною трапилось.

Вона низила плечима, а потім почала розглядати Артура.

Вона поклала свою руку йому на щоку.

— Я справді хотіла б дізнатися де ти був, — сказала вона. — Мені здається з тобою також трапилось щось жахливе. Через це ми й розпізнали одне одного.

Вона окинула поглядом парк, на який вже спустилися сутінки.

— Ну що ж, — сказала вона, — тепер в тебе є кому розповісти.

Артур поволі почав випускати з себе цілий рік його подорожей. Дуже довгий рік повний зітхань.

— Це, — сказав він, — дуже довга історія.

Фенчорч потягнулась через нього і дістала щось із своєї сумки.

— А з цією штукаю можна щось зробити? — запитала вона.

Річ, яку вона дістала із сумки була портативна і з батарейками, вся поношена, наче її кидали в доісторичні річки, пекли під сонцем, яке горить червоним у пустелі Какрафун, напівхоронили у мармурових пісках, які вистилають майже випарувані океани Сантрагінуса V, заморожували в льодовиках супутника планети Джанглан Бета, футболили по кораблю, сідали, терли і просто знущались, і оскільки її винахідники розраховували, що з нею мають траплятись саме такі пригоди, вони завбачливо помістили її у міцний пластиковий корпус і написали на його корпусі великими дружніми літера слова: «Без паніки».

— Де ти це дістала? — запитав Артур, вражений, забираючи річ в неї.

— А, — сказала вона, — я думала це твоє. В машині Рассела того вечора. Ти впустив її. Ти був в багатьох місцях, що тут описані?

Артур витяг *Путівник по Галактиці для космотуристів* з його захисного корпусу. Він був наче маленький, тонкий, гнучкий ручний комп'ютер. Він натис кілька кнопок і на екрані з'явився текст.

— В кількох, — відповів він.

— Ми можемо туди потрапити?

— Що? Ні, — різко сказав Артур, потім пом'якшав, але пом'якшав обережно. — Ти

справді хочеш? — запитав він, з надією, що у відповідь почує ні.

Це був прояв неймовірної шляхетності з його боку не сказати: «Ти ж насправді не хочеш, чи не так?»

— Так, — сказала Фенч'орч. — Я хочу дізнатись, що це було за повідомлення, яке я втратила, і звідки воно прийшло. Тому що я не думаю, — додала вона, оглядаючись навкруги в густі сутінки парку, — що воно прийшло звідси.

— Я навіть не впевнена, — продовжила вона, обіймаючи Артура, — що знаю де це шукати.

Розділ 21

Путівник по Галактиці для космотуристів, як часто і старанно відзначалося раніше, річ доволі захоплююча. Це, по суті, як вказано в назві, путівник. Проблема в тому, чи вірніше одна з проблем, оскільки їх доволі багато, більша частина з яких постійно висять у цивільних, комерційних і кримінальних судах в усіх куточках Галактики, і особливо, де це можливо, в найбільш небезпечних її частинах.

Попереднє речення має сенс. Це не проблема.

Ось вона:

Зміни.

Прочитайте знову і ви зрозумієте.

Галактика — це дуже мінливе місце. Чесно кажучи, кожна її частинка кудись рухається, постійно змінюючись. Нічний кошмар, подумайте ви, для скрупульозного і сумлінного головного редактора, який старанно намагається тримати весь цей масивний, деталізований і складний том оновленим відповідно до постійно мінливих обставин і умов, які Галактика вибльовує кожну хвилину, кожної години, кожного дня, і ви будете не праві. Де ви будете не праві, так це в тому, що ви не зможете усвідомити, що редактор, як і інші редактори *Путівника* колись не могли, не має ні найменшого уявлення про значення слів «скрупульозний», «сумлінно» чи «старанно» і, здається, дудлить цей кошмар через соломинку.

Статті можуть оновлюватись через Суб-Ета Нет. А можуть і ні. Все залежить від їх популярності.

Візьмемо хоча б для прикладу випадок з Бреквінда на Фот Алавара — цей окутаний міфами, легендами і отупляюче нудними 3D міні-серіалами, дім чарівних і магічних Фуолорнських Вогняних Драконів.

В Стародавні часи, коли Фрагіліс ще співав, а Саксаквін з Квінелюксу панував на тутешніх землях. Коли повітря було солодким і ночі духмяними, а всім іншим якось вдавалось виживати чи щось типу того. Хоча, як заради всього святого, вони могли подумати, що будь-хто міг би, навіть віддалено, повірити у таке абсурдне твердження, що з усім цим солодким повітрям і духмяними ночами, та ще з такою дрібницею, як незаймані, про яку не кожен знає, ніде було і цеглини кинути, на Бреквінда на Фот Алавара, аби не зачепити принаймні з півдюжини фуолоронських вогняних драконів.

Та чи хотіли ви кидати її, от це вже інше питання.

Не те, щоб вогняні дракони не були особливо миролюбними істотами, тому що вони, насправді, були. Ці тварини обожнювали мир до нестями. І це масове обожнювання до нестями, часто ставало проблемою. Знаєте, люди часто завдають болю тим кого люблять. А тепер уявіть це в масштабах фуолоронського вогняного дракона, з його подихом, як у ракетного прискорювача, і зубами, наче паркова огорожа. Ще одна проблема була в тому, що коли вони були в настрої, то дуже часто завдавали болю тим, кого люблять інші люди. Додайте до цього всього відносно малу кількість божевільних, які, насправді, ходять по цих

місцинах і метають цеглою, і в результаті отримаєте велику кількість людей, які завітали на Бреквінда на Фот Алавара, і серйозно постраждали через драконів.

Та чи вони насправді хотіли це робити? Ні.

Чи вони хоч коли-небудь оплакували свою долю? Ні.

Фуолоронські вогняні дракони були глибоко шановані по всіх усядах Бреквінда на Фот Алавара: за їх дику красу, шляхетні манери і звичку кусати всіх тих, хто не бажав глибоко шанувати їх.

А чому так було?

Відповідь дуже проста.

Секс.

Є щось, з якихось нез'ясованих причин, майже нестерпно сексуальне у тому, що величезні вогнедишні магичні дракони низько ширяють серед залитого місячним світлом неба у, і без того небезпечному, солодкому і духмяному повітрі.

Чому це відбувається саме так? Очманілі романтики — жителі планети Бреквінда на Фот Алавара — можливо, вам ще не розповіли, але якщо це вже відбулось, то безперестанку будуть обговорювати цю тему, аж поки не почнеться дійство: через деякий час, з півдюжини шовкокрилих, шкірястих фуолоронських вогняних драконів з'явиться на вечірньому горизонті, і доки половина населення Бреквінда буде метушитись в лісі, інша половина проведе ніч неспокійно, задихаючись, сплівшись разом, і зустрине перші промені сонця посміхаючись і радіючи, все ще стверджуючи, доволі ласкаво, що вони незаймані, чи швидше розчервонілі і липкі незаймані.

Одні дослідники стверджують, що вся справа у феромонах.

Інші — в звукових коливаннях.

В будь-якому разі, це місце було напхане дослідниками, які вже тривалий час, безперестанку намагалися докопатися до істини.

Не дивно, що графічне зображення загального стану громадських відносин на планеті стало досить популярним серед тих нещасних, які дозволили *Путівнику* себе направляти, і тому не могли собі дозволити випустити його з рук. Проте сучасні космотуристи відкривають для себе Бреквінда на Місті Державі Алавара, як закатаний в бетон, завалений стриптиз-клубами і барами «Драконячий Бургер», світ.

Розділ 22

Вечір в Іслінгтоні був солодким і духмяним.

Звичайно, там не було фуолоронських вогняних драконів, але якби так трапилось, то вони неодмінно б позліталися вниз дорогою до піцерії. Так чи не так, але потреби в них не було.

Проте десь на середині піци Пекло Америки з додатковими анчоусами їм довелося б викликати швидку або сказати, щоб на стерео увімкнули Dire Straits, у яких був такий же ефект.

— Ні, — сказала Фенчьорч, — ще ні.

Артур увімкнув на стерео Dire Straits. Фенчьорч привідкрила верхні двері, щоб впустити трохи солодкого, духмяного, нічного повітря. Вони обоє сиділи на меблях зроблених з подушок, дуже близько до пляшки шампанського.

— Ні, — сказала Фенчьорч, — доки ти не дізнаєшся, що не так зі мною. Яка частина? Але, я припускаю, — додала вона дуже, дуже, дуже тихо, — що нам слід почати з того місця, де твоя рука зараз.

— То в якому напрямку мені рухатись? — запитав Артур.

— Вниз, — відповіла Фенчьорч, — з цього місця.

Він пересунув руку.

— Низ, — сказала вона, — насправді в іншу сторону.

— О, так.

Марк Нопфлер має незвичайну здібність робити так, щоб Шектер Кастом Стратокастер звучав і грав, наче ангели суботнього вечора, виснажені бути добрими цілий тиждень і потребуючі міцного пива – що не дуже доречно саме в цей час, оскільки запис ще не дійшов до тієї частини, але поки це трапиться станеться ще купа всього, і більше того, хронік не збирається сидіти тут з трек-листом і секундоміром, тому краще буде згадати, що зараз все продовжує поволі розвиватись.

— І ось ми дістались, — сказав Артур, — до твого коліна. В ньому є щось жахливо і трагічно неправильне.

— З моїм лівим коліном, — відповіла Фенчьорч, — все в порядку.

— Так, й справді.

— Ти знав, що...

— Що?

— Ем, та нічого. Я впевнена, що ти знаєш. Продовжуй.

— Отже, щось не так з твоїми стопами...

В приглушеному світлі було видно як вона посміхнулась, і, ухиляючись від відповіді, засовала плечима на подушках. Оскільки, у Всесвіті є подушки, а якщо бути точним, то на Скворншелос Бета (що знаходиться за дві планети від рідного болотяного світу матраців), які активно насолоджуються коли на них соваються, особливо ухиляючись від відповіді, через те, що плечі в цей момент рухаються особливим чином, то шкода, що їх тут зараз не було. Так вони хотіли б, але таке життя.

Артур тримав її ліву ступню в руці і старанно розглядав. Те як її сукня спадала з ніг, робило дещо важчим думати лише про своє завдання.

— Мушу визнати, — сказав він, — я уявлення не маю, що слід шукати.

— Ти зрозумієш, коли знайдеш, — сказала вона. — Серйозно, ти одразу дізнаєшся.

В її голосі була ледь помітна заминка.

— Але це не там.

Відчуваючи себе ще більше спантеличеним, Артур опустив її ліву ногу долі і пересів так, щоб зручніше було взяти праву. Вона нахилилась, обвила його шию і поцілувала, через те, що запис дійшов якраз до тієї частини, коли, якщо ви знаєте пісню, буде неможливо не зробити це.

Потім вона дала йому свою праву ногу.

Він погладив її, пробігся пальцями навколо щиколотки, до пальців, вздовж ступні і не міг знайти нічого неправильного.

Вона слідувала за ним з величезним захопленням, сміялась і крутила головою.

— Ні, не зупиняйся, — сказала вона, — хоча це не там.

Артур зупинився. Він поглянув на її ліву ногу, що стояла на підлозі.

— Не зупиняйся.

Він погладив її праву ногу, пробігся пальцями по щиколотці, до пальців, вздовж ступні і сказав:

— Ти маєш на увазі, мені треба щось зробити з ногою, яку я тримаю... ?

Вона знову стелула плечима, що принесло б масу задоволення для простої подушки із Скворншелос Бета.

Він нахмурився.

— Підними мене, — тихенько попросила вона.

Він опустив її праву ногу і піднявся. Те ж зробила й вона. Він підняв її на руках і вони знову поцілувались. Це затягнулось на довго. Вона сказала:

— Тепер постав мене на землю.

Все ще спантеличений, він так і зробив.

— Ну?

Вона поглянула на нього майже з викликом.

— То, що не так з моїми ногами? — запитала вона.

Артур все ще не розумів. Він сів на підлогу, потім опустився на четвереньки і подивився на її ноги в природному положенні. І як тільки-но Артур поглянув ближче, щось дивне вразило його. Він поклав свою голову на підлогу і почав вдивлятися. У повітрі застигла довга пауза. Він важко сів.

— Так, — сказав він, — я зрозумів, що не так з твоїми ногами. Вони не торкаються землі.

— То... то, що ти думаєш...?

Артур швидко поглянув на неї і побачив глибоке розуміння, яке раптом зробило її очі чорними. Вона закусила губу і тремтіла.

— Що ти... — вона запиналась. — Ти...?

Вона труснула головою і волосся закрило її темні, налякані сльози.

Він швидко піднявся, обійняв її і поцілував.

— Мабуть, ти можеш робити те ж, що і я, — сказав він і вийшов прямо у горішні двері. Запис дійшов саме до тієї частини.

Розділ 23

Над зіркою Заксіз саме розгорілась битва. Сотні лютих і страшенно озброєних Зірзлянських кораблів вже розгромлено і розтрощено до атомів усіма можливими руйнівними силами величезного срібного Заксізіанського корабля.

Частина супутника також кудись ділась. Швидше всього її рознесло тим же сліпучим пострілом силової гармати, який розщеплює кожную найменшу частинку простору, через яку проходить.

Зірзлянські кораблі, що залишилися, хоч як жахливо озброєні вони не були, дали драла, безнадійно переможені руйнівною силою Заксізіанського головного корабля і шукали прихистку за супутником, залишки якого продовжували дезінтегруватися. В цей час, Заксізіанський флагман, який мчав навздогін Зірзлянським кораблям, раптом оголосив, що йому потрібен вихідний і полетів з поля бою.

На якусь мить у всіх подвоїлось відчуття страху і переляку, проте корабель зник.

З колосальною силою він пурхав вздовж неосяжних шляхів нерационально вигнутого простору, швидко, легко, і головне, безшумно.

Глибоко в його засаленій, смердючій койці, якою насправді був люк, що вийшов з ладу, Форд Префект спав серед своїх рушників і снилися йому старі улюблені місця. Серед них був і Нью-Йорк.

У сні він проходив пізно ввечері біля Іст Сайду, вздовж річки, яка стала настільки сильно забруднена, що нові життєві форми з'являлися з неї спонтанно, вимагаючи соціального забезпечення і права на голосування.

Одна з таких форм щойно пропливла повз, махаючи кінцівкою. Форд помахав у відповідь.

Істота підпливла до берега і виповзла з води.

— Привіт, — сказало воно, — мене щойно створено. Я геть зовсім новий і нічого не знаю про Всесвіт. Ти можеш мені щось розповісти?

— Отакої, — сказав Форд трохи розгублено, — я можу розповісти хіба що де найближчий бар.

— А як щодо любові і щастя. Я відчуваю глибоку потребу в таких речах, — сказала істота і помахала щупальцями. — Є якісь думки з цього приводу?

— Ти можеш одержати щось типу того, — відповів Форд, — на Сьомій Авеню.

— Я інтенсивно відчуваю, — продовжило створіння, — що мені треба бути красивим. Я гарний?

— Ти доволі прямолінійний.

— Не має часу на пусті балачки. Я гарний?

— Як на мене? — запитав Форд. — Ні. Але слухай, — додав він за мить, — більшості людей начхати. Розумієш. На поверхні є ще такі як ти?

— Не знаю, чуваче, — відповіла істота, — я ж казав, що новенький тут. Життя зовсім чуже для мене. На, що воно схоже?

Нарешті, Фордові трапилось запитання, на яке він міг авторитетно відповісти.

— Життя, — почав він, — наче грейпфрут.

— Ем, як так?

— Ну, воно щось типу помаранчево-жовте із заглибленнями зовні, вологе і м'ясисте всередині. А ще в ньому є зернятка. О, і деякі люди полюбляють з'їдати половинку на сніданок.

— А є ще бодай хтось, з ким я міг би поговорити?

— Я сподіваюсь, — сказав Форд. — Запитай полісмена.

Глибоко в своєму лігвищі, Форд Префект заговтузився і перевернувся на інший бік. Це не був його улюблений тип снів через те, що в ньому не було Ексцентрики Галумбіте, тригруді шльондри з Еротикону IV, за участі якої проходило більшість його снів. Але принаймні це був сон. І принаймні він спав.

Розділ 24

На щастя, на алеї був потужний висхідний потік, оскільки Артур не практикувався тривалий час, принаймні не свідомо, хоча свідомо таким зайнятись якраз не вийде.

Він шугнув донизу, майже діставши щелепою порогу і ледве не впав, раптом приголомшений глибоко дурною справою, яку він щойно зробив, що повністю забув про те, що має впасти на землю і не впав.

Чудовий трюк, подумав він, якщо ти вмієш його робити.

Земля загрозовито висіла над його головою.

Він намагався не думати про землю, яка вона незвичайно велика і як сильно вдарить його, якщо він перестане висіти і раптом впаде. Артур намагався думати про щось добре, наприклад, про лемурів. Це було якраз те, що потрібно робити в такому випадку, хоча він і не міг згадати як вони виглядають чи це були ті істоти, благородні стада яких несуться по зелених рівнинах, а може це щось інше, здається він згадав про антилоп. Отже це було важко — думати щось хороше не просто вдаючись до надмірно сентиментальної загальної прихильності до якоїсь речі. Це надійно тримало його мозок добре зайнятим, в той час як його тіло намагалось пристосуватись до того факту, що воно не торкається ні до чого.

Обгортка від батончика Марс пролетіла алеєю.

Після короткої миті сумніву і невпевненості вона, зрештою, дозволила вітру підхопити себе і потріпотіла між Артуром і землею.

— Артуре...

Земля все ще загрозовито висіла в нього над головою, і він подумав, що мабуть вже час щось з цим робити, наприклад, відлетіти. Так він і зробив. Повільно. Дуже, дуже повільно.

І поки він повільно, дуже, дуже повільно відлітав його очі закрились — обережно, щоб ні в що не врізатись.

Відчуття, що його очі заплющуються прокотилось всім тілом. Як тільки воно досягло ніг, і все тіло було попереджено про те, що очі закриті, і перестало панікувати, він повільно, дуже, дуже повільно обернув своє тіло в один бік, а розум в інший.

Це мало б допомогти розібратися.

Тепер Артур відчував повітря навколо себе, яке доволі бадьоро повівало не зважаючи на його присутність. Повільно, дуже, дуже повільно, наче зі сну, він розплющив очі.

Звичайно, він і раніше літав багато раз, проте лише на Кріккіті, аж поки пташині співи не почали зводити з розуму, проте тут все було по-іншому.

Тут він був у своєму власному світі, висів у знайомому повітрі: тихому, без метушні, вдалині від легкого тремтіння, яке можна було б пояснити цілим рядом речей.

За десять чи двадцять метрів лежало тверде гудроноване шосе і за кілька ярдів справа світили жовті вогні Верхньої вулиці.

На щастя, алея була темною, оскільки ліхтарі, які мали б освітлювати її вночі, були встановлені на винахідливе часове реле, а це означало, що вони увімкнуться якраз перед ланчем і вимкнуться як тільки-но почне вечоріти. Тому він виявився благополучно закутаним у ковдру темної невідомості.

Артур повільно, дуже, дуже повільно, підняв голову до Фенчюрч, силует якої стояв у німому подиві в горішніх дверях.

Її лице було за кілька дюймів від його.

— Я саме збиралась запитати, — сказала вона низьким, тремтячим голосом, — що ти робиш. Але потім я зрозуміла, що і так добре бачу, що ти робиш. Ти літаєш. Тому, мені це видалось, — сказала вона після короткої паузи захоплення, — трохи нерозумним питанням.

— А ти можеш так? — запитав Артур.

— Ні.

— Хочеш спробувати?

Вона закусила губу і помахала головою, не стільки кажучи ні, скільки просто збентежившись. Її трясло, як осиковий лист.

— Це доволі легко, — переконував Артур, — якщо не знаєш як. Це важлива деталь: бути не дуже впевненим у тому як ти це робиш.

І для того, щоб продемонструвати наскільки це легко — він пролетів вздовж алеї, доволі театральнo здійнявся вверх і, то здіймаючись, то опускаючись, наче банкнота від подиху вітру, підплив до неї.

— Запитай мене, як я це зробив.

— Як... ти це зробив?

— Не маю уявлення. Навіть здогадки.

Вона збентежено стонула плечима.

— То як я можу...?

Артур підплив трохи ближче і простяг їй руку.

— Я хочу, щоб ти спробувала, — сказав він, — стати на мою руку. Лише однією ногою.

— Що?

— Спробуй.

Нервово, нерішуче, наче збираючись ступити на руку, когось хто висить перед нею у повітрі, вона стала на руку.

— Добре, тепер іншу.

— Що?

— Перенеси вагу зі своєї задньої ноги.

— Я не можу.

— Спробуй.

— Ось так?

— Ось так.

Нервово, нерішуче, наче — вона перестала думати, на що це схоже, тому що мала відчуття, що їй не треба цього знати.

Вона зафіксувала погляд на стічному жолобі старезного складу, який дратував її цілими тижнями, бо ось-ось мав відвалитись і їй було цікаво чи хоч хтось збирається зробити щось із ним чи може їй варто сказати комусь. За цими думками вона геть зовсім забула той факт, що

зараз стоїть на руці людини, яка взагалі ні на чому не стоїть.

— А тепер, — сказав Артур, — перенеси вагу тіла з лівої ноги.

Вона думала, що цей склад належить компанії з виробництва килимів, офіси якої знаходяться за рогом, а тим часом перенесла вагу тіла з лівої ноги. Їй, мабуть, слід завітати до них і розповісти про стічний жолоб.

— Тепер, — сказав Артур, — перенеси вагу з правої ноги.

— Я не можу.

— Спробуй.

Вона раніше ніколи не бачила стічного жолоба з цього ракурсу і він, здається, був весь забитий грязюкою і якоюсь жигою, здається, там було навіть пташине гніздо. Якби вона могла трохи нахилитись вперед і перенести вагу з правої ноги, то, напевне, змогла б краще роздивитись.

Артур був схвилюваний тим, що хтось знизу намагався поцупити їхній велосипед. Це був невдалий момент, щоб втрутитись, і він сподівався, що злодій зробить все швидко і не буде дивитися вгору.

Він мав вигляд нечесної людини, у якої увійшло в звичку красти велосипеди по алеях, а ще не очікувати побачити їх власників в повітрі за кілька футів над ним. Він був розслаблений маючи такі звички, і тому почав свою роботу рішуче і зосереджено. Проте, коли злодій побачив, що велосипед беззаперечно прив'язаний ланцюгом з карбїду вольфраму до залізного стовпа, вмурованого в бетон, то спокійно погнув обидва колеса і пішов далі.

Артур насилу видихнув.

— Дивись, який шматок яєчної шкарлупи я знайшла, — прошепотіла Фенчорч йому у вухо.

Розділ 25

Для тих, хто постійно слідкує за діями Артура Дента може здатися, що його характер і звички, які, і це звичайно правда і нічого крім правди, дещо не дотягують у такому поданні, до правди в усіх її чудових аспектах.

І причина цьому очевидна. Редагування, вибірка, потреба в збалансуванні цікавого з доречним і вирізанні всіх нецікавих випадків.

Наприклад таких: «Артур Дент зібрався спати. Він піднявся сходишками, кожною з п'ятнадцяти, відчинив двері, зайшов до кімнати, зняв капці, шкарпетки і решту всього одягу одне за одним, і склав їх у охайну пом'яту купу на підлозі. Натягнув піжаму, синю зі смужками. Вмився і помив руки, почистив зуби, сховався до вбиральні, зрозумів, що знову зробив все у неправильному порядку, помив руки знову і пішов до ліжка. Почитав книжку протягом п'ятнадцяти хвилин, десять з яких потратив на пошук книжки, яку залишив невідомо де минулої ночі, потім вимкнув світло і за хвилину вже спав.

Було темно. Він пролежав на боці з добру годину.

Після цього він неспокійно заметушився серед сну, а потім перевернувся на правий бік. Ще одна година спливла, його очі швидко закліпали і він злегка почесав ніс. До перевертання на іншу сторону залишалось добрих двадцять хвилин. Так він і крутився цілу ніч не прокидаючись.

О четвертій Артур прокинувся і знову пішов до вбиральні. Він відчинив двері ...» і так далі.

Просто порожня балаканина. Зовсім не цікаво та й історія не просувається. Такі речі підходять тільки для милих товстих книжечок, на яких виживає американський ринок, але які вас нікуди не приведуть. Про них вам, коротше кажучи, не хочеться знати.

Але є також інші упущення, окрім чищення зубів і спроб знайти однакові чисті

шкарпетки, до яких люди часто проявляли надмірний інтерес.

Вони хотіли дізнатися, чи просунулись далі стосунки Артура і Трілліан.

Відповідь на це запитання, звісно, то не ваша справа.

А чим же вони тоді займалися протягом всіх тих ночей на Кріккіті? Тільки через те, що на планеті не було фуолоронських вогняних драконів чи Dire Straits не означає, що вечорами всі тільки тим і займались, що читали.

Чи взяти до уваги більш конкретний приклад, як щодо ночі після вечірки комітету на доісторичній Землі, коли Артур раптом опинився на узгір'ї споглядаючи схід місяця над м'яко палаючими деревами, в компанії красивої молодої дівчини на ім'я Мелла, яка нещодавно втекла від довічного споглядання кожного ранку фотографій похмуро освітлених тюбиків зубної пасти в художньому відділі рекламного агентства на планеті Гольгафрінхам. Що далі? Що трапилось далі? І відповідь, звичайно, та книжка закінчилась.

Наступна продовжила історію аж через п'ять років і це може, стверджують деякі, зробити розрив аж занадто великим. «Цей Артур Дент», надходить крик з найдальшої доступної галактики. Питання про нього навіть знайшли записаними на таємничому зонді для розвідки дальнього космосу, який як вважають, походить з чужої галактики, що знаходиться на такій відстані, що її навіть важко уявити «Хто він, людина чи миша? Невже все що його цікавить це чай і філософські питання життя? В нього немає духу? В нього немає пристрасті? Невже він навіть, кажучи прямо, ні з ким не злягався?»

Тим хто хоче дізнатись про це слід читати далі. Інші ж можуть пропустити всі розділи аж до останнього, який здається непоганий і ще в ньому є Марвін.

Розділ 26

Артур Дент дозволив собі у непотрібний момент подумати, а вони саме в цей час пливли вгору, про свого друга, який завжди вважав його приємним, але нудним, а зовсім недавно, дивним але нудним, і сподівався, що він зараз добре проводить час в пабі. Це був останній раз, на тривалий період, коли він думав про нього.

Артур і Фенчорч повільно здіймалися вгору, кружляючи по спіралі один навколо одного, наче насінини явору, тільки в іншу сторону.

І поки вони летіли їх уми співали пісню, в екстазі від того, що те чим вони займаються загалом і вкрай повністю неможливе чи може від того, що у фізики є чим зайнятись окрім них.

Фізика труснула головою і, поглянувши в іншу сторону, зосередилась на тому, щоб машини і далі їхали по Юстон Род до естакади Вествей, щоб світлофори світились, і головне, щоб коли на Бейкер Стріт хтось випустить чізбургер, він розпластався на землі у вигляді безформної маси.

Стрімко зменшуючись під ними, вогні Лондона задавались намистинками. Артур намагався не згадувати про поля Кріккіті зафарбовані у дивні кольори закинуті на далеких просторах галактики, в той же час Лондон затягував коливаючись і обертаючись.

— Спробуй пірнути, — гукнув він до Фенчорч.

— Що?

Її голос здавався надто чистим, але далеким у безмежному повітряному просторі. Він був слабким і хриплим, з недовірою — все це разом чистота, слабкість, віддаленість, хрипота, водночас.

— Ми ж летимо... — сказала вона.

— Дрібниця, — крикнув Артур, — не думай про це. Спробуй пірнути.

— Пір...

Її рука піймала його, а за секунду її вага також і за секунду вона зникла, падаючи під

ним, дико чіпляючись за ніщо.

Фізика кинула погляд на Артуру і зіщулилась від жаху, тому що його також не було, ошаліла і приголомшена від несподіваного падіння, кожна частинка його тіла кричала.

Вони мчали вниз, тому що це був Лондон і тут, справді, не слід робити подібні штуки.

Він не міг її спіймати, тому що це був Лондон, а не місто Піза, яке знаходиться за мільйон миль звідси, сімсот п'ятдесят шість миль, якщо бути точним, де Галілео дуже наочно продемонстрував, що два тіла падають донизу з однаковим прискоренням не зважаючи на їх вагу.

Вони падали.

Артур зрозумів, ошалілий і приголомшений, що коли він збирається зависати в небі і при цьому вірити всьому тому, що кажуть італійці про фізику, які не можуть навіть побудувати рівну вежу, то це значить, що вони у великій халепі, і чорт забирай, він падав швидше за Фенчорч.

Він підхопив її зверху, незграбно намацав плечі і міцно за них притиснув до себе. Він спіймав її.

Чудово. Тепер вони падали разом. Це було дуже мило і романтично, але не дуже вирішувало проблему, яка полягала в тому, що вони падали, і земля, здається, не збиралася чекати, щоб дізнатися чи є в них ще якісь козири в рукаві, натомість вона наближалася, щоб зустрітися з ними наче швидкісний потяг.

Він не міг втримати її вагу і не мав чим підтримати чи на що обпертись. Єдине про що він думав, так це про те, що вони очевидно помруть, і якщо йому хочеться, щоб щось інше окрім очевидного трапилось, йому слід зробити щось не таке очевидне. Тут він відчув себе на знайомій території.

Артур відштовхнув Фенчорч від себе, і коли вона повернула до нього своє лице, задихаючись від приголомшливого жаху, зловив її мізениць своїм, підкинув догори і незграбно вилетів за нею.

— От лайно, — сказала Фенчорч, ледве переводячи дихання, при цьому вона сиділа абсолютно ні на чому, а коли прийшла до тями, вони вже мчали крізь ніч.

Якраз трохи нижче рівня хмар Артур і Фенчорч зупинилися і оглянули місцевість до якої їх занесло. Здавалося, що земля під ними не стійка і міцна, а якась розмита, ніби вони зараз пролітають повз неї.

Фенчорч спробувала кілька раз не глибоко пірнути, вже більш сміливо і зрозуміла, що потрібно лише правильно направити себе відносно потоку вітру. Так в неї доволі добре виходить, навіть з піруетом наприкінці, який супроводжувався невеликим піке, що змушувало її сукню здійматися. І тут читачам, яким цікаво, що коїлось з Марвіном і Фордом Префектом в цей час, слід перейти до останнього розділу тому, що Артур не міг більше себе стримувати і допоміг їй скинути плаття.

Воно полетіло донизу, його підхопив вітер відносячи все далі, поки врешті решт воно зовсім зникло. З якихось дуже складних причин сукня провела революцію в житті сім'ї Хаунслоу, коли зранку вони виявили його на мотузці для сушки білизни.

У німих обіймах їх несло в невідомому напрямку. Аж ось вони опинились у легкому вологому серпанку. Ви, напевно, часто бачили, як він обволікає крило літака під час польоту, але ніколи цього не відчували, тому що сиділи в теплі і духоті забитого літака, спостерігаючи за світом через маленьке плексигласове вікно, в той час як чиясь дитина терпляче намагалась налити тепле молоко у вашу сорочку.

Артур і Фенчорч відчували тонкий прохолодний туман, який огортав їх тіла. Дуже холодний, дуже тонкий. Вони відчули, навіть Фенчорч, яка була захищена від атмосферних умов лише кількома фрагментами з колекції Маркс і Спенсер, що коли в них виходить не давати силі гравітації докучати їм, то й звичайний холод чи нестачу кисню зможуть заткнути за пояс.

Два фрагменти з колекції Маркс і Спенсер, які коли вони піднялась вище, в туманну масу хмари, Артур повільно, дуже, дуже повільно зняв, що між іншим, було єдиним

способом зробити це під час польоту і не використовуючи рук, спричинили значний хаос зранку у напрямку від Іслворта до Річмонда.

Вони були у хмарі довгий час і коли нарешті змокрілі вилетіли з неї (Фенчборч повільно оберталася, наче морська зірка, яку винесло на беріг припливом), то побачили, що над усім цим хмаровинням простір осяяний яскравим місячним світлом.

Там були наче гори зі своїми власними сніговими шапками.

Вони виринули на вершині купчасто-дощової хмари і тепер ліниво спускались її контурами. Прийшла черга Фенчборч звільнити Артура від його одягу, подарувавши свободу одезині, яку рознесло вітром по навколишніх хмарах.

Вона поцілувала його, його шию, його груди, і скоро вони вже пливли, повільно обртаючись, у вигляді безмовної Т-подібної фігури, яка, мабуть, змусила б навіть фуолоронських вогняних драконів, якби хоча б один з них пролітав повз, напханий піцою, махнути крилами і кашлянути.

Однак, серед хмар не було жодного фуолоронського вогняного дракона, як і динозаврів, і більших дробованих вівтоків із Стегбарта Великого, що у сузір'ї Фраз, на відміну від Боїнга 747 з його великим вантажем, вони всі вимерли і у Всесвіті більше ніде не знайдеться їм подібних.

Причина з якої Боїнг 747 несподівано з'являється у списку приведеному вище, не зовсім не зв'язана з тим фактом, що щось несподівано з'явилося в житті Артура і Фенчборч кілька секунд тому.

Вони великі, страшенно великі. Одразу розумієш коли біля тебе у повітрі з'являється така штука. Відчуваєш грім і повітряний удар, рухому стіну ревучого вітру, яка навсібіч відкидає будь-кого, хто достатньо дурний, щоб робити щось, навіть віддалено схоже на те, чим займалися Артур і Фенчборч у такій небезпечній близькості. Вони були схожі на метеликів, які потрапили під бомбардуванням.

Проте несподіваний шумний гість, який так різко вторгся в їхнє життя, подав їм одну чудову ідею.

Місіс Е. Капелсен з Бостона, Массачусетс була старою леді, яка відчувала, що її життя скоро добіжить кінця. Вона багато чого бачила, багато чим була здивована, але їй було трохи незручно знаходитися в такій пізній фазі життя, яке їй було нудним і навіть дуже. Все було дуже приємним, але, мабуть, трохи занадто очевидним і трохи занадто одноманітним.

Зітхнувши, вона підняла маленьку шторку з вікна і поглянула кудись в сторону крила.

Спочатку вона подумала, що їй слід покликати стюардесу, але потім вирішила, що ні, чорт забирай, ні в якому разі, це все для неї, тільки для неї єдиної.

Коли двоє незрозумілих людей нарешті зісковзнули з крила і полетіли в турбулентний потік позаду літака, вона достатньо натішилась.

Більше того, вона з полегшенням подумала, що буквально все, що їй коли-небудь розповідали насправді цілковита неправда.

Наступного ранку Артур і Фенчборч прокинулись дуже пізно не зважаючи на постійне завивання антикварних меблів, які реставрували.

Наступної ночі вони повторили те саме, однак цього разу із програвачем Соні Волкмен.

Розділ 27

— Це все дуже чудово, — промовила Фенчборч, кілька днів по тому. — Але все одно хотілося б дізнатись, що ж трапилось зі мною. Бачиш, між нами є деяка різниця. Ти загубив щось і знайшов його знову, а я знайшла щось і втратила. І хотіла б його знову віднайти.

Фенчборч потрібно було кудись сходити на цілий день, тому Артур вирішив засісти за

телефон.

Мюррей Бост Хенсон журналіст однієї з тих газет, що мають маленькі сторінки і великий тираж. Було б славно сказати, що така робота йому ніяк не нашкодила, але на жаль, це був не той випадок. Так сталося, що він був єдиним журналістом якого знав Артур, тому особливого вибору у нього не було.

— Артур, моя ти стара ложка для супу, моя ти стара супниця, як особливо приголомшливо чути тебе. Хтось сказав мені, що ти пропав десь в космосі чи щось таке.

Мюррей мав свій власний особливий стиль розмовної мови, яку він придумав для власного користування і яким ніхто крім нього не міг користуватись чи навіть розуміти. Навряд хоч щось з того, що він каже мало хоч якесь значення. Крихти з бодай якимось сенсом дуже часто були так чудово поховані, що ніхто не міг помітити їх фігурного катання під лавиною безглуздої балаканини. Час, який ви витратите, щоб зрозуміти, а це буде не дуже швидко, які крихти мали значення, швидше всього буде для вас найгіршим.

— Що? — запитав Артур.

— Це лише плітки, мій старий слонобий бивню, мій маленький зелений покерний стіл, лише плітки. Можливо це все не правда, але мені хотілося б почути цитату від тебе.

— Нема чого казати. Це лише чутки з пабу.

— О, в нас їх хоч греблю гати, мій старий ручний протез. До того ж вона підійшла б, наче ну як там воно, до тих інших штук з інших історій, які я чув цього тижня, тому можливо ти просто відмовляєшся визнавати її. Вибач, здається щось випало у мене з вуха.

Між ними з'явилася незначна пауза, наприкінці якої Мюррей Бост Хенсон повернувся в колію, проте його голос звучав справді стурбованим.

— Щойно згадав, — сказав він, — що за дивний вечір вчора був. — Хай там як, старина, я не буду питати прямо, але чи тобі сподобалось кататись на кометі Галлея?

— Я не, — відповів Артур, здавлюючи зітхання, — катався на кометі Галлея.

— Добре, то як тобі сподобалось не кататись на кометі Галлея?

— Так, Мюррею, це доволі розслаблююче заняття.

Залунала невелика пауза, поки Мюррей записав його слова.

— Достатньо для мене, Артуре. Достатньо для Етель, мене і курчат. Якраз пасує до загальної дивакуватості властивої цьому тижню. Розмірковую над назвою Тиждень Диваків. Непогана, еге?

— Дуже хороша.

— Звучить добре. Спочатку той чоловік, на якого постійно йде дощ.

— Що?

— Це абсолютна правда, побий мене шкарпетка. Все задокументовано в його маленькій чорній книжечці. В ній оцінено кожен рівень веселощів. Судячи з прогнозу скоро почнеться льодяний банановий десерт, і веселі маленькі чоловічки у білих пальто летять з усього світу зі своїми маленькими лінійками, коробками і крапельним харчуванням. Цей чоловік справжній бджолині коліна, Артуре, він осині соски. Він, я дозволю собі навіть так сказати, суцільний набір ерогенних зон кожної великої комахи Західного світу. Ми називаємо його Бог Дощу. Круто, га?

— Я думаю, що з ним вже зустрічався.

— Звучить добре. І що ти йому сказав?

— Я, мабуть, вже з ним зустрічався. Він ще скаржиться весь час, так?

— Неймовірно! Ти зустрічався з Богом Дощу?

— Якщо це той самий хлопець. То я йому порадив перестати скаржитись і показати комусь свою книгу.

Зі сторони Мюррея Хенсона запанувала вражаюча пауза.

— Що ж, ти зробив вузол. Абсолютний вузол був зроблений тобою. Слухай, ти знаєш

скільки туроператор платить тому хлопцеві, щоб він цього року не їздив до Малаги¹⁰? Я не маю на увазі полив Сахари та інші нудні речі. Цей хлопець має попереду зовсім нову *кар'єру*, просто минаючи певні місця за гроші. Цей чоловік перетворюється в монстра, Артуре, ми може навіть змусимо його виграти в бінго.

Пауза.

— Слухай, може ми зробимо приманку з тебе, Артуре, Чоловік Який Змусив Бога Дощу Дощити. Складно вийшло, га?

— Непогано, але...

— Нам потрібно буде сфотографувати тебе під садовим душем, але все буде добре. Де ти?

— Ем, я в Іслінгтоні. Слухай, Мюррей...

— Іслінгтон!

— Так...

— Що ж, як щодо *справжнього* диватства цього тижня, справді божевільного матеріалу. Ти чув хоч щось про тих літаючих людей?

— Ні.

— А мав би. Це справді кипляче божевілья. Це справді фрикадельки в тісті. Місцеві розривають телефон своїми дзвінками про парочку, що літала серед ночі. У нас є хлопці у фотолабораторії, які працювали цілу ніч, щоб зібрати до купи чисту фотографію. Ти, мабуть, чув.

— Ні.

— Артуре, де ти був? Ой, космос, так я ж записав твою цитату. Але це було місяць тому. Слухай, це відбувалося цього тижня, протягом кількох ночей, безперестанку, прямо над твоїм районом. Ця парочка просто літала по небу і займалася різними справами. І я не маю на увазі, що вони заглядали за паркани чи прикидались підпорами мосту. Ти нічого про це не знаєш?

— Ні.

— Артуре, спілкування з тобою це майже невимовне задоволення, старий бродяго, але мені треба йти. Я пришлю хлопця з камерою і шлангом. Диктуй адресу, я готовий записувати.

— Слухай, Мюррей, я подзвонив, щоб запитати дещо.

— У мене багато справ.

— Я лише хотів дізнатись про дельфінів.

— Нецікава історія. Минулорічні новини. Забудь про них. Вони зникли.

— Це важливо.

— Слухай, ніхто цим не займатиметься. Не можна розвивати історію, ну розумієш, коли єдина новина це безперервна відсутність об'єкта історії. Це все одно не наша територія, спробуй Сандейс. Може вони випустять маленьку «Казна-що Сталось з «Казна-що сталось з Дельфінами»» статтю за кілька років, десь в серпні. Але що ж робити зараз? «Дельфіни все ще зникли»? «Зникнення Дельфінів Триває»? «Дельфіни — Подальше Існування Без Них»? Ця історія вже мертва, Артуре. Вона беркицьнулась на спину і трусить своїми маленькими ніжками, і наразі в неї летить величезний золотий спис прямо з неба, мій старий фруктовий кажанчику.

— Мюррей, я не зацікавлений в написанні статті. Мені просто хочеться дізнатися як зв'язатись з тим хлопцем з Каліфорнії який каже, що знає куди вони поділись. Я думав може ти знаєш.

¹⁰ Малага — місто-курорт на півдні Іспанії.

Розділ 28

— Люди починають говорити, — сказала Фенчорч того вечора, коли вони таки затагнули її віолончель всередину.

— Не тільки говорити, — підтвердив Артур, — але й друкувати, великими жирними буквами під призами з бінго. Ось чому я вирішив, що краще придбати це.

Він показав їй два вузьких буклети квитків авіаліній.

— Артур! — зойкнула вона, обіймаючи його. — Невже це означає, що ти збираєшся поговорити з ним?

— В мене був день, — сказав Артур, — надмірного телефонного виснаження. Я фактично розмовляв з кожним відділом, фактично кожної газети на Фліт стріт, і нарешті відслідкував його номер.

— Очевидно ти дуже важко працював, любий, ти аж промок від поту.

— Не від поту, — сказав Артур стомлено. — Щойно приходив фотограф. Я намагався сперечатись, але... Не зважай, відповідь так.

— Ти говорив з ним.

— З його дружиною. Вона сказала, що він був надто дивним в цей момент і попросила передзвонити пізніше.

Він важко сів, а потім зрозумів, що забув щось важливе і попрямував до морозильника.

— Хочеш коктейль?

— Ладна вбити за нього. Я завжди знала, що починаються важкі часи, коли мій вчитель гри на віолончелі міряє мене поглядом і каже: «А так, моя дорогенька, думаю трохи Чайковського сьогодні».

— Я передзвонив, — сказав Артур, — і вона сказала, що він зараз за 3,2 світлових роки від телефону і мені варто передзвонити пізніше.

— Ой.

— Я передзвонив знову. Вона сказала, що ситуація покращилась. Він тепер за якихось 2,6 світлових роки від телефону, але це все одно далекувато і він не зможе докрикнутися.

— А ти не припускаєш, — сказала Фенчорч із сумнівом, — що є ще хтось, з ким ми могли б поговорити?

— Навіть гірше, — сказав Артур, — я розмовляв з якимось типом з науового журналу, який насправді знає його і він сказав, що Джон Вотсон не тільки вірить, але й насправді має абсолютні докази, зазвичай продиктовані йому ангелами із золотими бородами і зеленими крилами, в сандалях Др. Шолл, що наймодніша нерозумна теорія місяця вірна. Людей, які сумніваються у його маревах і задають питання, він тріумфально перериває на середині речення історіями про сандалі, і більше нічого.

— Я не думала, що все настільки погано, — тихо сказала Фенчорч.

Вона мляво помахала білетами.

— Я телефонував до місіс Вотсон знову, — сказав Артур. — Її звати, між іншим, і тобі, мабуть, було б цікаво дізнатись, Таємна Джил.

— Розумію.

— Я радий, що ти розумієш. Я думав, що ти можеш не повірити в мої розповіді, тому коли я телефонував, то підключив автовідповідач, щоб записати дзвінок.

Він пішов прямісінько до апарату і почав возитися і пітніти над усіма тими кнопками. А все через те, що його особливо рекомендував журнал «Which?» і тому ним майже неможливо було користатися не божеволіючи при цьому.

— Ось воно, — сказав він решті, витираючи піт з чола.

Голос був високим, з шумом і тріскотом через свою подорож до геостаціонарного супутника і назад, але в ньому ще відчувалась нав'язлива теплота.

— Можливо мені слід пояснити, — сказав голос Таємної Джил Вотсон, — що телефон насправді в кімнаті, в яку він ніколи не заходить. Розумієте телефон у Божевільні. Вонко

Адекватний не любить входити до Божевільні, тому він і не входить. Я думаю вам слід це знати, щоб зекономити час на дзвінках. Якщо ви хочете зустрітися з ним, то це дуже легко влаштувати. Все що вам потрібно це увійти. Він зустрічається з людьми тільки за межами Божевільні.

Дуже збентежений голос Артура:

— Вибачте, я не розумію. Де знаходиться божевільня?

— Де Божевільня? — Голос Таємної Джил знову. — Ви коли не будь читали інструкцію на упаковці зубочисток?

На плівці, Артурів голос визнав, що не читав.

— Ви можете захотіти зробити це. Ви можете виявити, що це прояснить деякі речі. Ви можете виявити, що там вказано де Божевільня. Дякую.

Звук гудків. Артур вимкнув автовідповідач.

— Ну що ж, я припускаю, ми можемо розцінювати це як запрошення, — сказав він і знизав плечима. — Я насправді дістав його адресу від того типа з наукового журналу.

Фенчорч поглянула на нього задумливо нахмуривши брови, а потім знову на квитки.

— Ти думаєш воно того варте? — запитала вона.

— Ну, — сказав Артур, — єдина річ, яку про нього розповідають і з якою я згоден, крім того факту, що його всі вважають божевільним, це те, що він справді знає більше за всіх живих людей про дельфінів.

Розділ 29

Важливе оголошення. Рейс номер 212 до Лос-Анджелеса. Якщо до плану вашої подорожі на сьогодні не входить Лос-Анджелес, то зараз якраз ідеальний час, щоб покинути салон літака.

Розділ 30

В Лос-Анджелесі вони винайняли автомобіль в одному з тих місць, де дають в оренду машини, які викинули на смітник інші люди.

— Змусити її вписатися в поворот інколи важко, — сказав хлопець в сонцезахисних окулярах і вручив їм ключі, — інколи простіше вийти з машини і піймати авто, яке рухається у потрібному вам напрямку.

Артур і Фенчорч залишилися на ніч у готелі Бульвар Сансет, в якому, як їм казали, вони отримають масу задоволення від його загадковості.

— Тут всі або англійці або дивні, або і те, і те разом. В них тут в басейні англійські рокери читають *«Мова, Правда і Логіка»*¹¹ купці фотографів.

Це була правда. Там був один, який справді так робив.

Завідувач гаражем не особливо хвилювався про їх машину, але в цьому не було нічого поганого, бо їх також вона не особливо хвилювала.

Пізніше, того ж вечора вони їхали пагорбами Голівуду, вздовж Малхоланд Драйв і спершу зупинилися, щоб окинути поглядом сліпуче море вогнів, які являли собою Лос-

¹¹ *«Мова, Правда і Логіка»* (Language, Truth and Logic) — праця філософа А. Д. Еєра, в якій він пояснює як верифікаційний принцип може бути застосований до проблем філософії.

Анджелес, а пізніше зупинилися, щоб окинути поглядом сліпуче море вогнів, які являли собою долину Сан-Фернандо. Вони обоє погодилися, що відчуття сліпучості дійшло лише до очей, але зовсім не торкнуло інших частин тіла, і тому поїхали далі несучи в собі якесь дивне незадоволення від побаченого.

Вони спали неспокійно і прокинулись аж по обіді, коли навколо висіла неймовірна спека.

Проїхавши автомагістраллю до Санта Моніки вони спочатку вирішили подивитися на Тихий океан. Це було місце де Вонко Адекватний проводив весь свій час і добру частину ночей.

— Хтось розповів мені, — сказала Фенчорч, — що одного разу чув розмову двох старих леді на пляжі, які займалися тим же що й ми, вперше в житті споглядали Тихий океан. І очевидно, після довгої паузи, одна з них сказала іншій: «Знаєш, а він не настільки великий, наскільки я очікувала».

Їх настрій значно покращився коли сонце сповзло ближче до західної частини неба, і до того як Артур і Фенчорч сіли в гуркітливую машину, і рушили прямісінько на захід сонця, перед яким ніхто б не наважився будувати таке місто як Лос-Анджелес, вони раптом відчули напрочуд безпричинне відчуття щастя і навіть були не проти того, що старе радіо в авто грало лише дві станції і обидві одночасно. Хоча і там, і там йшов відмінний рок-н-рол.

— Я впевнена він зможе нам допомогти, — сказала Фенчорч рішуче. — Я з тобою згоден. Повтори ще раз, як він любить, щоб його називали?

— Вонко Адекватний.

— Я впевнена, що він зможе нам допомогти.

Артуру було цікаво чи той зможе, і він сподівався, що зможе, і ще сподівався, що те щось, втрачене Фенчорч, можна буде знайти тут, на Землі, навіть байдуже чим ця Земля могла б виявитись.

Він надіявся, точніше продовжував надіятись з того часу, як вони розмовляли на березі Серпентайн, що йому не доведеться пригадувати нічого з того, що він дуже надійно і ретельно поховав у найдальших закутках пам'яті, сподіваючись, що воно припинить чіплятися до нього.

У містечку Санта Барбара вони зупинилися біля рибного ресторану, який здається був просто переобладнаним складом.

Фенчорч замовила червону кефаль і сказала, що було смачно.

Артур замовив стейк з риби мечі і сказав, що вона розлютила його.

Він схопив за руку офіціантку, яка йшла повз і почав лаяти.

— Чому ця триклята риба настільки добре приготовлена? — гнівно запитав він.

— Будь ласка, вибачте мого друга, — сказала Фенчорч остовпілій офіціантці. — Здається, йому нарешті випав гарний день.

Розділ 31

Якщо взяти двох Девідів Боуї і розмістити одного Девіда Боуї над іншим, а потім приєднати ще Девідів Боуї до кожної з рук верхнього Девіда Боуї і завернути це все у брудний пляжний халат, тоді ви отримаєте щось, що геть зовсім не схоже на Джона Вотсона, але, як вважають ті хто його знає, неймовірно знайоме.

Він був довготелесим і незграбним.

Коли він сів у шезлонг, вдивляючись у Тихий океан, не те щоб з якимсь диким припущенням, а швидше з глибокою зневірою, було трохи важкувато точно сказати де закінчується шезлонг і починається Джон. Ви навіть не наважилися б покласти на нього

руку, бо здавалося, що вся ця тендітна структура може раптом обвалитися і защемити вам пальця.

Але його посмішка, коли він її проявляв, була доволі дивовижною. Здавалося, вона складена з усіх найгірших подій, що може влаштувати життя, але які, коли він складав їх у певному порядку на своєму лиці, змушували вас раптом відчуті: «О, так. Тоді все чудово.»

Коли цей чоловік говорив ви були раді, що він досить часто використовує посмішку, яка змушує вас так почуватися.

— О так, — сказав він, — вони приходять відвідати мене. Сідають прямо тут. Якраз там, де ви сидите.

Він розповідав про янголів із золотими бородами і зеленими крилами, взутих в сандалі Др. Шолл.

— Вони полюбляють їсти начос, бо не знають звідки вони беруться. А ще дудлять багато коли і взагалі дуже чудові як не крути.

— Дудлять? — запитав Артур. — Чудові? То, ем... коли це відбувається? Коли вони приходять?

Він, як зазвичай, спрямував свій пильний погляд на Тихий океан. На межі між водою і сушею бігали маленькі побережники, в яких, здається, була одна єдина проблема: їм треба було знайти їжу у піску, який щойно омило хвилею, і в той же час не дозволити воді намочити лапки. Щоб якось справитись з цією проблемою вони бігали виконуючи дивні рухи, наче сконструйовані кимось дуже розумним у Швейцарії.

Фенчорч сиділа на піску і бездумно малювала на ньому каракулі.

— У вихідні, зазвичай, — сказав Вонко Адекватний, — на маленьких скутерах. Це класний транспорт.

Він посміхнувся.

— Розумію, — сказав Артур. — Розумію.

Фенчорч легенько кашлянула, щоб привернути увагу Артура. На піску вона намалювала маленьких чоловічків, які летіли серед хмар. На секунду він подумав, що вона намагається збудити його, але потім зрозумів, що це був докір. «Хто ми такі,» — казала вона, — «щоб, вважати його божевільним?»

Його будинок був безсумнівно своєрідним, і оскільки це була перша думка, з якою стикнулись Артур і Фенчорч, вона допоможе найкраще описати дім.

А він виглядав саме так:

Вивернутим.

Насправді вивернутий до такої міри, що їм довелося паркуватись на килимі.

На протязі того, що зазвичай називають зовнішньою стіною, яка була зі смаком оздоблена у рожевий, що використовують в інтер'єрах, колір, висіла купа книжкових полицок, а також кілька тих дивних столиків на трьох ніжках, з напівкруглою стільницею, які стоять так, наче пропонуючи комусь розбити їх об стіну, і картини, які, очевидно, створені для заспокоєння.

Та справжня дивина була з дахом.

Він загинався сам на себе, наче у Мауріца Корнеліса Ешера¹² була бурна ніч у місті. Звичайно оповідач не може припускати, що такий випадок був насправді, хоча інколи важко, дивлячись на його картини, особливо на ту зі сходами, не поцікавитись чи вона йому була не приснилась після однієї з таких тусовок. Крім даху, маленькі канделябри, які мали бути всередині висіли зовні догори дригом.

Це збентежувало.

Табличка над входними дверима вказувала «Виходь», і от, нервуючи, вони так і зробили.

¹² Мауріц Корнеліс Ешер — нідерландський художник-графік, відомий своїми роботами, в яких досліджував пластичні аспекти понять нескінченності і симетрії, а також особливості психологічного сприйняття складних тривимірних об'єктів.

Всередині, звичайно, було як назовні. Груба цегляна кладка, гарні графіті, стічний жолоб у хорошому стані, вимощена стежка, пару маленьких дерев і кілька прохідних кімнат.

Внутрішні стіни були розтягнуті, незвичайно загнуті і на кінці відкриті так, наче це оптична ілюзія, яка змусила Мауріца Ешера насупити брови і запитати себе: «Як це так вийшло, намотати Тихий океан сам на себе.»

— Привіт, — сказав Джон Вотсон, він же Вонко Адекватний.

Це добре, подумали вони, з «Привіт» ще можна справитись.

— Привіт, — відповіли вони з несподіваною посмішкою.

Тривалий час, здавалося, він був неохочим говорити про дельфінів. Чоловік виглядав відстороненим і постійно казав «Я забув...» як тільки згадували про них. Натомість він з гордістю влаштував екскурсію своїм ексцентричним будинком.

— Я отримую від цього задоволення, — сказав він, — у дивний спосіб, і нікому не завдаю шкоди, — і продовжив, — принаймні, яку б не зміг виправити компетентний окуліст.

Він їм сподобався. Це була відкрита людина, яка заохочувала до розмови і могла покепкувати з себе перед тим як це зробить хтось.

— Ваша дружина, — сказав Артур поглянувши навколо, — згадувала якісь зубочистки. Він сказав це із занепокоєним виглядом, наче боявся, що вона може раптом вискочити з-за дверей і знову згадати про них.

Вонко Адекватний засміявся. Його легкий м'який сміх звучав як один із тих, якими він сміявся раніше, і які його повністю задовольняли.

— Ай, справді, — сказав він, — це було того дня, коли я нарешті зрозумів, що світ геть зовсім з'їхав з глузду, і тому побудував Божевільню, щоб покласти його туди. Бідненький, я сподівався йому стане краще.

Це була точка, в якій Артур знову занервував.

— Тут, — продовжив Вонко Адекватний, — ми за межами Божевільні. Він знову вказав на грубу кладку, шви у фундаменті і стічний жолоб. — Пройдіть через ті двері, — він тицьнув пальцем у двері, через які вони спершу ввійшли, — і ви опинитесь у Божевільні. Я намагався прикрасити його, щоб мешканцям було комфортніше, але один багато не зробить. Я ніколи не заходжу туди сам. Якщо мене коли не будь спокушає думка увійти, що останніми днями буває неймовірно рідко, то варто лише поглянути на знак над дверима і я відступаю.

— Отой? — запитала Фенч'орч, вказуючи, доволі спантеличено, на синю табличку з якимось інструкціями.

— Так. Там слова, які нарешті перетворили мене у відлюдника. Це було доволі несподівано. Я їх побачив і одразу зрозумів, що потрібно робити.

На знаку було написано:

Тримайте паличку за середину. Змочіть гострий кінець в роті. Вставте у міжзубний проміжок, тупим кінцем до застряглого предмета. Застосуйте легкі рухи вверх-вниз.

— Мені здається, — сказав Вонко Адекватний, — що будь-яка цивілізація, яка настільки втратила голову, що додає детальний набір інструкцій до зубочисток, більше не цивілізація, в якій я міг би жити і залишитися при здоровому глузді.

Джон задивився на океан, наче підбурюючи його, щоб той кричав і лаявся на нього, але він спокійно лежав і грався з побережниками.

— Про всяк випадок, мушу сказати, що розумію як це може збоку виглядати, але я повністю при здоровому глузді. Ось чому я називаю себе Вонко Адекватний — просто, щоб запевнити людей, що так воно і є. Вонко називала мене мама, коли я був малим, незграбним і змтав все на своєму шляху, а адекватний, це те, як почуваюсь, — додав він, з однією з тих посмішок, які змушують тебе відчувати: «О, так. Тоді все чудово.» — і ким маю намір залишитись. Може підемо на пляж і там ви розповісте, про що хотіли поговорити.

Вони пішли на пляж, до того ж місця, де він почав розповідати про золотобородих янголів із зеленими крилами і сандалями від Др. Шолл.

— Щодо дельфінів... — з надією сказала Фенч'орч.

— Я можу показати вам сандалі, — сказав Вонко Адекватний.

— Мені цікаво, чи ви знаєте...

— Ви хотіли б, щоб я показав вам, — не вгавав Вонко, — сандалі? У мене є. Я зараз дістану. Вони виготовлені компанією Др. Шолл. Янголи кажуть, що це якраз те, що треба для місцевості, на якій вони працюють. Вони кажуть, що скоро запустять станцію біля повідомлення. Коли я кажу, що не розумію, що це значить, вони кажуть, ні, ти не розумієш, і сміються. Ну що ж, хай там як, але я дістану їх.

Він пішов до дверей і увійшов, чи вийшов, залежить з якої сторони поглянути. Артур і Фенч'орч переглянулися у запитальній і злегка безнадійній манері, а потім кожен знизав плечима і почав ліниво малювати фігурки на піску.

— Як твої ноги сьогодні? — тихо запитав Артур

— Добре. Від піску не такі вже й дивні відчуття. Та й від води. Вода взагалі їх ідеально облягає. Я лише думаю, що це не наш світ.

Вона знизала плечима.

— Що по-твоєму він мав на увазі, — запитала вона, — кажучи на замовлення?

— Я не знаю, — сказав Артур, хоча спогад про чоловіка на ім'я Прак, який постійно над ним сміявся, набридливо спливав з пам'яті.

Коли Вонко повернувся, в руках він тримав щось таке, що приголомшило Артура. Справа була не в сандалях, вони були звичайнісінькими, з дерев'яною підшоною.

— Я подумав, що ви хотіли б побачити, — сказав він, — що янголи носять на ногах. Думав вам буде цікаво. Я не намагаюсь нічого довести, між іншим. Я науковець і знаю з чого складається доказ. Але причина, з якої я називаю себе дитячим іменем, це щоб постійно нагадувати, що справжній вчений має також бути майже цілком повністю як дитина. Якщо він бачить річ, він мусить сказати, що бачить її, і не важливо чи це те, що він збирався побачити, чи ні. Спочатку подивися, потім подумай, пізніше протестуй. Але завжди спочатку роздивися. В іншому випадку ти завжди будеш бачити лише те, на що сподівався. Більшість науковців забуває про це. Пізніше я вам дещо покажу, щоб ви краще зрозуміли, про що я вам розповів. Ще однією причиною, чому я нарік себе Вонко Адекватний, було бажання, щоб люди вважали мене дурнем. Це дозволяє мені казати те, що я бачу, коли я його бачу. Вам не вдасться стати науковцем, якщо ви проти того, що люди вважають вас дурнем. Хай там як, та я подумав, що вам захочеться побачити це.

Це була річ, яка приголомшила Артура. Крім сандалей він побачив чудовий сріблясто-сірий скляний акваріум, на вигляд ідентичний до того, який стояв в його спальні.

Артур намагався добрих тридцять секунд, безуспішно, вимовити: «Звідки він у вас?» різко і на одному диханні.

Нарешті його час настав, але він не встиг на якусь мілісекунду.

— Звідки він у вас? — запитала Фенч'орч різко, на одному диханні.

Артур кинув погляд на Фенч'орч, різко і на одному диханні він запитав:

— Що? Ти бачила їх раніше?

— Так, — відповіла вона, — В мене є такий. Чи принаймні був. Рассел окупував його своїми м'ячиками для гольфу. Я не знаю звідки його надіслали, ось чому я була така зла на Рассела за те, що він його забрав. То, де ви його взяли?

— Так, це було...

Вони обоє помітили як Вонко Адекватний кілька разів різко повернув голову вперед і назад, намагаючись зітхнути на півдорозі.

— У вас також є такі? — запитав він їх обох.

— Так, — відповіли обоє.

Він довго і м'яко подивився на кожного, а потім підняв в руках акваріум, щоб піймати промені каліфорнійського сонця.

Здавалося, наче посудина співала разом із сонцем, дзвеніла від світла, відкидаючи загадково яскраві веселки на пісок і на них. Він знову і знову обертав його. Вони доволі ясно побачили у витончених візерунках вигравіюваних на поверхні «Бувайте, і дякуємо за рибу».

— Ви знаєте, — тихо запитав Вонко, — що це?

Вони обоє похитали головами повільно, зацікавлені, майже загіпнотизовані грою світла і тіні на сірому склі.

— Це прощальний подарунок від дельфінів, — сказав Вонко низьким тихим голосом, — істот, яких я любив, вивчав, з якими плавав, годував рибою і навіть намагався вивчити їхню мову, завдання, яке вони зробили неможливо важким, враховуючи той факт, який я нещодавно усвідомив, що вони були цілком здатні спілкуватися на нашій мові, якби захотіли.

Він похитав головою поволі, поволі усміхаючись, а потім поглянув на Фенчорч, а пізніше на Артура.

— Ви щось... — запитав він Артура, — щось намагались зробити з вашим? Можу я запитати?

— Ем, я запустив в нього рибку, — відповів Артур дещо зніяковівши. — Так сталося, що у мене була рибка і я не знав, що з нею зробити, і, ну, цей акваріум.

Він затих.

— А більше ти нічого не робив? Хоча ні, — сказав Вонко, — якби робив, то знав би. Він похитав головою.

— В нашому акваріумі дружина тримала пшеничні паростки, — продовжив Вонко, з якимось новими нотками в голосі, — аж до минулого вечора...

— Що, — сказав Артур повільно і м'яко, — трапилось минулого вечора?

— У нас закінчились пшеничні паростки, — спокійно сказав Вонко. — І моя дружина, — додав він, — пішла купити ще.

Здавалося, на якусь мить він втратив власний хід думок.

— А, що трапилось далі? — запитала Фенчорч, знову ледве переводячи дихання.

— Я його вимив, — сказав Вонко. — Я мив його дуже старанно, дуже-дуже старанно, відмиваючи кожную крихту залишків від проростків, а потім почав витирати, повільно, обережно, поволі повертаючи. Тоді я підніс його до вуха. Ви коли... ви притуляли свої до вуха?

Вони похитали головами, знову ж таки повільно, знову ж таки, наче придурки.

— Можливо, — сказав він, — вам слід.

Розділ 32

Глибокий рев океану.

Прибій з дальніх берегів, до яких ледве дотягується думка.

Німий гуркіт глибини.

І серед цього всього голос, який кличе, та навіть і не голос, деренчливий гомін, розмиті значення слів, напіввимовлені пісні думок.

Вітання, хвилі вітань, які котяться назад у невиражене, слова, які розпадаються разом.

Крах журби і скорботи на узбережжях Землі.

Хвилі радості на ...куди? Світ невимовно знайдений, невимовно прибув на, невимовно мокру, пісню дощу.

А зараз fuga із голосів шуміла поясненнями неминучої катастрофи світу, який має бути знищеним, приплив безпомічності, спазм розпаду, зрив, знову ж таки розпад слів.

А потім кидок долі, знаходження тіньової землі у прихованих значеннях загорнутого часу, захованих вимірах, стягування паралелей, кружляння волі, удар і розкол, політ. Нова Земля прийшла на заміну, а дельфіни пішли.

Тоді приголомшливо, єдиний голос, доволі ясно.

— Цей акваріум було доставлено вам за умовами кампанії Збережемо Людей. Ми

прощаємося з вами.

А потім звук довгих, важких, повністю сірих тіл, які котяться до незвіданих бездонних глибин з тихеньким хихотінням.

Розділ 33

Тієї ночі вони залишилися у Вивернутій Божевільні і дивилися телевизор всередині.

— Я хотів, щоб ви на це поглянули, — сказав Вонко Адекватний, коли знову почалися новини, — мій старий колега. Він зараз проводить дослідження у вашій країні. Просто подивіться.

Це була прес-конференція.

— Боюся, що я не можу зараз прокоментувати ім'я Бог Дощу, ми його називаємо Спонтанний Паракаузальний Метрологічний Феномен.

— Можете нам розповісти, що це значить?

— Загалом я не повністю впевнений. Будемо чесними з цього приводу. Коли ми знаходимо щось таке, що не можемо зрозуміти, то зазвичай називаємо так, щоб ніхто не зрозумів чи навіть вимовив. Я маю на увазі, якщо ми просто дамо вам називати його Богом Дощу, то це буде означати, що ви знаєте щось таке, чого не знаємо ми. А цього, боюся, ми допустити не можемо.

Ні, спочатку нам треба назвати його так, щоб це була наша, а не ваша назва, потім ми знайдемо якийсь шлях, щоб довести, що не ваша, а саме наша назва цілком правильна.

А якщо виявиться, що ви були таки праві, ви все одно залишитесь не правими, тому що ми просто назвемо його ну... скажімо «Супернормальним...» — не паранормальним чи надприродним тому, що ви думаєте, що знаєте, що це означає, ні, «Супернормальний Індуктор Нарощування Опадів». Ми швидше всього також жбурнемо «Квазі» до назви, щоб захистити самих себе. Бог Дощу! Хах, в житті не чув такої нісенітничі. Одразу зізнаюсь, з ним на відпустці ви мене не побачите. Дякую, наразі це все, хіба що передам привіт Вонко, якщо він зараз нас дивиться.

Розділ 34

На зворотньому шляху з ними в літаку сиділа жінка, яка дивилася на них доволі дивно.

Вони тихо розмовляли між собою

— Мені все ще треба дізнатися, — сказала Фенчюрч, — і я твердо відчуваю, що ти знаєш щось, але мені не кажеш.

Артур зітхнув і дістав шматочок паперу.

— В тебе є олівець? — запитав він.

Вона трохи порилася і таки знайшла.

— Серденько, що ти робиш? — запитала вона, після того як він провів двадцять хвилин суплячись, жуячи олівця, малюючи щось на папері, закреслюючи, знову малюючи, жуячи олівця знову і роздратовано щось буркочучи.

— Намагаюся згадати адресу, яку мені колись хтось дав.

— Твоє життя буде набагато простішим, — сказала вона, — якщо ти придбаєш адресну книгу.

Нарешті він передав їй шматочок паперу.

— Тримай, — сказав він.

Вона поглянула на листок. Серед усіх закарлючок і закреслень були слова: «Гори Квентулус Квазгар. Севурбопстрі. Планета Прелюмтарна. Сонце-Зарсс. Галактичний Сектор QQ7 Активний J Гамма.»

— Що там?

— Очевидно, — сказав Артур, — Останнє Повідомлення Бога до Свого Творіння.

— Звучить правдоподібно, — сказала Фенчорч. — Як нам туди дістатися?

— Ти справді...

— Так, — рішуче сказала Фенчорч, — Я справді хочу дізнатись.

Артур споглядав через маленьке подряпане плексигласове віконце відкритий простір неба.

— Вибачте, — раптом сказала жінка, яка дивилась на них доволі дивно, — сподіваюсь ви не подумаєте, що я не ввічлива. Просто мені стає так нудно протягом цих тривалих перельотів, і так чудово з кимось поговорити. Мене звати Енід Капелсен, я з Бостона. Скажіть, а ви часто літаєте?

Розділ 35

Вони пішли до Артурового дому у Вест Кантрі, закинули до рюкзака пару рушників і ще якийсь мотлох, а потім сіли і почали займатися заняттям, за яким проводять більшість свого часу галактичні космо туристи.

Вони чекали поки літаюча тарілка пролетить повз.

— Мій друг займався цим протягом п'ятнадцяти років, — сказав Артур однієї ночі, коли вони сиротливо сиділи і дивилися на небо.

— Хто це був?

— Його звали Форд Префект.

Він раптом спіймав себе на тому, що робив те, що насправді ніколи не сподівався зробити знову.

Він думав про те, де зараз Форд Префект.

За незвичайних збігом обставин, наступного дня в газеті з'явилися два повідомлення: одне стосовно дивовижного інциденту з літаючою тарілкою, а інше про серію непристойних заколотів у пабах.

Форд Префект з'явився якраз через день після того, шукаючи де похмелитися і скаржачись на те, що Артур ніколи не відповідає на дзвінки.

Насправді, він виглядав надзвичайно хворим, не так як звичайно, ніби його протягнули через живопліт, а наче цей живопліт одночасно з ним протягнули через комбайн. Форд похитуючись увійшов у Артурову вітальню, відмахуючись від усіх пропозицій допомогти, хоча це було помилкою, тому що зусилля, які він приклав, призвели до повної втрати балансу і Артурові довелося зрештою затягти його на диван.

— Дякую, — сказав Форд, — велике спасибі. Чи ти... — сказав він, і заснув на три години.

— ... маєш найменше уявлення, — раптом продовжив він, коли прокинувся, — як важко потрапити до британської телефонної системи з Плеяд? Бачу, що не маєш. Тому я скажу, — промовив він, — через величезну чашку чорної кави, яку ти зараз зробиш.

Він прослідкував за Артуром до кухні.

— Тупі оператори весь час питають звідки я дзвоню, а я їм кажу, що з Лечворта, а вони кажуть, що цього не може бути, якщо я потрапив на це коло. Що ти робиш?

— Готую чорну каву.

— Оу.

Форд здавався незвично розчарованим. Він сиротливо оглянув місце.

— Що це? — запитав Форд.

— Рисові хлібці.

— А це?

— Паприка.

— Розумію, — урочисто промовив Форд.

Він поклав обидві речі назад, одну на одну, але ця конструкція виявилась не дуже добре збалансованою, тому він поклав їх навпаки і здається це спрацювало.

— В мене невеликий космічний десинхроноз, — сказав він. — Що я там казав?

— Про те, що ти дзвонив не з Лечворта.

— Так і було. Я пояснив все тій леді. «Мерзенний Лечворт», — кажу їй, — «якщо вам так зрозуміліше. Насправді я дзвоню з торгово-розвідувального корабля корпорації Сіріус Кібернетікс, який наразі на суб-світловому етапі подорожі між зірками, які відомі у вашому світі, хоча і не важливі для вас, люба леді.» — Я сказав «люба леді», — пояснив Форд префект, — тому, що не хотів, щоб вона образилась на мій висновок, що вона неосвічений кретин...

— Тактовно, — кивнув Артур Дент.

— Саме так, — погодився Форд, — тактовно.

Він насупився.

— Космічний десинхроноз, — сказав він, — не дуже допомагає тримати основну лінію. Тобі доведеться знову допомогти мені, — продовжив він, — і нагадати, про що я говорив.

— «Між зірками», — сказав Артур, — «відомими у вашому світі, хоча і не важливі для вас, люба леді, як...»

— «Плеяда Епсілон і Плеяда Зета», — закінчив він тріумфально. — Дуже цікава бесіда, чи не так?

— Тримай свою каву.

— Дякую, ні. «А причина», — кажу я їй, — «чому я турбую вас замість того, щоб прямо подзвонити, це, тому що ми маємо досить складне телекомунікаційне обладнання тут, у Плеядах, і хочу сказати, що скупий син космічної шавки, який пілотує цей триклятий корабель, наполягає на тому, щоб я дзвонив за рахунок іншої сторони. Можете в це повірити?»

— Вона змогла?

— Не знаю. Вона до цього часу, — сказав Форд, — вже повісила трубку. Так! Як ти гадаєш, — запитав він шалено, — що я зробив потім?

— Не маю уявлення, Форде, — відповів Артур.

— Шкода, — сказав Форд, — я сподівався ти мені нагадаєш. Знаєш, я справді ненавиджу тих хлопців. Вони справжні огидні космічні потвори. Шастають по нескінченних просторах зі своїми маленькими зломками, які ніколи нормально не працюють чи, коли все ж таки запрацюють, виконують функції, які жодній адекватній істоті не потрібні і, — додав він люто, — пишать, щоб повідомити, що виконали!

Це була чистісінька правда, і така думка широко підтримувалась людьми, які правильно думали і були широко відомі тим, що правильно мислять, що підтверджувалось тим простим фактом, що вони самі підтримували цю думку.

В *Путівнику по Галактиці для космотуристів*, серед дуже рідкісних моментів ясності на його повних п'яти мільйонах дев'ятистах сімдесяти п'яти тисячах п'ятсот дев'яти сторінках, сказано про продукти корпорації Сіріус Кібернетікс: «дуже легко не помітити їх повну непотрібність, коли вас засліпить відчуття успіху від того, що ви все таки змусили їх запрацювати.

Іншими словами — а це залізобетонний принцип, на якому заснований успіх цієї галактичної корпорації — їхні конструктивні дефекти повністю заховані за поверхневими дефектами дизайну.»

— А цей хлопець, — не вгавав Форд, — саме летів, щоб продати їх побільше! Його п'ятирічна місія заключалася в тому, щоб дослідити нові дивні світи і запхнути Прогресивні

Музичні Сурогатні Системи в їх ресторани, ліфти і винні бари! Або, якщо в них іще нема ресторанів, ліфтів чи винних барів, штучно прискорити розвиток їх цивілізації, щоб вони вже, в біса, накінець з'явилися! Де кава!

— Я її вилив.

— Зроби нової. Мені треба згадати, що я зробив потім. Як ми вже знаємо, я врятував цивілізацію. Я знав, це було щось таке.

Він заспотикався назад до вітальні, де, здавалося, продовжував говорити сам з собою, натикатися на меблі і пищати наче робот.

Через кілька хвилин, надавши лицю дуже безтурботного вигляду, Артур пішов за ним.

Форд здавався приголомшеним.

— Де тебе носило? — домагався він.

— Я робив каву, — сказав Артур з усе ще невимушеним лицем.

Ще колись давно він зрозумів, що єдиний спосіб знаходитись в компанії Форда — це мати великий запас дуже безтурботних виразів обличчя і носити їх весь час.

— Ти пропустив найкращу частину! — скаженів Форд. — Я повалив того хлопця. Тепер, — сказав він, — мені потрібно буде стрибнути на нього знову!

Він щосили сміливо накинувся на стілець і зламав його.

— Було краще, — раптом сказав Форд, — минулого разу, — і він недбало махнув в напрямку іншого зламаного стільця, уламки якого лежали на обідньому столі.

— Розумію, — сказав Артур, окинувши безтурботним оком колишній стілець, — а, ем, для чого всі ці кубики льоду?

— Що? — прокричав Форд. — Що? Цю частину ти також пропустив? Це ж камера анабіозу! Я поклав того хлопця у камеру анабіозу. Мені ж довелося, так?

— Мабуть так, — сказав Артур, своїм безтурботним голосом.

— Не чіпай її!!! — заволав Форд.

Артур, який збирався покласти на місце слухавку, що містичним чином опинилась на столі, знята з телефону, безтурботно зупинився.

— Добре, — сказав Форд, заспокоюючись, — послухай.

Артур приклав трубку до вуха.

— Це телефонна служба точного часу, — сказав він.

— Біп, біп, біп, — промовив Форд, — якраз те, що було чути на всьому кораблі того хлопця, поки він спав, серед льоду, обертаючись навколо маловідомого супутника Сезефраз Магна. Лондонська Телефонна Служба Точного Часу¹³!

— Розумію, — сказав Артур, і вирішив, що настав час поставити важливіше питання.

— Навіщо? — запитав він безтурботно.

— Трішки удачі, — сказав Форд, — і цей дзвінок зробить цих покидьків банкрутами.

Весь спітнілий він плюхнувся на диван.

— Хай там як, — сказав Форд, — драматичний вийшов приїзд, чи не так?

Розділ 36

Літаюча тарілка, на якій зайцем прилетів Форд Префект, приголомшила світ.

Нарешті не було ні сумніву, ні будь-якої можливості помилки, ні галюцинацій, ні містичних агентів ЦРУ, які плавали в резервуарі.

Цього разу все було справжнім, це точно. Це було цілком точнісінько точно.

Вона спустилася з вражаючою зневагою до всього, що під нею і розчавила цілий район

¹³ Сайт служби, на якому можна почути звучання таке ж як у телефоні. <http://www.speaking-clock.com/>

з найдорожчими в світі будинками, включаючи більшу частину Харродс¹⁴.

Тарілка була велетенською, майже мило в довжину, тьмяно-сріблястого кольору, побита, попалена і знівечена шрамами численних жорстоких космічних баталій, проведених з дикими силами, під світилами невідомими людству.

Відкрився люк, розстроивши Харродс Фуд Холс¹⁵, зруйнувавши Харві Ніколлс¹⁶, і з фінальним скреготом катованої архітектури, поваливши вежу «Шератон Парк»¹⁷.

Після довгого і хвилюючого моменту, який наповнювали звуки гуркоту, тріску і скреготу машинерії, з корабля по рампі спустився величезний срібний робот висотою в сто футів.

Він підняв руку.

— Я прийшов з миром, — сказав робот, і додав після довгого скреготіння, — відведіть мене до вашого Ящера.

Форд Префект, звісно, мав пояснення для цього, дивлячись разом з Артуром по телевізору шалений нон-стоп репортаж екстрених новин, в яких тільки й говорили про наслідки колосальних руйнувань, які вже оцінили в мільярди фунтів, і в яких загинула, майже така ж, але зовсім інша кількість людей. Вони продовжували повторяти те саме тому, що робот тільки тим і займався, що ледве помітно хитався, видаючи короткі незрозумілі повідомлення про помилку.

— Він походить з дуже древньої демократичної цивілізації, розумієш...

— Ти маєш на увазі він зі світу ящерів?

— Ні, — сказав Форд, який в цей час став уже більш раціонально і чітко мислити, і нарешті забрав свою каву, — не все так просто. Все геть зовсім не так просто. В їхньому світі, люди – це люди. А лідери – це ящери. Люди ненавидять ящерів, а ящери правлять людьми.

— Дивно, — сказав Артур, — здається ти сказав, що там демократія

— Я сказав, — підтвердив Форд. — Так і є.

— То, — сказав Артур, з надією, що це не звучатиме, наче він неймовірно тупий, — чому люди не позбудуться ящерів?

— Якщо чесно, то це їм на думку не спало, — сказав Форд. — У них є право голосу, то вони й думають, що уряд за який вони проголосували в більшій чи меншій мірі наближається до уряду, який вони хочуть.

— Ти маєш на увазі, що вони насправді *голосують* за ящерів?

— О, так, — промовив Форд, і стенив плечима, — звісно.

— Але, — сказав Артур, збираючись задати ще одне значне запитання, — чому?

— Тому що, якщо вони не проголосують, — сказав Форд, — тоді виберуть не того ящера. В тебе є джин?

— Що?

— Я кажу, — сказав Форд з наростаючою ноткою гострої потреби в голосі, — в тебе є джин?

— Зараз подивлюся. Розкажи про ящерів.

Форд знизав плечима знову.

— Одні люди кажуть, що ящери це найкраще, що могло з ними трапитись, — продовжив він. — Вони, звісно, цілком не праві, цілком і повністю не праві, але комусь же це треба казати.

— Але це жахливо.

— Слухай, приятелю, — сказав Форд, — якби мені давали альтеранський долар

¹⁴ Харродс (англ. Harrods) — один з найбільших у світі універсальних магазинів.

¹⁵ Харродс Фуд Холс (англ. Harrods Food Halls) — ресторанна зона універмагу Харродс.

¹⁶ Харві Ніколлс (англ. Harvey Nicholls) — мережа універмагів, з найбільшим відділом в Найтсбрідж.

¹⁷ Вежа «Шератон Парк» (англ. Sheraton Park Tower) — п'ятизірковий готель, в центрі району Найтсбрідж.

кожного разу, коли я чув як одна частина Всесвіту дивлячись на іншу частину Всесвіту каже: «це жахливо», то я б не сидів тут наче лимон, який шукає джин. Але, на жаль, мені їх ніхто не дає. Хай там як, чому ти виглядаєш так безтурботно? Та й зіниці в тебе якісь розширені. Ти що закохався?

Артур сказав так, так і було, він безтурботно сказав це.

— В когось, хто знає де стоїть пляшка з джином? Можна я з нею зустрінусь?

Так і вийшло, бо Фенчорч саме в цей момент прийшла з купою газет, по які вона ходила в сільмаг. Вона застигла від подиву побачивши уламки стільця на столі, і уламок Бетельгейзе на дивані.

— А де джин? — запитав Форд у Фенчорч, а в Артура, — А що трапилося з Трілліан між іншим?

— Ем, це Фенчорч, — сказав Артур незграбно. — З Трілліан нічого погано не сталося, ти ж останній її бачив.

— О, так, — сказав Форд, — вона полетіла кудись із Зафодом. В них здається діти чи щось таке. Принаймні, — додав він, — на дітей вони були схожі. А Зафод тим часом став спокійнішим.

— Справді? — здивувався Артур, похапцем звільняючи Фенчорч від її покупок.

— Так, — промовив Форд, — принаймні одна з його голів стала більш врівноваженою, ніж страус ему під кислотою.

— Артуре, хто це? — запитала Фенчорч.

— Форд Префект, — відповів Артур. — Я, можливо, згадував його мимохідь.

Розділ 37

На протязі трьох днів і ночей стояв срібний робот у приголомшеному здивуванні на залишках Найтсбрідж ледве помітно похитуючись і намагаючись виконувати певні завдання.

Депутати уряду приїхали, щоб побачити його, пишномовні журналісти біля своїх вантажівок запитували один одного в прямому ефірі, що вони думають з приводу цього, рейси військових бомбардувальників зворушливо намагались атакувати його — але жодних ящерів так і не з'явилось. Він повільно сканував горизонт.

В ночі це було особливо видовишно. Освітлений телевізійними командами, які обступили його, постійно знімаючи як він постійно нічого не робив.

Він думав і думав, і нарешті прийшов до висновку.

Йому пора вислати своїх сервіс-роботів.

Роботу слід було подумати про це раніше, але в нього і без того були проблеми.

І от, одного разу, жахливою металевою хмарою вилетіли з одного з люків маленькі скрипучі роботи. Вони носилися над землею несамовито атакуючи одні предмети і захищаючи інші.

Один з них, нарешті знайшов зоомагазин з якимось ящірками, і негайно почав його захищати в ім'я демократії так дико, що лише маленька ділянка магазину вціліла.

Поворотний момент наступив тоді, коли першокласна команда маленьких скрипучих роботів знайшла зоопарк у Ріджентс-парк, і зокрема тераріум в ньому.

Згадуючи помилки, які вони допустили з зоомагазином, летючі дрилі і лобзики принесли більших і жирніших ігуан до гігантського срібного робота, який спробував провести високоінтелектуальні розмови з ними.

Нарешті робот оголосив світу, що не зважаючи на повний, відвертий і широкомасштабний обмін поглядами високоінтелектуальні розмови закінчились нічим. Ящери були визнані недієздатними, і це все, робот збирається у коротку відпустку кудись, і тому він з якихось причин вибрав Борнмут.

Форд Префект, дивлячись на це все по телевізору кивав головою, сміявся і відкорковував наступну пляшку пива.

Вся потрібна для відправлення підготовка була негайно проведена.

Літаючі інструменти скрипіли, пиляли, свердили і підпальювали різний мотлох світловими променями весь день і цілу ніч. І от, вранці, приголомшливий, гігантський козловий кран почав помалу котитися в західному напрямку по кількох дорогах одночасно, з роботом, який стояв на ньому, і підтримувався іншим краном.

Помалу просуваючись до своєї цілі, наче дивний карнавал, навколо якого дзижчали його слуги, гелікоптери, вантажівки різних телеканалів, які гасали туди і назад, він нарешті прибув до Борнмута, де повільно звільнився від обійм транспортної системи, пішов і влігся на пляжі на десять днів.

Це було, безперечно, найбільш вражаюче видовище, яке коли не будь траплялося в Борнмуті.

Щодня навколо периметра, який огородили і охороняли, як рекреаційну зону робота, збирався натовп і намагався розгледіти, що ж він робить.

Він робив аж нічого. Просто лежав на пляжі. Доволі дивно, лицем вниз.

Одного разу, журналіст місцевої газети пізно ввечері спромігся зробити те, чого ніхто ще в світі не зміг зробити — він зав'язав коротку розмову з одним із сервіс-роботів, які охороняли периметр.

Це був надзвичайний прорив.

— Здається з цього вийде чудова історія, — довірливо сказав журналіст, поділившись сигаретою через металеву огорожу, — але її потрібно подати під вигідним, місцевим кутом. В мене тут маленький список питань, — продовжив він, незграбно риючись у внутрішній кишені, — можливо

ви зможете передати їх йому, щоб він поглянув.

Маленька літаюча викрутка сказала, що подивитись, що можна зробити і поскрипіла геть.

Відповідь і не збиралася надходити.

Цікаво, що питання, які знаходилися на тому шматочку паперу більш менш точно співпадали з питаннями, які гасали по масивних, покритих бойовими шрами, промислової якості схемах мозку робота. А запитання були такі:

«Як ти почувашся, знаючи, що ти робот?»

«Як це, бути з космосу?», а ще

«Тобі сподобався Борнмут?»

Рано вранці, наступного дня почалося спакування речей, і за кілька днів стало зрозуміло, що робот збирається мирно покинути Землю.

— Річ в тому... — сказала Фенчборч Форду, — ти можеш провести нас на борт?

Форд різко подивився на годинник.

— В мене є кілька важливих незакінчених справ, яким конче треба приділити увагу, — вигукнув він.

Розділ 38

Натовп як міг старався підлізти поближче до велетенського срібного корабля. Однак їм це не дуже вдавалося. Негайно периметр був огорожений і в патруль вступили маленькі літаючі сервіс-роботи. Паркан підпирала військові сили, які зовсім не змогли пробитися через внутрішню огорожу. Їх в свою чергу оточував поліцейський кордон, який мав

захищати людей від військових чи військових від людей, чи гарантувати гігантському кораблю дипломатичний імунітет, щоб той не отримав штраф за неправильне паркування. Хай там як, а ця ситуація була об'єктом багатьох суперечок.

Огорожу внутрішнього периметру почали демонтувати. Військові в цей час ніяково метушились, не впевнені в тому як їм діяти, бо причина їхнього перебування там, здається, має встати і піти.

Гігантський робот доковивляв до корабля якраз в час ланчу, і от зараз, о п'ятій годині пополуночі він не подавав жодних ознак присутності. Натомість від зорельоту почали долимати різні звуки — скрегіт, гуркіт і звук мільйонів бридких несправностей корабля. Юрба не вгавала. Її напружені сподівання були народжені тим фактом, що вони всі напружено очікували розчарування. Ця чудова і незвичайна штуkenція увірвалась в їхні життя, а тепер просто збирається полетіти без них.

Людям були частково відомо про це відчуття. Артур і Фенчорч нервово вивчали натовп. Вони так ніде і не змогли знайти Форда Префекта, чи хоча б ознаки того, що він мав бодай найменший намір бути тут.

— Наскільки він надійний? — запитала Фенчорч слабким голосом.

— Наскільки *надійний*? — перепитав Артур.

Він глибоко засміявся.

— Наскільки мілкий океан? — запитав Артур. — Наскільки холодне сонце?

Останні частини транспортного крану заносили на борт, а кілька останніх секцій паркану, який оточував периметр, зараз лежали біля основи рампи, очікуючи свого часу. Солдати вишикувалися навколо рампи і багатозначно наїжачились. Накази лунали звідси і звідти, проводились термінові конференції, але вже нічого, звісно, не можна було вдіяти.

Безнадійно, і без чіткого плану, Артур і Фенчорч продирались крізь юрбу, але оскільки весь натовп й собі намагався продертися крізь юрбу, це ні до чого їх не привело.

І от, за якихось кілька хвилин зовні корабля більше нічого не залишилось і останні частини огорожі були на борту. Кілька літаючих лобзиків і спиртовий рівень здається виконували останню перевірку. Покрутившись трохи, вони залетіли через гігантський люк.

Пройшло кілька секунд.

Звуки механічного безладу, які лунали зсередини, змінили інтенсивність. Повільно і важко величезна стальна рампа почала підніматись з уламків Харродс Фуд Холс. Звук, який супроводжував це видовище, був звуком тисяч напружених і збуджених людей, яких цілковито проігнорували.

— Зупиніть його!

Волав мегафон з таксі. Заверещали шини і авто зупинилось ледве не перемоловши юрбу.

— Відбувся, — лунало з мегафона, — величезний науковий пролив! Рив... Прорив! — виправив він себе.

Двері розчинились і маленький чоловік, звідкись з околиць Бетельгейзе, вистрибнув з авто у білому пальто.

— Зупиніть його! — прокричав він знову, розмахуючи короткою квадратною чорною палицею з вогнями на кінці. Вогні швидко замиготіли, рампа зупинилась майже склавшись, а потім, слухаючись сигналів Великого Пальця (для якого половина інженерів галактики постійно намагалась знайти нові шляхи заглушки, поки інша частина постійно намагалась знайти нові шляхи заглушити сигнали заглушки), повільно опустилась на землю.

Форд Префект дістав з таксі свій мегафон і почав волати на юрбу.

— Дайте дорогу, — кричав він, — дайте дорогу, будь ласка, це великий науковий прорив. Ти і ти, діставайте обладнання з таксі.

Зовсім випадково він вказав на Артура і Фенчорч, які вибороли свій шлях через натовп, і миттю притислись до таксі.

— Чудово, я хочу, щоб ви розчистили шлях, для дуже важливого обладнання, — горланив Форд. — Всім зберігати спокій. Все під контролем, немає на що дивитися. Це

просто звичайний величезний науковий прорив. Зберігайте спокій. Важливе наукове обладнання. Дайте дорогу.

Голодна до нових вражень і в захваті від цієї раптової відстрочки неминучого розчарування юрба з ентузіазмом відступила і відкрила шлях.

Артур був трохи здивований побачивши, що написано на коробках з важливим науковим обладнанням в багажнику таксі.

— Накинь свій плащ на них, — прошепотів він Фенчорч, діставши коробки з багажника.

Штовхаючи в різні боки, він втягнув великий магазинний візок, який затисло на задньому сидінні. Нарешті, з'явившись з машини, возик задзвенів вдарившись об землю, і вони завантажили в нього коробки.

— Звільніть дорогу, будь ласка, — знов кричав Форд. — Все під надійним науковим контролем.

— Він казав, що ви заплатите, — повідомив водій таксі Артурові, якому довелось дістати кілька банкнот і заплатити йому. Звідкілясь долинали віддалені звуки поліцейських сирен.

— Рухайтесь сюдою, — кричав Форд, — і ніхто не постраждає.

Натовп розходився і закривався за ними, поки вони несамовито штовхали і тягли магазинний візок, який постійно деренчав по щебеню до рампи.

— Все в порядку, — продовжував волати Форд. — Немає на що дивитися, все закінчилося. Нічого з цього насправді не відбувається.

— Дайте дорогу, будь ласка, — прозвучало з поліцейського мегафону на околицях натовпу. — Відбулося пограбування, очистіть шлях.

— Прорив, — кричав Форд у відповідь. — Науковий прорив!

— Це поліція! Звільніть дорогу!

— Наукове обладнання! Звільніть дорогу!

— Поліція! Дайте пройти!

— Волкмен! — закричав Форд, дістав з кишені пів дюжини портативних плеєрів і жбурнув у народ.

Кілька секунд повного безладу дозволили їм дотягнути магазинний візок до краю рампи і затягнути.

— Тримайте міцно, — пробурмотав Форд, і відпустив клавішу на Електронному Великому Пальцеві. Під ними величезна рампа, вібруючи і трясучись, повільно почала підніматися вгору.

— Ну що ж, хлопчики й дівчатка, — сказав він, в той час, як натовп все зменшувався і зменшувався під ними, вони невпевнено почали прокладати шлях по нахиленій рампі до нутроців корабля, — схоже ми на нашому шляху.

Розділ 39

Артур Дент був роздратований невгасаючими звуками пістолетного вогню.

Обережно, намагаючись не розбудити Фенчорч, яка все ще уривчасто спала, він висковзнув через люк, що вийшов з ладу, який вони пристосували в якості ліжка. Артур сповз по драбині і потайки пішов коридором. Настрій у нього був кепський.

Коридори були кошмаром клаустрофоба: погано освітлені, з ліхтарями, які постійно блимали і гасли. До того ж це набридливе дзижчання ламп.

Однак, це були не лампи.

Він зупинився і відхилився назад, коли літаючий електродриль пролетів повз, тьмяно освітленим коридором безперестанку видаючи противний скрипучий звук і зрідка гепуючись

об стіни, наче збита з пантелику бджола.

Це також було не воно.

Він проліз через двері і опинився у більшому коридорі. З одного кінця коридору повз їдкий дим, тому він пішов у протилежний бік.

Він дійшов до наглядового монітора вмонтованого в стіну і закритого ззовні загартованим, проте все одно погано прикріпленим, плексигласом.

— Ти не міг би, будь ласка, це вимкнути? — попросив він Форда Префекта, який повзав перед екраном в купі порожніх пивних банок та шматків відео обладнання, яке він дістав з вітрини магазину на Тотенхем Корт Роад, за допомогою шматка цегли.

— Шшшш! — зашипів на нього Форд, і з маніакальною зосередженістю втупився в екран.

Він дивився фільм *Чудова Сімка*.

— Хоча б трішки, — сказав Артур.

— Ні! — крикнув Форд. — Зараз якраз почнеться цікава частина! Слухай, я нарешті це все налаштував: рівень напруги, швидкість розгортки, все, а зараз цікава частина!

Зітхнувши і ледве стримуючи головний біль, Артур сів позаду нього і почав дивитись цікаву частину. Він слухав вигуки, крики і «їхаа!», які лунали від Форда, настільки спокійно наскільки міг.

— Форд, — промовив він зрештою, коли стрічка закінчилась, а Форд тим часом вишукував іншу здобич серед стопки касет, якою мала стати *Касабланка*, — як так, що...

— А вона велика, — сказав Форд. — Саме за нею я і повернувся. Ти розумієш, що я ніколи не бачив її повністю? Кожного разу пропускав кінець. Одного разу я знову подивився половину, за день до того, як прийшли вогони. Коли вони все підірвали, я думав що більше ніколи її не побачу. Гей, а що трапилось з усім тим?

— Життя, — зітхнув Артур, і відірвав банку від пачки з шести штук.

— О, знову це, — сказав Форд. — Я думав, що це може бути щось на кшталт цього. Такому я віддаю перевагу, — сказав він, коли на екрані мелькнуло Кафе Ріка із фільму. — Як так, що?

— Що?

— Ти почав казати: «Як так...»

— Як так, що ти настільки не любиш Землю, і разом з тим... ай, та не зважай, давай просто дивитись фільм.

— Саме так, — погодився Форд.

Розділ 40

Небагато про що залишилось розповісти.

За межами того, що раніше було відоме як Нескінченні Світлові Поля Флануксів, поки не були відкриті Сірі Зв'язані Землі Саксаквіна, які лежать за ними, простяглися Сірі Зв'язані Землі Саксаквіна. Серед Сірих Зв'язаних Земель Саксаквіна лежить зірка Зарсс, навколо якої обертається планета Прелюмтарн, на якій знаходяться землі Севорбапстрі. І от саме туди на землю Севорбапстрі Артур і Фенчюрч нарешті потрапили, трохи втомившись від подорожі.

А в Севорбапстрі вони дійшли до Великих Червоних Рівнин Рарів, які були обмежені на півдні горами Квентулус Квазгар, на протилежному боці яких, посилаючись на передсмертні слова Прака, вони знайдуть тридцяти-футові вогняні літери Останнього Повідомлення Бога до Свого Творіння.

Якщо вірити Праку, і якщо Артурова пам'ять все правильно зберегла, це місце охороняє Ладжестік Вантрашел з Лоба, і так, певним чином, і вийшло. Він виявився маленьким чоловічком в дивному капелюсі, який продав їм квитки.

— Тримайтеся лівої сторони, будь ласка, — сказав він, — тримайтеся лівої сторони, — і проїхав повз на маленькому скутері.

Артур і Фенчорч зрозуміли, що далеко не перші, хто проходить цим шляхом, тому що доріжка яка веде навколо лівої краю Великої Рівнини добре витоптана і з кіосками на всьому протязі. В одному з них вони придбали коробку помадки, яку спекли в горі, в печері, в духовці, яку підігрівав жар від вогню літер, які утворювали Останнє Повідомлення Бога до Свого Творіння. В іншому — придбали кілька листівок. На них літери були розмиті розпилювачем, «Щоб не псувати Великий Сюрприз!», було написано на зворотному боці.

— Ви знаєте, що міститься в повідомленні? — запитали вони маленьку суху леді в кіоску.

— О, так, — проспівала вона, — о, так!

І помахала їм.

Кожні двадцять миль, чи десь так, лежав маленький камінь з душовою і санвузлом, проте сам шлях був важким. Сонце стояло високо і випікало поверхню Великих Червоних Рівнин так, що гаряче повітря Великих Червоних Рівнин коливалося хвилями.

— Чи можливо, — запитав Артур в продавця, у більшому кіоску, — взяти в оренду один з цих маленьких скутерів? Такого як у Ладжестік Вентраяктайого.

— Скутери, — сказала маленька пані, яка продавала морозиво, — не для набожних.

— Тоді добре, — сказала Фенчорч, — ми не дуже набожні. Ми просто зацікавлені.

— Тоді вам треба повернутися, — суворо сказала маленька пані, а коли вони спробували заперечити, продала їм пару капелюхів в стилі Останнього Повідомлення і фотографію, на якій Артур і Фенчорч обнімаються на фоні Великої Червоної Рівнини Рарів.

Вони випили кілька келихів содової в тіньку кіоску, а потім продовжили стомлено тягтися під сонцем.

— В нас закінчуються збиті вершки, — сказала Фенчорч, за кілька миль. — Ми можемо піти до наступного кіоску, або повернутися до попереднього, бо він ближче, хоча тоді нам доведеться ще раз пройтися по своїх слідах.

Спочатку вони задивилися вперед у далеку чорну цятку, яка мигала їм через спекотне марево, а потім повернулися і поглянули назад. Однак вирішили продовжити йти вперед.

Пізніше вони довідалися, що не тільки не перші, хто мандрує цим шляхом, але й не єдині хто робить це зараз.

Недалеко від них, попереду, якась незграбна низька фігура жалюгідно підіймалася над землею і, спотикаючись, повільно напів-кульгала напів-повзла вперед.

Істота рухалася настільки повільно, що за короткий час вони наздогнали її. Виявилось, що створіння зроблене із пошарпаного, покритого рубцями і погнутого металу.

Коли вони підійшли, воно застогнало і впало у суху гарячу пилюку.

— Стільки часу, — простогнало воно, — ох, скільки ж часу. І болю, стільки болю, і така кількість часу, щоб його пережити. З чимось одним я, мабуть, би впорався. Але одразу два серйозно мене пригнічують. О, привіт, це знову ви.

— Марвін? — різко промовив Артур, присідаючи біля нього. — Це ти?

— А ти завжди вирізнявся, — простогнали старі уламки робота, — дуже кмітливими питаннями, чи не так?

— Що це? — прошепотіла Фенчорч з тривогою, присідаючи позаду Артура і схопивши його за руку. — Щось типу старого друга, — сказав Артур. — Я...

— Друг! — жалібно буркнув робот. Це слово померло серед тріскоту і пластівців іржі, які вилетіли з його рота. — Прошу вибачити мене доки я намагаюсь згадати, що означає це слово. Мої банки пам'яті вже не такі, якими ти їх знав і будь-яке слово, яке перестає вживатися протягом кількох зільйонів років скидається в допоміжну резервну пам'ять. А ось і воно.

Побита голова робота легенько сіпнулась, наче в неї прийшла думка.

— Хмм, — пробурчав він, — яка цікава концепція.

Марвін подумав ще трохи.

— Ні, — сказав він нарешті, — не думаю, що коли-небудь стикався з цим. На жаль, нічим не могу допомогти.

Він жалібно почесав коліно і спробував повернутися на свої спотворених ліктях.

— Чи є ще якісь послуги, які я, можливо, міг би для вас виконати? — запитав він на кшталт тихого скреготу. — Підняти шматочок паперу? Чи може, ви хотіли, щоб я, — продовжив він, — відчинив двері?

Його голова повільно й зі скрипом повернулася навколо іржавої шиї, і здається просканувала далекий обрій.

— Не схоже, щоб тут були якісь двері, — сказав він, — але я впевнений, що потрібно лише достатньо довго почекати, і хтось їх побудує. А потім, — сказав він, повільно обертаючи голову, щоб знову побачити Артура, — я зміг би відкрити їх для вас. Розумієте, я вже звик чекати.

— Артуре, — різко прошипіла Фенчорч йому у вухо, — ти мені ніколи не розповідав про це. Що ти зробив, з цим нещасним створінням?

— Нічого, — запевнив Артур, — він завжди був таким...

— Ха! — відрізав Марвін. — Ха! — повторив він. — Та, що ти знаєш про завжди? Ти кажеш «завжди» мені, тому, хто через недоумкуваті маленькі доручення, на які ви, органічних форм життя, постійно мене посилайте крізь час, вже в тридцять сім разів старший за Всесвіт? Підбирай слова трошки більш дбайливо, — прокашляв він, — і тактовно.

Марвін прокашлявся і продовжив.

— Залиште мене, — сказав він, — йдіть далі, залиште мене боротися наодинці зі своїм шляхом. Нарешті мій час майже прийшов. Моя гонка майже закінчилась. І я дуже сподіваюсь, — сказав він, слабко махаючи їм зламаними пальцями, — в ній програти. Тоді все б сходилось. Ось і я, з мозком розміром...

Вдвох вони підняли його, не зважаючи на слабкі протести і образи. Метал був настільки гарячий, що в них ледь не повискакували пухирі на пальцях, проте важив він на диво мало і безвільно лежав між їхніх рук.

Вони несли його дорогою, яка простяглася вздовж лівого краю Великої Червоної Рівнини Рарів до гір Квентулус Квасгар.

Артур намагався пояснити Фенчорч, але його надто часто переривали болісні кібернетичні марення Марвіна.

Вони спробували дістати якихось запасних деталей в одному з кіосків, але Марвіну вони не підійшли.

— Та я сам запчастина, — забринів він. — Дайте мені спокій! — простогнав Марвін. — Кожна моя деталь, — зітхнув він, — була замінена принаймні п'ятдесят разів... крім... — Здавалося, що він майже непомітно просвітів на хвилю. Його голова погойдувалась між ними із зусиллям згадуючи. — А ти пам'ятаєш перший раз, коли мене зустрів, — нарешті запитав він Артура. — Мені дали неймовірно високоінтелектуальне завдання привести тебе на капітанський місток? А я згадував, що в мене жахливий біль зліва в діодах? Потім я просив, щоб їх замінили, але цим ніхто не зайнявся?

Він затягнув занадто довгу паузу перед тим, як продовжити. Вони несли його між собою, під пекучим сонцем, яке, здавалося, не те що сідати, а навіть рухатись не збиралося.

— Побачимо, чи ти зможеш вгадати, — сказав Марвін, коли вирішив, що пауза стала досить ніяковою, — яка моя частина ніколи не замінялася? Давай, побачимо чи ти зможеш здогадатись.

— Ой, — додав він, — ой, ой, ой, ой, ой.

Нарешті вони дістались останніх кіосків, посадили Марвіна між собою, і лягли відпочивати в тіньку. Фенчорч купила кілька запонки для Рассела, запонки, в які були вмонтовані відполіровані камінчики, які знайшли в горах Квентулус Квасгар прямо під вогняними літрами, якими написано Останнє Повідомлення Бога до Свого Творіння.

Артур тим часом гортав підшивку релігійних трактатів на прилавку, маленькі роздуми

про значення Повідомлення.

— Готовий? — запитав він Фенчорч, яка вже встигла задрімати.

Марвін знову хитався між ними.

Вони обігнули підніжжя гір Квентулус Квазгар і там знайшли Повідомлення, написане палаючими літерами вздовж гірського хребта. На верхівці великого каменя знаходився оглядовий майданчик, з якого відкривався чудовий вид. На ньому знаходився маленький платний телескоп, щоб детально роздивитись літери. Ним, звичайно, ніхто не користувався, тому що божественна яскравість небес, яку випромінювали літери, якщо на неї поглянути через телескоп, дуже сильно пошкодить сітківку і зоровий нерв.

Вони витріщалися на Останнє Повідомлення Бога з подивом, повільно і невимовно наповнюючись відчуттям миру, остаточного і повного розуміння.

Фенчорч зітхнула.

— Так, — сказала вона, — це було воно.

Вони дивилися на нього цілих десять хвилин, коли зрозуміли, що Марвін, який висів між їхніми плечима, був у біді. Робот був не в змозі підняти голову, і тому не міг прочитати повідомлення. Вони підняли його, але він поскаржився, що його зорові мікросхеми майже вийшли з ладу.

Артур з Фенчорч знайшли монетку і піднесли його до телескопа. Він скаржився і лаявся на них, але вони допомогли йому подивись на кожную окрему букву. Першою літерою була «м», другою «и». Потім пропуск. Далі «п», потім «р», «о», і «с».

Марвін зупинився на хвилину, щоб передихнути.

За кілька секунд вони продовжили, і показали йому літери «и», «м», а потім «о», далі проміжок і «в», літери «и», «б», а також «а», «ч», «е», подвійне «н», і в кінці «я».

Далій йшло слово «за». На нього робот витратив не так багато сил.

Наступне слово було доволі довге, і Марвіну потрібно було відпочити перед тим, як він зміг продовжити.

Він почав з «н», потім «е», а ще «з». Далі йшли «р», а також літери «у» і «ч», за якими «н», «о», а ще «с», «т», і нарешті «і», після якої Марвін повалився назад до їх рук.

— Думаю, — нарешті долинуло глибоко з його роз'їдених корозією і обдертих грудей, — мені це подобається.

І світло в його очах востаннє в історії згасло.

На щастя, поряд знаходилась станція, в якій можна орендувати скутери у хлопців із зеленими крилами.

Епілог

Одним з найбільших благодійників усіх часів був чоловік, який зовсім не міг зосередитися на роботі.

Успішний?

Безумовно.

Один з найвидатніших генних інженерів свого чи будь-якого іншого покоління, включаючи ті, які він сам створив?

Безсумнівно.

Проблема була в тому, що він був надто зацікавленим в тому, чим йому не слід було цікавитись, принаймні, як казала більшість людей, не *зараз*.

Він був також, частково через це, доволі роздратований.

Тому, коли його світ опинився під загрозою вторгнення страшних загарбників з далекої зірки, які все ще знаходились далеко, однак швидко наближались, він, Бларт Верзенвальд III

(його ім'я Бларт Верзенвальд III, було не дуже доречне, але доволі цікаве — не зважайте, таке в нього було ім'я і ми можемо поговорити про те, чому воно цікаве трохи згодом), був засланий під наглядом в ізоляцію, щоб вивести нову породу супервоїнів, які могли б дати відсіч зловісним загарбникам, і зробити це швидко, і ще вони сказали йому «Сконцентруйся!»).

І ось він сів навпроти вікна, поглянув на літню галявину і почав конструювати, і проектувати, і винаходити, але його неминуче відволікали якісь речі. Нарешті, коли загарбники вже майже знаходились на їх орбіті, він створив дивовижну нову породу супермук, які могли, без сторонньої допомоги, пролізти через напіввідкриті вікна, квартирки і навіть протимоскітні сітки. Святкування цього визначного досягнення здавалося буде дуже коротким, оскільки небезпека вже була неминучою, а інопланетні кораблі почали посадку. Але, на диво, страхітливі загарбники які, як і більшість войовничих рас нищили інші світи тільки через те, що не могли владнати проблеми вдома, були приголомшені науковими досягненнями Верзенвальда, і тому долучилися до святкування і одразу ж торжественно підписали широкомасштабну серію торгових договорів і встановили програму культурного обміну. І, в цьому дивовижному відхиленні подій від звичайної практики вирішення подібних питань, обидві сторони жили ще більш щасливо ніж до того.

В цій історії, здається, був якийсь сенс, але він тимчасово втік з пам'яті хроніка.